

DEMERSURI DIDACTICE (ONLINE)

STUDII DE SPECIALITATE

Coordonatori:

- prof. învă. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU (Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești, Bacău);
- prof. învă. primar Maria BOTEZATU (Școala Gimnazială „George Enescu” Moinești, Bacău);
- prof. Liviu LAZĂR (Școala Gimnazială „Teodor Bălășel” Ștefănești, jud. Vâlcea);

Referenți științifici:

- prof. dr. Alina PISTOL (Școala Gimnazială „George Enescu” Moinești, Bacău);
- prof. dr. Mirela DUMITRU-SAVIN (Colegiul Național Militar „Alexandru Ioan Cuza” Constanța).

Colectivul de redacție:

- prof. învă. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU, prof. învă. primar Maria BOTEZATU, prof. Mihaela-Vasilica BORȘ, prof. Mihaela– Eugenia CIOFU, prof. învă. primar Anca MICA-PRUNDEANU.

Tehnoredactare: prof. învă. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU

2023 © pentru prezenta ediție *Editura Educatia Azi*

Site: <https://edituraeducatiaazi.ro/>

Site revista: <https://noidemersurididactice.wgz.ro/>

Adresa editurii: Suceava, str. Nicolae Iorga, nr. 14

INTEGRAREA RESURSELOR WEB LA ORELE DE LIMBA ROMÂNĂ

Prof. Mihaela-Vasilica BORȘ
Școala Gimnazială Ploscuțeni, jud. Vrancea

E-learning este procesul de învățare, formare sau instruire prin mijloace electronice, implică folosirea unui computer sau alt echipament digital într-un mod special pentru a oferi formare sau materiale de studiu și educaționale. Acest proces de instruire implică învățarea independentă, bazându-se pe instrumente web, care dezvoltă creativitatea, abilitățile de lucru cu calculatorul, beneficiind de materiale didactice diversificate. Ideea centrală a Web-ului este existența unui spațiu virtual, unde oamenii pot comunica, prin partajarea cunoștințelor, a experienței.

Resursele Web sunt considerate mecanisme de sprijin pentru pregătirea și realizarea materialelor didactice, evaluarea, analiza evoluției elevilor, realizarea prezentărilor formative și informative, realizarea orarului și a calendarului de activități.

Un instrument Web care poate fi utilizat în procesul de predare sunt lecțiile video, de exemplu filmulețele de pe Youtube. Acest tip de resursă este utilizat de elev pentru a-și clarifica noțiunile pe care nu le-a înțeles.

Un alt instrument platforma Padlet, care permite utilizatorilor să-și exprime cu ușurință opiniile despre un subiect comun pe un avizier. Acest instrument poate fi folosit atât în procesul de predare, cât și cel de învățare și evaluare. În acest sens pot fi plasate pe perete materiale, pe care elevii le vor studia în ritm propriu, ca apoi să rezolve sarcina de lucru și să le posteze pe padlet sau să le expedieze prin poșta electronică.

Storybird este o aplicație care permite crearea de povești ilustrate, utilizând resursele disponibile online. După realizarea poveștii create aceasta se poate imprima. Materialele realizate de elevi pot fi vizualizate și de părinți, ele pot fi făcute publice sau pot fi vizualizate doar de membrii grupului. Profesorii pot oferi feedback. Elevii creează mini-cărțile de povești pornind de la modelele oferite e platformă și desene disponibile online. Rezolvă teme date de profesor dar pot să ia parte și la teme periodice date de administratori. Se merge pe o anumită tematică și se alege cele mai bune povești care se publică. Aplicația este ușor de utilizat și se poate folosi la mai multe materii. De asemenea se poate folosi și în activitățile extracurriculare care să le dezvolte creativitatea, competențele digitale, lingvistice, artistice.

MyKoolio, profesorul virtual este un instrument modern de predare, fiind singura platformă aprobată de M.E.N. ca auxiliar didactic, MyKoolio se bazează pe o tehnică de predare modernă, fiind organizată sub forma unor jocuri interactive. Designul este atractiv, Koolio este profesorul extraterestru care îl va însoți pe parcursul călătoriei sale prin Universul Cunoașterii. Fiecare planetă din sistemul solar corespunde unui an de studiu. Planeta este înconjurată de sateliți care reprezintă diferite materii, matematica, limba română. Platforma dispune de o multitudine de lecții și teste și este în permanentă îmbogățire cu materiale. Activitatea pe platformă va fi sub formă de misiune. Pentru a duce la bun sfârșit misiunea, va avea de trecut diferite etape.

Kahoot! Este disponibilă doar în limba engleză și este utilizată de foarte mulți oameni din lumea întreagă, poate fi utilizată pentru a preda conținuturi noi dar și pentru a evalua materia la sfârșitul unei lecții, unități de învățare. După crearea unui cont pe platformă, profesorul creează quizz-uri și apoi elevii se conectează cu ajutorul telefonului sau tabletei, printr-o parolă unică generată automat, pot rezolva testul individual sau în echipe. La sfârșit platforma generează clasamentul, le arată elevilor unde au greșit și afișează statistici despre jocul recent încheiat.

Wordwall este un instrument online gratuit care permite crearea de activități de învățare. Platforma permite crearea de jocuri educaționale interactive, care pot fi distribuite cu ajutorul unui link sau pot fi descărcate ca și material pdf. Pot fi create chestionare, jocuri de cuvinte, labirinturi și multe altele. Materialele create de profesor sau împărtășite de alți utilizatori pot fi folosite în toate etapele lecției, de la captarea atenției până la feedback. Sunt captivante și elevii se prind în joc repede și în acest mod lecția devine mai relaxantă și plăcută elevilor.

Integrarea resurselor Web în lecțiile de limba și literatura română au o importanță deosebită, deoarece elevii în zilele noastre sunt dependenți de tehnologie, și în acest mod descoperă că tehnologia îi poate ajuta să acumuleze informațiile mult mai ușor. Atunci când sunt captați de ceea ce fac învățarea devine mai ușoară. Ei devin mai curioși și doresc să vină mereu cu ceva nou pentru a demonstra că stăpânesc foarte bine tehnologia.

În procesul de predare-învățare-evaluare resursele Web pot avea anumite avantaje, pentru elevi: sporește motivați de instruire, dezvoltă creativitatea, atractivitatea materialelor didactice, prin îmbinarea imaginii cu sunetul; pentru profesori: schimbarea accentului dinspre predare spre învățare, promovarea muncii independente, inventivitate și creativitate.

Utilizarea resurselor Web stimulează și dezvoltă potențialul cognitiv al elevilor, dezvoltă abilitățile necesare secolului în care trăim, contribuie la formarea perceptorilor de gândire la nivel superior, orientează procesul de instruire către interesele elevilor.

Bibliografie:

- Anghel, T., *Instrumente și resurse web pentru profesori*, București, Editura All, 2009.
Bocoș, M. *Instruire interactivă*, Iași, Editura Polirom, 2013.
Ceobanu, C., Cucos, C., Istrate, O., Pânișoară, I.O., *Educație digitală*, Iași, Polirom, 2020.
Cojocariu, V., *Curs de Pedagogie II*, Bacău, Editura Universității din Bacău, 2002.
Oprea, C., L., *Pedagogie. Alternative metodologice interactive*, București, Editura Universității din București, 2003.

PROIECTUL CA METODĂ DE PREDARE-EVALUARE

Prof. Mihaela-Vasilica BORȘ
Școala Gimnazială Ploscuțeni, jud. Vrancea

Moto: „ Să nu-i educăm pe copii pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari. Și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze.”
Maria Montessori

Inițiată de J. Dewey, metoda proiectelor a fost de la început fundamentată pe principiul potrivit căruia „viața este o acțiune, și nu o muncă la comandă și că școala, făcând parte din viață, trebuie să îi adopte caracteristicile”. A fost inspirată din principiul învățării prin acțiunea practică, cu finalitate reală *learning by doing*, ceea ce avea să-i asigure și motivația sau legitimitatea necesară.

În pedagogia modernă, proiectul este înțeles ca o temă de acțiune-cercetare, orientată spre atingerea unui scop bine precizat, și urmează a fi realizată prin îmbinarea cunoștințelor teoretice cu acțiunea practică. Elevii primesc o temă de cercetare, pe care o realizează fie individual, fie colectiv, în echipă. Proiectul pune elevul într-o situație autentică de cercetare și de acțiune, în care se confruntă cu o problemă reală, cu rezolvarea unei sarcini concrete care are o finalitate reală. În acest sens realizarea proiectului necesită documentare, emiteră de ipoteze, activități de atelier, găsirea soluțiilor și verificarea lor. Proiectul se distinge ca o metodă globală și cu caracter interdisciplinar, stimulează și dezvoltă personalitatea în curs de formare a elevului.

În mod practic, realizarea unui proiect se desfășoară în patru etape:

- alegerea temei;
- planificarea etapelor de acțiune;
- realizarea propriu-zisă a etapelor de lucru;
- aprecierea activităților desfășurate și a rezultatelor și a modului de participare a grupului.

Proiect de grup. De la text la spectacol

Sarcina de lucru

Lucrați în grupe de către 10-12 elevi.

Fiecare grupă va monta textul dramatic *Povestea regelui supărat pe clovn* de Matei Vișniec. În cadrul grupei, vă veți împărți rolurile astfel:

- un regizor, care organizează activitatea, dă indicații actorilor și celorlalți membri ai echipei;
- un asistent al regizorului, care îl va ajuta să organizeze activitatea;
- șapte actori, care vor interpreta rolurile;
- doi scenografi, care se vor ocupa de decoruri și de costumele personajelor;
- unul sau doi tehnicieni de lumini și de sunet.

Asistentul regizorului va ține un jurnal al proiectului, în care va nota modul în care decurge pregătirea reprezentației. Jurnalul poate conține relatări ale întâlnirilor echipei, ale repetițiilor, dar și impresii despre cum lucrează împreună membrii acesteia.

Timp de realizare: trei săptămâni.

Pași pentru realizarea spectacolului:

Săptămâna 1

1. Stabiliți rolul fiecărui elev din grupă.
2. Regizorul și asistentul regizorului discută cu scenograful și cu tehnicienii de lumini și de sunet.
3. Actorii își repetă rolurile prin lectură scenică (așezați pe scaun, însoțindu-și replicile cu sunetele sau cu gesturile impuse de acestea), încercând să memoreze replicile și vor căuta o melodie pe care să fie cântate versurile din finalul piesei.
4. Scenograful desenează decorul și decid care va fi ținuta vestimentară a actorilor.
5. Tehnicianul de lumini și de sunet se va ocupa de luminile necesare și de eventualele efecte sonore.

Săptămâna 2

Regizorul și asistentul regizorului stabilesc cum va fi montată piesa, îndrumă actorii la repetiții, avizează decorurile, costumele, ilustrația muzicală, etc.

Scenograful și tehnicianul încep realizarea decorului și pregătesc scena pentru repetiții.

Au loc repetițiile pe scenă.

Săptămâna 3

Se realizează repetiții cu costume, cu decorul pregătit și cu efectele necesare și are loc premiera.

Fiecare grupă evaluează interpretarea celorlalte două, pe baza grilei de mai jos.

CRITERII			
Viziunea regizorului a fost originală			
Replicile au fost rostite clar și au fost auzite de public.			
Indicațiile scenice au fost respectate de către actori.			
Decorul, efectele sonore, luminile au fost în conformitate cu indicațiile autorului.			
Interpretarea actorilor a fost nuanțată, aceștia întruchipând convingător personajul.			
Afișul a fost relevant pentru spectacolul prezentat.			

Acest mod de predare transformă elevul într-un actor, participant activ în procesul învățării, pregătit să-și însușească cunoștințele prin efort propriu, o angajare optimă a gândirii, mobilizându-l în raport cu sarcinile de învățare date, se identifică cu situația de învățare în care este antrenat, fiind parte activă a propriei formări, generată de cunoaștere.

Profesorul modern lucrează împreună cu elevii săi, cooperând în vederea reușitei. Rolurile sunt bine stabilite: profesorul stimulează căutarea și descoperirea, iar elevii se vor ocupa de activitățile de căutare și descoperire, ei participând activ și conștient la asimilarea cunoștințelor și formarea personalității. În acest mod se creează un parteneriat în vederea atingerii obiectivelor propuse. Lucrând împreună cu elevii săi, profesorul poate regla și ameliora activitatea pe parcursul

desfășurării procesului de realizare a proiectului și, nu în ultimul rând, poate aprecia valoarea eforturilor de învățare depuse de către elevi pe parcursul activităților desfășurate.

Bibliografie:

Cerghit, I., *Metode de învățământ*, ed.a IV-a, revăzută și readăugită, Iași, Editura Polirom, 2006.

Cristea, S., *Metodologia instruirii în cadrul procesului de învățământ. Metode și tehnici didactice*, București, Editura Didactica Publishing House, 2018.

Ilie, E., *Didactica limbii și literaturii române*, Iași, Editura Polirom, 2014.

Hattie, J., *Învățarea vizibilă*, București, Editura Trei, 2014.

Sămihăian, F., Dobra, S., Halaszi, M., Dandu, C., *Limba și literatura română:clasa a VII-a*, București, Editura Art Klett, 2019.

Vișniec, M., *Povestea regelui supărat pe clovn*,București, Editura Arthur, 2022.

STRATEGII DE DEZVOLTARE A COMPETENȚEI CULTURALE A ELEVILOR, PRIN VALORIFICAREA LECTURII OPERELOR LITERARE DIN LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ

Prof. Mihaela– Eugenia CIOFU
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava

Motto *“Cărțile ne sunt prieteni statornici... ne sunt sfetnici și nu ne contrazic.
Cărțile care ne plac sunt și urne pline de amintiri.”*

Mihail Sadoveanu

Într-o societate presată de timp și marcată de amprenta marilor descoperiri științifice, se naște o întrebare: Mai este cartea „o făgăduință, o bucurie, o călătorie prin suflete, gânduri și frumuseți”, cum afirma scriitorul Tudor Arghezi ?

“O carte bună de citire, în vârsta fragedă, este, poate, una din împrejurările cele mai hotărâtoare ale vieții unui om. Multe cariere intelectuale nu se datoresc altei împrejurări decât unei cărți căzute la vreme bună în mâinile unui copil, tot așa precum umbra multor stejari seculari, se datoresc căderii unei ghinde pe pământ prielnic.” (Ion Luca Caragiale)

În lucrarea “Lectura – un eveniment al cunoașterii”, eseistul Ion Vlad consideră că lectura este “o aventură extraordinară a cunoașterii, o uluitoare călătorie în domenii varii, semne pregătitoare pentru înțelegerea, refacerea și reordonarea textului revelator ca semnificație.” Referindu-se la aspectul complexității actului lecturii, același autor afirmă că “prin lectură se petrece un eveniment, are loc un act tulburător și de extremă însemnătate pentru destinul unei culturi, pentru că cititorii refac viața cărților, le acceptă sau le resping, le asimilează ca valori intime, ca realități spirituale și ca deschidere spre zări în cunoașterea lumii.”

Întrucât lectura este “un eveniment al cunoașterii”, după cum afirma Ion Vlad, studiul cărților de către elevi impune organizarea, îndrumarea și supravegherea de către profesori, întocmirea listelor bibliografice, evaluarea lecturii, etc...

Lectura este, de asemenea, o importată și valoroasă cale de pătrundere în diverse spații culturale. Cunoștințele culturale includ conștientizarea moștenirii culturale la nivel local, național și european. Aceasta înglobează cunoștințe de bază despre opere culturale majore, inclusiv cultură populară contemporană. Este esențială în înțelegerea diversității culturale și lingvistice din Europa și din alte regiuni ale lumii nevoia de a le păstra, precum și importanța factorilor estetici în viața de zi cu zi. Deprinderile care au legătură atât cu aprecierea, cât și cu exprimarea: aprecierea și delectarea cu ajutorul operelor de artă, precum și exprimarea de sine printr-o varietate de mijloace folosind abilități înnăscute. Deprinderile includ, de asemenea, capacitatea de a raporta propriile puncte de vedere creative și expresive la opinii ale altor persoane, de a identifica și realiza oportunități sociale și economice în activitatea culturală.

Exprimarea culturală este esențială pentru dezvoltarea deprinderilor creative, care pot fi transferate într-o varietate de contexte profesionale. O înțelegere solidă a propriei culturi și identități poate constitui baza pentru o atitudine deschisă și respect pentru diversitatea de exprimare culturală.

O atitudine pozitivă înglobează creativitate și disponibilitate de a cultiva capacități estetice prin auto-exprimare artistică și prin participare la viața culturală.

Profesorului de limba și literatura română îi revine misiunea de a coordona activitatea elevilor, în spiritul comuniunii, de a forma valori, deprinderi bazate pe respectarea valorilor culturale, pentru a evita intoleranța diferențelor dintre etnii, rase, confesiuni, categorii sociale etc.

Operele literare oglindesc viața diferită a oamenilor, având un conținut istoric, cu o bogată conotație culturală. Un exemplu în această privință este romanul *Baltagul* de Mihail Sadoveanu, care înglobează o serie de elemente culturale.

Pentru a transforma elevii în iubitori de lectură este nevoie de o viziune integratoare, de o regie, de “o punere în scenă”. Plăcerea generată de contactul cu opera literară se construiește în timp, trebuie cultivată, experimentată, trăită. Motivele pentru care trebuie să îi atragem pe elevii noștri spre lectură sunt numeroase: dobândirea unor tehnici de învățare, dezvoltarea gândirii critice, deschiderea minții pentru înțelegere a unității lumii, în diversitatea ei, rezolvarea amiabilă a conflictelor, receptivitate la opiniile altora, cultivarea gustului estetic. Astfel, profesorul trebuie să folosească o serie de strategii pentru ai aduce pe elevi mai aproape de lumea cărții.

Experiențe/strategii de stimulare a interesului pentru lectură:

1. *Confecționarea unor cărți* pe diferite teme. Elevii sunt autorii textelor, iar acestea sunt strânse într-o revistă.
2. *Vizionarea unor filme după anumite opere*. Elevii au ocazia să sesizeze singuri diferențele ce există între textul operei literare și conținutul filmului.
3. *Selectarea unor fragmente dintr-o lectură, până la punctul culminant*. Răspunsul la modul în care s-a sfârșit întâmplarea sunt nevoiți să-l afle citind întreaga operă.
4. *Cuvintele zilei* – fiecare elev este nevoit să prezinte, când îi vine rândul, cuvinte noi sau expresii deosebite, descoperite în textul pe care l-a citit.
5. *Concursuri: Recunoaște personajul ! , Recunoaște autorul și titlul !, Cine a spus ?, Cărei opere îi aparține imaginea ?*
6. *Minibiblioteca clasei* – fiecare elev aduce câte o carte ce va fi notată într-un “*registru*” al clasei. Elevii au posibilitatea să împrumute cărți, dar trebuie să noteze titlul acestora în “*registru*” de evidență, precum și data când au luat-o.
7. *Momentul de lectură* oferă prilejul de a identifica particularitățile unor texte foarte diverse, fie că acestea sunt alese de profesor, fie că sunt alese de elevi.

Modalități de desfășurare a momentelor de lectură:

Profesorul, ajutat de elevi, realizează o listă de cărți ce urmează să fie citite. Cartea aleasă va fi citită în clasă, la începutul sau sfârșitul fiecărei ore. Profesorul poate realiza, la început, o lectură model, apoi elevii sunt invitați pe scaunul lectorului. Astfel, elevii reușesc să își învingă teama de a citi cu voce tare în fața clasei.

Pe parcursul lecturii sunt formulate întrebări pe marginea textului, precum și diverse sarcini de lucru:

- De ce credeți că se numește astfel cartea?
- Extrageți/rețineți citate sau expresii preferate.

- Scrieți un cuvânt-cheie ce reprezintă emoția pe care ați trăit-o în momentul lecturii.
- Impresii personale/de ce ți-a plăcut lectura/ ce ai învățat din această lectură.
- Continuați enunțurile cu idei din cartea citită: *Opera mi-a trezit sentimente de.../ Ceea ce impresionează este.../ Suprinzător este momentul... / Am admirat... / Am fost curios când... / Țin să menționez că... / Aș vrea să trăiesc sau nu în lumea personajului, pentru că...*
- Reprezentați grafic problematica sau ideea fragmentului lecturat.
- Formulați o întrebare în legătură cu ideea fragmentului citit. Găsiți răspunsul la colegii voștri.
- Care este mesajul textului citit?
- Codificați, printr-un desen, o situație din cartea citită. Propuneți-o colegilor spre decodificare.

După terminarea lecturii, urmează o oră de scriere creativă, în care elevii își pot imagina un alt final al cărții.

Pe parcursul lecturii se verifică ceea ce afirmă mulți cercetători care descriu strategiile metacognitive: recurgerea la imagine, fie la cea realizată prin desen, fie la cea realizată prin cuvânt, contribuie la o mai bună comprehensiune a textului.

În ceea ce privește relația care ar trebui să se creeze între elevul-cititor și text, ar trebui să se insiste în formarea și obiectivarea ideii de joc, de colaborare dintre cele trei instanțe fundamentale implicate în actul receptării (cititor, text, autor), spre constituirea de sens a textului.

O descriere interesantă a relației dintre cititor și text o realizează L. Langer. Modelul este prezentat de Alina Pamfil în „Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise” :

1. A păși din exterior spre interior; intrarea în lumea textului;
2. A explora lumea textului din interior;
3. A păși înapoi și a regândi datele;
4. A ieși din lumea textului și a obiectiva experiența.

Primul tip de relație cititor-text este cel al prelecturii, care valorifică tehnici ce construiesc orizontul de așteptare al lectorului. Cel de-al doilea tip de relație aparține lecturii, iar ultimele două postlecturii.

Pentru ca elevul să ajungă un lector avizat trebuie mizat, mai întâi, pe latura afectivă, pe exersarea a ceea ce Umberto Eco numea “lectură naivă”. Acest lucru se poate verifica într-o primă etapă urmând modelul lui L. Langer, prin aplicarea unor strategii ce pregătesc lectura.

Mijloacele de care profesorul se poate folosi în etapa prelecturii sunt numeroase: explorarea percepției senzoriale a copilului (vizuale, auditive, tactile, olfactive, gustative); Explicarea elementelor necunoscute sau dificile ale textului literar; fabricarea unui text-filtru pentru a-i orienta pe elevi spre textul autentic.

Strategii folosite în etapa prelecturii:

1. “Vocea” din trecut: Se cere elevilor să își noteze tot ce își amintesc în legătură cu o temă/subiect ce va fi analizat ulterior.

2. *Galeria de pe tablă/perete*: Înaite de lectură, se postează pe pereții sălii de clasă/pe tablă o serie de mesaje și poze, împreună cu o întrebare la care elevii trebuie să răspundă. Elevii circulă în jurul galeriei și aleg o imagine pentru a răspunde.
3. *Zvonul*: Aceasta este o tehnică ce presupune lansarea unor enunțuri care au legătură cu textul ce va fi lecturat. De exemplu: *Un preot încearcă din răspuțeri să-i determine pe sățeni să muncească, pentru a scăpa de sărăcie. El folosește ca argumente predicile, batjocora, ocară* (pentru *Popa Tanda* de Ioan Slavici) sau *Un mic funcționar al statului pierde două bilete de loterie considerate câștigătoare* (pentru *Două loturi* de I.L. Caragiale). Se cere elevilor să găsească soluții în rezolvarea acestora.
4. *Ghicește titlul*: Se prezintă coperta cărții ce urmează a fi citită (având acoperit, în prealabil, titlul cărții astfel încât elevii să nu poată vedea decât ilustrația) și se cere elevilor să propună un titlu alcătuit dintr-un singur cuvânt, pornind de la imaginea de pe copertă.
5. *“Ghidul” de anticipare*: Elevii primesc recenzii/fragmente din operă. După lectura individuală a textelor vor încerca să răspundă la întrebările: *Ce puteți spune despre această operă judecând după recenzia citită? Găsiți argumente în recenzii pentru a începe lectura cărții. Va avea loc o discuție colectivă pe marginea răspunsurilor elevilor, în cadrul căreia profesorul va aduce și alte argumente ce ar provoca interesul elevilor pentru lectură.*
6. *Interpretarea unor imagini de pe coperta cărții sau a imaginii care precede textul din manual.*
7. *Redactarea unui text original cu ajutorul termenilor dați în avans.*
8. *Audierea unor compoziții muzicale.*
9. *Realizarea unui desen tematic.*
10. *Observarea unor imagini cu opere de artă celebre (picturi, sculpturi, etc)*
11. *Folosirea unui organizator grafic de tipul ciorchinelui.*
12. *Interogarea asupra așteptărilor elevilor în ceea ce privește titlul.*

Așa cum afirmă Florina Sâmișăian, aceste strategii din etapa de prelectură “îi ajută pe elevi să conștientizeze rolul important al unor informații din text, să înțeleagă lectura ca pe un proces ritmat de pauze și reveniri, le dezvoltă imaginația și creativitatea, îi provoacă să își valorifice experiențele de viață, de lectură sau achizițiile din diverse domenii ale cunoașterii pentru a reuși să facă predicții corecte”.

Pe parcursul lecturii, elevii răspund la întrebările: *Ce voi afla nou? Ce emoții, stări îmi trezește opera literară? Ce cred eu despre personaj, despre fapta lui, despre operă în genere?*

Pentru ca elevii să fie capabili să evalueze textul, să-și exprime un punct de vedere cu privire la acesta, se pot folosi o serie de strategii, precum:

1. *Jurnalul cu dublă intrare.*
2. *Semne de carte.*
3. *Textul spune...eu spun...*
4. *Lectura puzzle.*
5. *Harta personajelor.*
6. *Monitorizează/clarifică/discută întrebând.*
7. *Poezii găsite.*
8. *Profesorul-știe tot.*

9. *Aruncă termenii.*

Perspective interdisciplinare și interculturale în cadrul orelor de limbă și literatură română

Trăim într-o societate în care tinerii pe care îi pregătim au nevoie să gândească interdisciplinar, să poată să treacă cu ușurință de la un domeniu la altul pentru a-și rezolva cu succes sarcinile și pentru a-și atinge scopurile.

Un învățământ interdisciplinar îi poate ajuta pe elevi să dobândească o privire de ansamblu asupra vieții și universului, să asimileze mai temeinic valorile fundamentale și să distingă mai ușor scopurile de mijloace.

Pentru a reliefa modul în care interdisciplinaritatea și interculturalitatea își pot găsi locul în cadrul unei ore de limbă și literatură română, propun o secvență de lecție ce se poate realiza în **etapa prelecturii**. Activitatea s-a desfășurat la clasa a VIII-a, în cadrul temei “iubirea”, textul suport fiind “Emoție de toamnă” de Nichita Stănescu.

Nichita Stănescu spune: “Singurele lucruri reale, singurele lucruri pe care le ducem cu noi până la urmă sunt propriile noastre sentimente, dragostele noastre, patimile noastre, urile și adversitățile noastre. Mă întreb: noi, la capătul vieții noastre, ce-am lăsa în afară? Bănuiesc că am putea lăsa niște sentimente. Mai puțin de ură, întrucâtva de patimi, dar... de dragoste mai ales”. Pornind de la afirmația poetului, se inițiază cu elevii un dialog pe tema iubirii.

Brainstorming de tip ciorchine: Găsiți câte un cuvânt prin care să definiți iubirea.

Tema iubirii este prezentă în diferite arte, nu numai în literatură, ci și în muzică, pictură, sculptură. Astfel, se prezintă elevilor imaginile a trei opere de artă celebre: *Sărutul*, *Poarta sărutului* – Constantin Brâncuși, *Mona-Lisa* – Leonardo da Vinci. Li se cere să descrie în două- trei enunțuri una dintre aceste imagini, pe fond muzical – concertul *Croisière romantique, Paris* – *André Rieu*, *Le Café des trois colombes*.

Raportările interdisciplinare, chiar și spontane, sunt benefice în cadrul orelor de limba și literatura română, elevii reținând asocierile ce se pot face între literatură și alte discipline sau arte apropiate.

Prin lectură, elevii sunt conduși spre a-și forma și dezvolta capacitatea de a surprinde, de a descoperi conținuturi și forme ale realității exprimate într-o multitudine de modalități de expresie, de a le asocia unele cu altele, ceea ce le permite să-și extindă astfel aria cunoașterii. Elevul de azi, prins între modernele aparate ale noului mileniu, uită de formarea unui limbaj cultivat, a unei exprimări artistice a ideilor, fiind absorbit de lumea informației. El trebuie adus în lumea lecturii pentru a cunoaște frumusețile și adevărurile ascunse între filele cărții.

Nazareno Padellaro scria: ”Profesorul citește și știe să citească bine. Dacă vrea să-i facă pe elevi să iubească lectura este necesar să nu-și satisfacă gustul personal, ci să se străduiască să caute cărți construite în jurul polilor de atracție ai acțiunii și imaginației. Profesorul poate să procedeze ca mama lui Proust, adică să decupeze din stofa atâtor cărți costumul potrivit pentru elevul său, având mereu în minte că cele două dimensiuni ale acestui costum sunt imaginația și acțiunea”.

Bibliografie:

- Paul Cornea, *Introducere în teoria lecturii*, Editura Minerva, București, 1998.
- Alina Pamfil, *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*.

- Constantin Cucos, *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, Editura Polirom, Iași, 2000.
- Perspective- revistă de didactica limbii și literaturii române, nr.2(25)/2012.

MIHAI EMINESCU-TRECUT, PREZENT ȘI VIITOR

Prof. Mihaela– Eugenia CIOFU
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava

*"Oamenii
nu se deosebesc atat
prin ceea ce zic,
cat prin ceea ce fac."*

În acest an, cu ocazia sărbătoririi Zilei Culturii Naționale, ne-am dorit să ne deschidem porțile inimii și, cum afirma poetul Nichita Stănescu, „Să ne împrietenim cu Eminescu sărutându-i versul, ” realizând proiectul educativ dedicat omagierii poetului, „**Mihai Eminescu-trecut, prezent și viitor**”.

Prima etapă a proiectului s-a realizat printr-o activitate experimentală, ce s-a desfășurat pe parcursul lunii ianuarie, la Centul Scolar de Educație Incluzivă, Suceava și, de asemenea, la biblioteca județeană, I. G.Sbierea, unde au participat elevii claselor a VIII-a, îndrumați de profesorul coordonator.

Dragostea de frumos, gândirea creatoare și vraja cuvântului l-au facut pe Eminescu să poarte pecetea geniului.,„Rareori un neam întreg s-a regăsit într-un poet cu atâta spontaneitate și atâta fervoare cu care neamul românesc s-a regăsit în opera lui Eminescu...Recitindu-l pe Eminescu, ne reîntoarcem ca într-un dulce somn, la noi acasă”.(*Mircea Eliade*)

Educația în spirit național este o necesitate a zilelor noastre. Ea formează conștiinta apartenenței la un neam, solidaritatea cu generațiile trecute și prezente, precum și prețuirea valorilor naționale, a eroilor și a oamenilor de cultură.

Scopul proiectului educațional este de a trezi interesul elevilor pentru viața și opera lui Mihai Eminescu, de a dezvolta dragostea pentru artă și de a încuraja manifestarea creativității. Obiectivele proiectului:

- să atragă elevii în organizarea de activități cu caracter extracurricular, conducând la dezvoltarea culturii generale a acestora, a spiritului de echipă, a respectului și a mândriei naționale
- să pregatească elevii în sensul asigurării egalității șanselor în educație, a dezvoltării personale și a inserției în comunitate
- să încurajeze exprimarea punctelor de vedere personale
- să stimuleze exprimarea prin intermediul artei

-să realizeze conexiuni între literatură, muzică, dans, pictură, sculptură

Plecând de la textele lui Eminescu, *Lacul*, *Dorința*, *Crăiasa din povești*, prima activitate, demonstrativă, a vizat receptarea personalizată a operelor, în funcție de inteligența dominantă. De asemenea, elevii au participat la doua concursuri, unul epistolar si unul de grafică și pictură, având două teme: *sentimentul de iubire si natura*. Cele mai frumoase scrisori au fost publicate în revista școlii, iar desenele au fost reunite într-o expoziție.

Desfașurarea activității didactice a urmat modelul „Evocare-Realizarea sensului-Reflecție”.

Evocare. Pentru captarea atenției, s-a urmărit un powerpoint despre viața și opera lui Mihai Eminescu. S-au citit, apoi, poeziile *Lacul*, *Dorința*, *Crăiasa din povești* și s-a inițiat cu elevii un dialog despre cele două mari teme prezente în poeziile lecturate, iubirea și natura. Elevii au observat imaginile a trei sculpturi ce aparțin lui Constantin Brâncuși, *Sărutul*, *Masa Tăcerii*, *Coloana Infinitului*, pentru ilustrarea temei iubirii, prezentă în diferite arte, nu numai în literatură, ci și în muzică, pictură, sculptură. Pe fond muzical, *Sara pe deal*, în interpretarea lui Tudor Gheorghe, elevii au scris ce trăiri le-a sugerat una dintre cele trei imagini

În etapa de realizare a sensului, elevii, grupați în funcție de inteligența dominantă au prezentat materializarea sarcinilor. Astfel, elevii din grupa inteligenței vizual-spatială au realizat un colaj cu desene inspirate de versurile poeziei. De asemenea, pentru a-și dovedi simțul estetic, elevii au decorat în mod specific clasa.

Elevii din grupa inteligenței lingvistice și-au imaginat o continuare a poeziei *Lacul* cu încă o strofă.

Sentimentele exprimate în poezie au fost surprinse de grupa inteligenței kinestico-corporale, prin mimarea mesajului artistic al textului. Aceștia au transpus, în gesturi și mișcări corporale, trăirile ființei poetice, dorința împlinirii în dragoste, pe fond muzical.

Pe același fond muzical, elevii din grupa inteligenței muzical-ritmice au gândit un moment coregrafic, materializat printr-un dans expresiv, insinuând, prin mișcări, trăirile transmise de textul poetic.

Ancorarea în realitate s-a realizat cu ajutorul elevilor din grupa inteligenței naturaliste, ce au selectat, din text, elementele din natură ce alcatuiesc cadrul afectiv al poeziei, explicând semnificația lor.

Reflecția asupra textului s-a realizat prin alcătuirea unui acrostih, plecând de la tema textului, iubirea. De asemenea, elevii au definit iubirea în diverse modalități: prin desene, cântece, dansuri, definiții metaforice.

Concluzii

Activitățile propuse au oferit elevilor posibilitatea de a recepta textul în mod personalizat, pentru a facilita înțelegerea acestuia. Lucrul în echipe cu elevi din clase diferite a permis dezvoltarea comunicării, realizând, prin exerciții, competența argumentativă. De asemenea, prezentarea în echipă a reprezentat un model de lucru pentru elevi, fiind încurajați să-și exprime opinia în mod liber.

Bibliografie:

- Pamfil, Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Ed. Paralela 45, 2003
- Școala Bucovineană, anul IX, nr.5/2006, Suceava

- Pașcan, Mihaela-Loredana, Abordarea textului liric în gimnaziu din perspectiva modelului comunicativ, Ed. Biblioteca Gutenberg, 2007.

TRADIȚIONAL VS. MODERN ÎN EDUCAȚIE - STUDIU

prof. Daniela-Olga SIMION
Colegiul Tehnic „Petru Mușat” Suceava

Stilul de predare s-a schimbat semnificativ peste tot în lume de-a lungul anilor. Modul tradițional de predare se baza pe reproducere de informații și apela, în principal, la utilizarea tehnicilor de memorare, în timp ce stilul modern implică utilizarea metodelor interactive.

Educația tradițională, cunoscută cel mai adesea sub denumirea de educație convențională, sau educația „cretă și vorbă”¹ este încă utilizată pe scară largă în școli și se bazează în principal pe prezentarea conținuturilor de către cadrul didactic, repetarea acestora de către elevi în scopul memorării lor și reproducerea acestora în cadrul unei evaluări orale sau scrise. Învățarea tradițională definește profesorul ca un comunicator de cunoștințe iar educația în sine ca un creator de standarde comportamentale.

Învățarea modernă (progresivă) presupune abordarea învățării dintr-un unghi complet diferit. Practicile educaționale progresive se concentrează mai mult pe nevoile individuale ale elevului sau studentului în detrimentul ideii că toți elevii dețin același nivel de înțelegere. Modul modern de abordare a învățării are la bază acțiune, apelând la tehnici de interogare, explicare, demonstrare, colaborare.

Scopul studiului îl constituie identificarea tipului de abordare a învățării în instituțiile de învățământ (preuniversitare și universitare) din România. Cercetarea este aplicată atât beneficiarilor direcți ai educației (elevi și studenți) cât și cadrelor didactice ce își desfășoară activitatea în sistemul educațional național. Eșantionul a cuprins un număr de 50 de subiecți, împărțiți în două categorii distincte: 30 elevi și studenți și 20 cadre didactice.

Obiectivul general al studiului este stabilirea raportului existent între învățarea clasică și cea modernă în învățământul preuniversitar și universitar românesc, privit din dublă perspectivă: a furnizorului de educație și a beneficiarului acesteia.

Rezultatele cercetării „în oglindă” au scos în evidență aspecte extrem de interesante legate de legătura existentă între intenția cadrului didactic legată de aplicarea la clasă/sala de curs a învățământului clasic și/sau modern și percepția elevului/studentului asupra intenției cadrului didactic și a rezultatelor acesteia. Aspecte care au făcut obiectul studiului sunt:

1. Modelul de realizare a învățării

- Transmiterea, respectiv învățarea de conținuturi noi (la nivel de dorință);
- Proiectarea și managementul activității didactice (la nivel de realitate integrată sistemului);
- Ce fel de învățare generează sistemul de învățământ (individuală/ prin colaborare)?
- Competiție vs. colaborare?

2. Activitatea cadrului didactic

- Proces de predare-învățare-evaluare: Profesorul asigură însușirea temeinică și sistematică a cunoștințelor predate sau este un partener în învățare ?
- Atributele cadrului didactic din învățământul tradițional și din cel modern.

¹ Sonia Jackson (academician și profesor emerit al *Institutului de Educație* din cadrul *University College London*, pentru www.Getting smart.com.

3. Activitatea elevului

- Rolul elevului în învățare;
- Modul de abordare a conținuturilor noi de către elevi/studenti;
- Implicarea elevilor/studentilor în demersul didactic.

4. Evaluarea

- Rezultatul evaluării: ierarhizare sau apreciere?
- Ce se măsoară în timpul evaluărilor?
- Ce urmărește evaluarea?
- Cât de mult sau cât de bine știe cel evaluat?

Analiza sutiului realizat

Puncte tari

- Eșantionul este format din două categorii de repondenți, pe de o parte cadre didactice din sistem preuniversitar și universitar și beneficiari ai educației lor, elevii și studenții. Au fost alese aceste două categorii pentru a putea analiza „în oglindă” aspectele relevante legate de felul în care cei doi actori importanți de pe piața educațională românească (furnizorii și beneficiarii educației) percep abordarea învățării.
- Eșantionul format din elevi și studenți acoperă o plajă foarte largă de unități de învățământ.
- Aspectele analizate în cadrul cercetării aduc atingere elementelor ce definesc practic procesul educativ (proces didactic, metodologie, activitate a actorilor principali, evaluare)
- Cercetarea este definită de spirit aplicativ important, concluziile sunt extrem de interesante și pot fi folosite în abordarea strategiei viitoare a școlilor unde au fost aplicate chestionarele.

Puncte slabe

- Eșantionul cadrelor didactice este preponderent feminin, dar cam asta este proporția bărbaților în sistemul preuniversitar.
- Chestionarul a fost aplicat doar în unități de învățământ liceal și universitar, dispuse în zone exclusiv urbane. Deși elevii provin în egală măsură din medii urbane și rurale, activitatea lor se desfășoară în unități urbane. Ar fi fost interesantă și abordarea învățării în medii rurale, în școli gimnaziale și chiar primare.

Concluzii:

Conform literaturii de specialitate, modelul tradițional al învățării face trimitere la câteva repere extrem de importante cum ar fi memorare și reproducere cât mai fidelă a cunoștințelor transmise de către cadrul didactic, stimularea competiției, realizarea unei ierarhii permanente între participanții la proces, o tendință clară spre individualism. Activitatea este guvernată de un cadrul didactic cu un statut de semizeu și este destinată unui elev/student docil. Pe parcursul activității se va măsura constant ce știe și cât de multe știe participantul la proces. În contrapartidă, învățarea modernă se axează pe exploatarea experiențelor proprii de învățare ale participanților, colaborare și dezvoltarea gândirii în confruntarea cu alții cu scopul de a dezvolta gândirea critică. Se face apel permanent la un cadru didactic cu rol de facilitator a învățării și partener activ și permanent al celui educat iar procesul este destinat unui elev cutezător și care crede în valorile proprii.

Concluzia 1: Rezultatele centralizate ale cercetării arată că la nivel de intenție a cadrelor didactice, nu există niciun profesor care să-și dorească acum să îmbrățișeze totalmente și exclusiv învățământul tradițional, iar la nivel de aplicabilitate efectivă, sunt puțini cei care mai urmează

liniile directe ale modelului tradițional și atunci par a o face condiționați de factori externi sau de experiențe anterioare pozitive. În aceeași notă, nu par a exista abordări care să susțină necondiționat și în proporție de 100% doar învățarea modernă. Elevii și studenții chestionați au susținut punctele de vedere ale cadrelor didactice.

Deși pare surprinzător, explicația este extrem de simplă:

Privite per ansamblu cele două forme de abordare a învățării par extrem de diferite și poate chiar plasate la poli opuși. Astăzi, modelul învățării tradiționale este cel mai adesea creionat ca fiind rigid, exagerat de încărcat, greoi, demodat, deținând o anumită doză de opulență a spațiului și chiar aroganță a personalului. La origine, acest model, aplicabil mai ales școlilor de elită, strălucea prin verticalitate, rafinamentul, exclusivitate, respect pentru valori, o cultură a rezultate excelente date de mediul concurențial dezvoltat și o multitudinea de absolvenți extrem de versatili și cu un bagaj extrem de bogat de cunoștințe din domenii extrem de diverse. În timp, modelul a fost adaptat învățământului de masă, a suferit adaptări impuse de regimuri politice diverse și, ca și alte elemente definitorii ale evoluției umanității, a lăsat locul unei alte abordări. Abordarea modernă a învățării propune un set nou de reguli, este adaptată vremii și vremurilor în continuă mișcare dar este bine a fi cu un ochi îndreptat în permanență spre ce se poate „fura” din modelul tradițional. Sunt aspecte extrem de importante ale învățării tradiționale ce merită toată atenție. Cheia stă în măsura lucrurilor!

Concluzia 2: Cele două abordări ale învățării nu se află în opoziție, ci se sprijină și se completează reciproc. Cine a înțeles deja acest lucru, probabil că se bucură de confortul adus de succes!

Concluzia 3: Abordare modernă este, conform răspunsurilor date de studenții chestionați, mai prezentă în sistemul universitar decât în cel preuniversitar. Este posibil să fi găsit acolo mediul cel mai prielnic dezvoltării, justificat de nivelul de vârstă și înțelegere al studentului, de modul cum este structurată învățarea, de modul de abordare a spațiului etc.

Concluzia 4: Școlile de prestigiu ale județului par a fi încă bine ancorate în sistemul tradițional al învățării comparativ cu colegiile tehnice și liceele vocaționale. Dacă este să judecăm prin prisma rezultatelor absolvenților, a ratelor lor de inserție în sisteme universitare extrem de prestigioase de peste tot din lume s-ar spune că nu chiar greșesc păstrând nota tradițională!

Concluzia 5: Deși cu ceva timp în urmă se bătea moneda pe abordarea la cote scăzute a învățării moderne, s-ar părea că lucrurile nu stau chiar în totalitate așa. Posibil ca pandemia să-și fi adus aportul (evident, fără intenție!) la explozia de abordări ce țin de învățarea modernă/contemporană.

Concluzia 6: Din punctul meu de vedere, nu există doar alb și negru în educație, cum nu există doar abordare tradițională vs. abordare modernă a învățării. Scopul unui act de formare atrage după sine și abordarea cea mai potrivită. Important este să ai un scop bine definit!

Bibliografie:

1. ***, *Teaching Methods: Traditional Vs Modern*, material publicat pe 31.02.7.2017, disponibil pe <https://sixthform.stephenperse.com/blog>. Data accesării: 22.05.2023;
2. Weeks D. , *How a Classics Education Prepares students for a Modern World*, material publicat pe 19 iunie 2018, disponibil pe <https://www.edsurge.com/news/2018-06-19-how-a-classics-education-prepares-students-for-a-modern-world>. Data accesării: 22.05.2023;
3. <https://sites.google.com/site/siteradulescugabriela/home/clasic-versus-modern-in-didactica>.

STUDIUL DE CAZ PENTRU VIOLENȚA ÎN ȘCOALĂ STUDIUL DE SPECIALITATE

Prof. Cristina-Iulia DINCĂ
Școala Gimnazială Ionești, jud. Vâlcea

Violența școlară este un fenomen complex și este determinată de factori sociali, familiari sau de personalitate. Aceștia declanșează de cele mai multe ori comportamentul violent al elevilor. De aceea, școala poate avea un rol deosebit de important în prevenirea violenței școlare.

Profilul psihologic al elevului violent

Comportamentele agresive au o evoluție lentă, deseori acestea se declanșează după o lungă perioadă de timp. Agresivitatea, în ceea ce îi privește pe elevi, se definește printr-o paletă largă de comportamente, cum ar fi lipsa cooperării cu profesorii precum și un nivel scăzut de autocontrol.

Comparativ cu colegii lor, elevii cu comportament agresiv prezintă următoarele caracteristici:

- Se ceartă mai mult ;
- Amenință ;
- Îmbrâncesc alți elevi mai des.

De asemenea, elevii cu acest tip de comportament se mai pot identifica și prin următoarele aspecte:

- Răspund obraznic adulților când sunt muștrați ;
- Se enervează rapid ;
- Uneori argumentele lor sfârșesc în furie ;
- Sunt lipsiți de autocontrol ;
- Reacționează negativ la critică ;
- Sunt incapabili să accepte ideile altora.

Pe lângă aceste caracteristici definitorii, acești elevi prezintă și o lipsă a controlului asupra dispozițiilor lor ceea ce îi aduce în conflict cu alți elevi și cu adulții. În situații de conflict ei nu sunt pregătiți să facă compromisuri și răspund necorespunzător reacțiilor egalilor lor. Lipsa lor de cooperare în clasă se transformă în imposibilitatea de a urma instrucțiunile și inabilitatea de a respecta cererile profesorilor. Acești elevi au dificultăți în realizarea corectă a temelor și continuitatea muncii în timp. Pe parcursul anilor de studiu abilitățile de cooperare ale acestor elevi scad, ei participă tot mai puțin la munca de la școală, depun din ce în ce mai puțin efort pentru activitățile școlare. Elevii cu acest tip de comportament își pierd interesul pentru școală, iar actele minore de agresivitate cresc odată cu vârsta. Dacă inițial tinerii se angajează la agresiuni minore, în timp, acestea se transformă în violență psihică și fizică.

Tipologii ale comportamentului violent

După criteriul intensității se pot identifica următoarele forme : confruntarea vizuală, poreclirea, tachinarea, ironizarea, imitarea în scop denigrator, refuzul de a acorda ajutor, bruscarea, lovirea cu diverse obiecte, pământuirea, împingerea. În funcție de planul de manifestare a atacului și de tipul de prejudiciu adus victimei se diferențiază violența fizică (vizează sănătatea și integritatea

corporală a victimei), psihologică (vizează efectele în plan emoțional, teama, autopercepția negativă, anxietate) și verbală (injurii, refuzul de a răspunde, etc.).

J. Hebert realizează o tipologie a conduitelor de violență, care combină mai multe criterii-planul agresiunii (verbal/fizic), gradul de deschidere (directă/indirectă) și tipul de implicare al agresorului (activă/pasivă)- identificand mai multe forme de violență :

- Agresiuni active fizice indirecte-lovirea unui apropiat al victimei;
- Agresiuni active fizice directe-lovirea unui coleg;
- Agresiuni active verbale indirecte-calomnia;
- Agresiuni active verbale directe-injuria, amenințarea;
- Agresiuni pasive fizice indirecte-refuzul de a realiza o sarcină, o activitate, refuzul de a da curs unei rugaminti;
- Agresiuni pasive fizice directe-împiedicarea producerii unui comportament al victimei;
- Agresiuni pasive verbale indirecte-negativismul;
- Agresiuni pasive verbale directe-refuzul de a vorbi.

Conduitele de violență școlară se pot structura și în funcție de persoanele implicate :

1. conflicte între elevi;
2. conflicte între bande/grupuri de elevi;
3. conflicte adult-elev.

Studiu de caz

B.F., 13 ani, elev în clasa a VII-a, gimnaziu, mediu rural

B.F. are 13 ani și este elev în clasa a VII-a, la o școală din localitatea V. În ceea ce privește istoricul familiei, elevul provine dintr-o familie cu probleme financiare și sociale ceea ce explică tensiunile și episoadele de nemulțumire pe care acesta le are față de părinți. Relațiile dintre părinți s-au degradat în timp, în special după apariția fratelui cel mic. Părinții sunt în prezent divorțați, fapt ce îl face să se simtă neglijat și neînțeles. Rezultatele lui școlare sunt relativ mediocre, deși pare a fi un copil foarte inteligent. Îi face plăcere să participe la orele de sport, jucând fotbal cu colegii săi. Își dorește să facă parte dintr-un club sportiv de fotbal, însă problemele financiare din familie nu îi permit acest lucru. Elevul prezintă interes și pentru limba engleză și limba română, fapt ce îi ușurează participarea la orele de curs. Până în prezent a întrerupt școala pentru o scurtă perioadă de timp când a locuit cu tatăl său în orașul C. unde acesta lucrează în prezent, la o firmă de construcții. Este cel mai mare frate dintre cei doi copii ai familiei sale.

Se autoidentifică drept un elev cu probleme de comportament, pentru care a fost sancționat de către școală (pedepse considerate ca fiind de cele mai multe ori meritate, spargerea intenționată a unui geam cu mingea de fotbal, conflicte cu alți elevi), fiind chemat la discuții individuale, muștrat în fața clasei.

Comportamentul băiatului a avut de suferit în momentul în care bunica sa maternă a decedat, cu care avea o relație foarte apropiată. Tatăl său, deși muncește pentru asigurarea unui trai mai bun pentru copii, nu locuiește cu aceștia. Nu a reușit niciodată să comunice cu părinții. Deși își iubește fratele mai mic, cu care locuiește în prezent, nu poate comunica cu acesta, dar nici cu mama sa, adeseori având conflicte cu aceasta. Despre tată, este convins ca nu îl iubește. Victimă a violenței tatalui său, a fost umilit, jignit și i s-au spus vorbe urâte în familia sa, cât și faptul că trebuia să asiste la relația extrem de tensionată dintre părinți.

Consideră ca familia poate să influențeze comportamentul copiilor, care învețe de la părinți agresivitatea. În egală măsură este conștient de lucrurile bune pe care le-a învățat de la bunica sa. Nu crede că familia este o piedică pentru a arăta cine este, pentru că se simte independent. Pe de altă parte, nici nu se simte susținut de familie și adesea dovedește că nu s-a simțit niciodată apreciat sau susținut de familie. Elevul susține că în curând va fi capabil să își câștige singur existența muncind în străinătate.

Susține că se înțelege bine cu prietenii din orașul în care lucrează tatăl său, unde își petrece vacanțele. Adesea povestește cum a avut uneori probleme cu poliția, dar este convins că nu are ce să pățească, pentru că el nu face nimic ilegal, nu fură. Se simte bine cu prietenii din orașul C., nu vrea să conducă, să fie lider, dar e conștient că felul lui de a fi iese oricum în evidență. Vrea să fie respectat pentru ceea ce este.

Cu colegii de școală B.F. are o permanentă relație tensionată. Despre colegii lui crede că sunt conflictuali și îl provoacă mereu.

În ceea ce privește percepția sa asupra școlii și a educației, elevul se consideră superior din punct de vedere al inteligenței și afirmă cu tărie că notele nu reflectă inteligența și nu îl vor ajuta să reușească în viață. B.F. declară că se întâmplă să înveți lucruri nefolositoare și nu tot ceea ce se învață la școală este util în viața de zi cu zi.

Se simte îndreptatit să-și faca singur dreptate, dacă cineva îl provoacă, dar nu consideră că cineva din exterior ar putea să îl ajute. Dacă cineva îl agrează și nu poate reacționa pe moment, încearcă să se răzbune. Este de acord că uneori trebuie să recurgi la violență pentru a rezolva problemele. Se simte uneori singur. Nu consideră că trebuie să își exteriorizeze sentimentele, mai ales cele care îi trădează slăbiciunile sau atunci când se confruntă cu greutăți: *“Nimeni nu mă cunoaște cu adevărat”*.

Îi plac jocurile pe telefon. Este tentat de lucruri noi, interesante. Se interesează de ținuta lui. Consideră că felul în care se îmbracă este o formă care îl ajută să se exprime. E conștient de riscurile la care se expune, dar și le asumă. Recunoaște că este impulsiv. Nu se sperie ușor. Cu toate că nu își asumă greșelile, nu dă vina pe alții. I se pare firesc să nu respecte reguli pe care nu le înțelege sau cu care nu este de acord. Consideră că devine violent cu colegii și îi agrează fizic și psihic doar atunci când aceștia îl provoacă.

În ceea ce privește profesorii săi, B.F. consideră că are multe lucruri bune de învățat de la aceștia, însă nu poate comunica cu ei. Consideră că unii dintre profesori nu evaluează corect rezultatele elevilor.

Puncte tari ale elevului B.F.

- Dragostea pentru bunica sa și fratele său mai mic;
- Dorința de a se dezvolta și a câștiga bani prin muncă;
- Conștientizarea și asumarea faptelor sale;
- Respectul față de profesori.

Puncte slabe ale elevului B.F.

- Dorința de răzbunare;
- Anturajul;
- Comportamentul agresiv.

Școala poate lua următoarele măsuri ameliorative:

- Îi poate asigura participarea la antrenamente sportive;
- Îi poate oferi consiliere și participarea la unele activități remediale.

Pentru combaterea violenței școlare se recomandă promovarea unei culturi a non-violenței printre toți actorii implicați în actul educațional. De asemenea, organizarea de evenimente culturale și educative, încurajează și stimulează rezultatele bune și comportamentul exemplar al elevilor. Uneori școala devine un spațiu de confruntare și de conflict profesor-elevi și elevi-elevi. Din acest motiv, se recomandă o serie de strategii prin care conflictele apărute să fie rezolvate. Printre acestea se numără strategiile de evitare, prin care profesorul ignoră criza creată în sala de clasă; strategii de diminuare (moderare), care se folosesc atunci când profesorul, din dorința de a evita confruntarea, minimalizează dezacordul cu elevii; strategii de putere (de coerciție), care apar atunci când profesorul recurge la puterea sa și la diferite mijloace de constrângere pentru a regla conflictul; strategii de compromis, care se folosesc atunci când profesorul recurge la concesiuni, la promisiuni pentru a face față situației; strategii de rezolvare negociată a problemei.

Sitografie:

1. <https://sites.google.com/site/violentainciclulprimar/website-builder/forme-si-cauze-ale-violentei-in-scoala>
2. https://iamnotscared.pixel-online.org/data/database/publications/722_46%20violenta%20scolara.pdf
3. <https://www.stasalba.ro/violenta-in-mediul-scolar/>
4. <https://www.edufarm.sns.ro/images/pdf/violenta-feb2020.pdf>
5. http://profesoriliceuspiruharet.weebly.com/uploads/1/5/9/0/15908226/proiect_educational_antidot_pentru_violenta.pdf

FAMILIA CONTEMPORANĂ ȘI ROLUL EI ÎN EDUCAREA COPIILOR

Prof. înv. primar Ramona-Elena DINU
Școala Gimnazială Liliești, Băicoi

Familia este cea mai veche instituție socială, cea care asigură evoluția și continuitatea vieții. În ultimele decenii familia a suportat diferite transformări, ea nu mai constituie structuri conservatoare, ci sunt tot mai adaptate transformărilor la nivel social, trecând printr-un proces de liberalizare, democratizare, îndreptată spre diversitate. În familia contemporană se schimbă în permanență rolurile domestice, este mai liberă, mai deschisă spre nou.

În cadrul familiei nucleare tradiționale, soțul este principala sursă de venituri și autoritate a familiei. Soția se ocupă de treburile gospodărești și de creșterea copiilor depinzând din punct de vedere economic de soțul ei. Vârsta partenerilor la căsătorie era relativ scăzută, numărul de copii asigură creșterea demografică, iar rata divorțurilor era relativ scăzută. Acestea au fost, în linii mari, caracteristicile familiei nucleare din secolul XIX și până în deceniul 7 al secolului XX. După această dată, acest tip de familie a cunoscut un continuu și rapid declin. Principala cauză a acestui regres se presupune a fi creșterea ponderii femeilor ocupate profesional. Acest fapt a dus la creșterea independenței economice a femeilor, a satisfacției lor psiho-sociale și a posibilității de egalizare în raport cu partenerul - a pozițiilor sale de autoritate și putere.

Alte caracteristici ale familiei contemporane ar mai fi scăderea ratei natalității și a numărului de copii, creșterea ponderii nașterilor în afara căsătoriilor legale, amânarea fertilității cuplului până la demararea activității profesionale, creșterea ponderii cuplurilor în care partenerii au relații extraconjugale și creșterea gradului de acceptanță față de aceste comportamente și schimbarea diviziunii rolurilor în cadrul familiei.

Privitor la consecințele divorțurilor, acestea pot genera sentimente de eșec personal, singurătate și dificultăți de ordin economic-financiar. Divorțurile în familiile cu copii sunt mai complicate, ridicând problema evaluării corecte a situației, astfel încât decizia privind îngrijirea ulterioară a copiilor, fie de către unul dintre părinți, fie de către ambii, să fie favorabilă celor dintâi. În trecut, se considera că divorțurile erau foarte nocive pentru copii, ducând la insuccese școlare și creșterea delincvenței. Dar, este preferabil un divorț, atunci când atmosfera în familie devine insuportabilă, se caracterizează prin ură, violență verbală, fizică, psihologică.

Familia promovează valori care sunt transmise copiilor. Acest sistem de valori își pune amprenta asupra personalității copiilor. Ei nu au nevoie de părinți ideali, ci de părinți care să-i înțeleagă, să-i iubească, să-i ajute, să-i laude atunci când merită, să-i corecteze atunci când greșesc.

Primii "profesori" din viața copilului sunt părinții. Ei pun bazele în educația, dezvoltarea și formarea acestuia. Între factorii educației familia are rol primordial, deoarece educația începe în familie. Climatul familial influențează personalitatea copilului. Marele pedagog John Locke, (1693), convins de puterea exemplului în familie, afirma : "Nu trebuie să faceți în fața copilului nimic din ce nu vreți să imite" (p.72). Copiii copiază comportamentul și atitudinile

adulților cu care vine în contact (în special al părinților). Părinții trebuie să-și educe copiii astfel încât să fie pregătiți pentru societatea următoare, care va fi diferită de cea actuală.

Condiția de bază care asigură familiei succesul în munca educativă este ca aceasta să se realizeze într-un mediu propice. Educația copilului este asigurată numai dacă părinții trăiesc în deplină armonie, dacă în familie domnește o atmosferă de bucurie, de bună înțelegere, de respect reciproc, de dragoste și încredere. În asemenea familie, îndrumările care se dau copiilor sunt unitare, hotărârile luate de unul dintre părinți sunt aprobate și urmărite și de celălalt, aprecierile pe care le face unul asupra purtării copilului sunt întărite și de celălalt. Dimpotrivă, au urmări negative asupra educației copilului certurile între părinți cu privire la măsurile educative, atitudinile contradictorii față de comportarea copilului.

O altă condiție care asigură succesul educației în familie este autoritatea părinților. Sfaturile date de către aceștia cu autoritate sunt urmate cu încredere, fără șovăire. Autoritatea nu se obține însă nici prin daruri sau promisiuni, nici prin pedepse aspre, nici prin bunătate excesivă, iertând orice abatere a copilului. Autoritatea se bazează pe respectul pe care-l determină părintele prin exigența din întreaga sa comportare față de copil. Copilul trebuie să simtă în atitudinea părinților că aceștia îl iubesc, îl respectă, dar că nu-i vor îngădui orice comportare, orice capriciu.

Când comportarea părinților constituie un exemplu pozitiv pentru copii, se realizează, de asemenea, o condiție importantă care asigură reușita educației în familie. Spiritul de imitație este puternic la copii. În primii ani de viață, ei imită, în primul rând, pe părinți, pentru că aceștia sunt mai des în contact cu ei, dar și fiindcă părinții se bucură de respect și autoritate în fața copiilor. De aici grija deosebită pe care trebuie să o aibă părinții pentru comportarea lor. Nimic nu scapă neobservat de ochiul copilului. El înregistrează ceea ce vede și caută să imite. Părinții educă pe copii nu numai prin ceea ce le spun cu intenția de a-i îndruma sau prin ceea ce le arată pentru a fi efectuat și de copii. Părinții îi educă prin întreaga lor comportare.

Curiozitatea copilului trebuie încurajată. Acei copii care dezmembrează diferite jucării, din dorința de a ști din ce sunt compuse, nu trebuie opriți. Se dezvoltă astfel spiritul de observație, capacitatea de a analiza, de a compara.

Părinții trebuie să aibă anumite calități necesare în educarea copilului : răbdare, pricepere, perseverență, cunoaștere, etc.

"Mie îmi este cât se poate de clar cum poți identifica niște părinți buni", spune Richard Templar (2013), autorul cărții "Cele 100 de reguli ale educării copilului". "Trebuie doar să te uiți la copiii lor. După ce copiii pleacă de acasă, îți dai imediat seama ce fel de treabă au făcut părinții. Și mă gândesc că părinții ai căror copii sunt în stare să aibă grijă de ei înșiși, să se bucure de viață și să-i facă pe cei din jurul lor fericiți, să fie atenți și amabili și să-și sustină opiniile - acei părinți sunt cei care și-au făcut treaba bine" (p.142).

Bibliografie:

1. Băran Pescaru, A., (2006), *Familia azi. O perspectivă sociopedagogică*, București: Editura Aramis
2. Locke, J., (2008), *Some thoughts concerning education*, Mobile Reference.com
3. Templar, R., (2013), *Cele 100 de reguli ale educării copilului*, , București: Editura Pentrop&Straton.

PERCEPEREA MESAJUL PROMOTIONAL

Prof. Ec. Oana ICHIM
Liceul Tehnologic Onești, jud. Bacău

Impactul mesajului transmis de mijloacele de publicitate asupra pieței țintă are ca obiective principale prezentarea mesajului promoțional precum și descrierea impactului acestuia asupra diferitelor piețe.

Publicitate joacă un rol important în sistemul economic, social politic și cultural al unei țări. Importanța publicității este direct proporțională cu nivelul de dezvoltare al țării unde este utilizată.

Impactul asupra economiei.

Publicitatea are un efect pozitiv asupra economiei deoarece impulsionează cererea de bunuri și servicii. Producătorii au învățat să utilizeze publicitatea pentru a-și vinde produsele. Atunci când produsul este vândut cu succes o parte din veniturile realizate din vânzarea lui pot fi utilizate în dezvoltarea și promovarea unor noi produse. Publicitatea încurajează crearea de noi produse ceea ce ajută la o creștere a concurenței. O concurență mai mare înseamnă prețuri mai mici și calitate superioară de aceasta beneficiind consumatorii și economia în ansamblul ei. Unul dintre argumente ar fi că reclama ajutând producătorii în vânzarea produsele în cantități cât mai mari, deoarece are efect în scăderea costurilor pe unitatea de produs și asta face ca aceștia să vândă produsul mai ieftin.

Privită dintr-o altă perspectivă publicitatea poate fi văzută ca o risipă de bani. Ceea ce firma cheltuie cu publicitate se va regăsi în costul produsului și cel dezavantajat este consumatorul care plătește mai mult. Unele opinii spun că reclamele încurajează consumatorul să consume o marcă de produs în locul alteia. Dacă se ține cont de acest punct de vedere, publicitatea face ca vânzătorii să se miște de la o companie la alta, ceea ce face ca economia, pe ansamblul ei, să nu câștige nimic.

Impactul social.

Publicitatea poate avea o gamă largă de repercusiuni asupra societății. Criticii spun că stimulează materialismul ducându-i pe consumatori în aria de a crede că cumpărarea mai multor produse îi vor face mai fericiți. Această idee se argumentează credibilitatea, că reclamele au creat un obicei al consumatorului unde cumpărarea de noi produse ajunge baza valorilor și scopurilor societății.

O altă categorie de critici se referă la efectul pe care l-a avut publicitatea asupra femeilor și minorităților rasiale. În anii '50 publicitatea prezenta femeia ca obiecte decorative. Deși femeile aveau locuri de muncă, reclamele din anii '60 prezintau încă femeia casnică. După acești ani datorită mișcărilor feministe și a creșterii puterii lor economice reclamele încep a prezenta femeile în funcții profesionale.

Reclamele au un impact social major prin susținerea comunicării mass-media. Datorită mijloacele de comunicare și informare în masă, publicitatea este gratuită sau costă foarte puțin. Mas-media este cea care susține financiar angajații lor prin reclama și publicitate atât în cadrul ziarelor, revistelor, posturilor de radio, televiziunile, toate au ca sursă principală de venituri publicitatea. Fără sursele venit din această categorie acestea nu ar mai fi astăzi sau nu ar fi reușit o dezvoltare la nivelul la care sunt, mai mult de cât atât, ar fi fost controlate parțial de stat prin acordarea de subvenții. Unele critici își îndreaptă atenția către faptul că reclama joacă un rol

important în economie, ceea ce ar influența canalele media de știri și din această cauză ar putea îngreuna libera circulație a informației.

Din acest motiv reporterii și editorii vor ezita să prezinte o știre negativă legată de un finanțator important. În realitate majoritatea membrilor canalelor media de știri neagă posibilitatea existenței unei presiuni din partea sponsorilor. Există însă și unii care recunosc nu ar putea fi agresivi atunci când scriu un articol care ar putea deranja un sponsor important.

Publicitatea poate avea un efect negativ și prin canalele de informare ce duc la un impact negativ asupra societății. Astfel entitățile care au ales să-și facă publicitate prin TV, vor prefera programele cu cea mai mare audiență, acest lucru face ca televiziunile să producă acest gen de emisiuni. Astfel, societății, i se limitează dreptul de a vedea programe de divertisment extrem de originale sau programe referitoare la anumite teme mai îndoielnice.

Cum cei care sponsorizează o televiziune este interesat ca reclama lui să ajungă la consumatori dintr-un anumit interval de vârstă, emisiunile, show-urile sunt construite de cele mai multe ori pentru a se încadra în această categorie. Atunci când ratingul scade și nu-și atinge scopul de a atrage publicul dorit de sponsor show-ul va fi retras și câteodată nu va mai fi produs.

Impactul pe care îl are televiziunea asupra copiilor beneficiază de o mare atenție în ultimul timp. Cercetările realizate în această direcție au concluzionat că aceștia nu reacționează critic la mesajele transmise dar îi face foarte vulnerabili. Mulți adolescenți ajung de își fac standarde de frumusețe din personajele feminine și masculine care apar în reclame iar din dorința de a le atinge cu orice preț și prin orice metode nu poate decât să le facă rău.

Impactul asupra politicii.

Dacă facem referire la campaniile electorale publicitatea în zilele noastre este o componentă majoră a acestora având o mare influență asupra procesului democratic în sine. Publicitatea politică este cea care le stă alături candidaților deoarece prin ea își fac cunoscute opiniile legate de diverse probleme. Publicitatea utilizată în acest mod, avantajează candidații care aderă la poziții înalte în stat (președinție, parlament) deoarece informația politică ajunge la mulți oameni deodată. Candidații mai pot utiliza această formă de informare în masă pentru a răspunde criticilor controversate la adresa lor.

Impactul cultural.

Reclama și publicitatea duc la o devalorizare a valorilor culturale ale unei națiuni. Cultura este un model unic ce caracterizează o societate, fiind trecută din generație în generație. Unele mesaje publicitare încurajează individualismul agresiv care se opune colectivismului.

Odată cu globalizarea economiei multinaționalele utilizează aceeași reclamă pentru a-și face cunoscut produsul în mai multe țări iar acest lucru duce la o omogenizare din ce în ce mai accentuată a culturilor naționale. Dar reclamele având un caracter general uneori contribuie la o dezvoltare a culturii și nu invers.

Bibliografie:

Goddard A., (2002) Limbajul Publicității, Ed. Polirom, Iasi.

https://www.academia.edu/32612390/Psihologia_reclamei

Cathelat, Bernard (2005), Publicitate și societate, București, Trei.

Russell, Th.; Lane, R. (2002), Manual de publicitate, București, Teora.

ACTIVITATEA EDUCATOAREI LA GRUPELE COMBinate- PROVOCĂRI ȘI ÎMPLINIRI

Prof. învă. preșcolar Cătălina-Florentina IONESCU

Prof. învă. preșcolar Laura SIMION

G.P.P. „Luminița” Lumina, jud. Constanța

„Educația este cea mai puternică armă pentru a schimba lumea!”- Nelson Mandela

În noul curriculum se vorbește despre adoptarea unor schimbări relevante, cu valoare constructivă, având la bază reușitele și progresele realizate până acum, astfel în vederea proiectării activităților la o grupă combinată se ia în calcul, în primul rând, nivelul de dezvoltare psihomotrică a copiilor din care este constituită grupa. După evaluarea inițială, fiecare educatoare, în funcție de vârsta preșcolarilor care predomină la grupă, își realizează planificarea.

Despre percepția cadrelor didactice cu privire la predarea în condiții simultane s-a tot vorbit în ultima perioadă, cu precădere despre *dezavantajele* acestei predări, deoarece:

- nu există literatură de specialitate referitoare la predarea simultană, sunt puține proiecte tematice pe grupa combinată (ar fi benefică o colaborare între teoreticienii educației preșcolare și practicienii experimentați ai domeniului);
- nu se realizează programe de formare a cadrelor didactice pe tema predării la grupa combinată; numărul mare de copii din grupă- în general, la grupele combinate;
- numărul copiilor este mai mare și de aici vin și principalele probleme ale cadrelor didactice;
- lipsa cadrului didactic de sprijin la activități;
- puține materiale didactice și neatractive;
- lipsa exemplelor de bună practică în ceea ce privește predarea la grupele combinate.

Dar există și *avantaje*:

- socializarea copiilor de la o vârstă mai fragedă- se observă că elementele de noutate sunt o provocare pentru educatoare și prezintă un interes deosebit;
- o mai bună colaborare cu familiile preșcolarilor;
- un lucru pozitiv în noul curriculum este referitor la cele șase teme în jurul cărora este structurat, fiecare temă este prezentată pe cele două niveluri de vârstă, fiind bine explicată cu referiri la domeniile experiențiale, exemple de comportamente și sugestii de conținuturi, pentru încurajarea studiului limbilor străine.

În această perioadă de dezvoltare a copilului, educatoarele pot face apel la abilitățile dobândite și atestate/certificate în perioada formării inițiale/continue și pot utiliza o serie de resurse specifice existente pe piața auxiliarelor didactice. De exemplu, se poate utiliza metoda CLIL (Content and Language Integrated Learning), Planul Dalton etc.

Grupa „Fluturașilor isteți”, din cadrul G.P.P. „Luminița”, este o grupă eterogenă formată din preșcolari cu vârste cuprinse între 2 ani și 9 luni și 6 ani în care s-a implementat alternativa educațională *Planul Jena* tocmai din dorința unei noi abordări educaționale care să permită prezența copiilor de vârste diferite, dar cu o altă viziune. Acest *Plan Jena* a fost introdus experimental în România în anul 1994 și are aprobarea Ministerului Educației. Din punctul de vedere al conținuturilor acestea nu sunt diferite de cele tradiționale, dar se diferențiază prin

abordarea interdisciplinară și condiții autentice de viață. De asemenea o altă caracteristică o reprezintă grupurile de vârstă combinată care realizează activități formative generale, dar unde se ține seama de interesele și aptitudinile fiecărui copil, de ritmul și nivelul său de dezvoltare.

Activitățile desfășurate sunt adaptate nivelului de dezvoltare al preșcolarii și pot avea:

- **activități comune și obiective diferențiate** -toți preșcolarii de grupa mare, mijlocie, mică desfășoară activități comune – DȘ-Cunoașterea mediului și DEC-Educație muzicală, dar cu itemi diferiți, de la simplu la complex și de la facil la dificil.
- **activități diferite realizate prin mijloace diferite** (Ex: preșcolarii de grupă mare lucrează o fișă matematică, cei de mijlocie-activitate independentă iar grupa mică- DEC-activitate plastică).

Exemple de activități desfășurate de preșcolarii grupei:

- **Aceeași categorie de activități (ALA) dar obiective operaționale diferite-** ALA- Activitate de sortare capace de plastic și realizare steagul României – de către copiii mari , apoi colorare fișe de lucru diferite- fișă cu provinciile românești după model, o fișă complexă pentru cei de grupă mare, iar pentru cei mici ia costumului popular.

- **Activități comune și obiective diferențiate** – DEC-pictură– punctul plastic- pictură cu bețișoare igienice, aceeași fișă de pictat dar cu cerințe diferite: preșcolarii mai mari trebuie să recunoască toate materialele puse la dispoziție/ culorile, să se încadreze în spațiul dat, să respecte ordinea , să umple spațiul plastic, iar cei mici trebuie să utilizeze corect bețișorul cu mâna îndemânică, să recunoască unele culori, să picteze doar bradul.

-Activitate integrată ALA și DOS. La ALA preșcolarii mari au pictat trunchiul de carton al brăduțului iar cei mici au făcut brăduți din piuneze, la DOS au lipit diferite elemente pe suprafața bradului- cei mici au folosit elemente autoadezive și cei mari au folosit lipiciul.

În procesul didactic este foarte important să alegem modele și să urmăm exemple care se pot realiza în mod direct, care să ne motiveze în calitate de specialiste în educație. Trebuie să găsim modalități cât mai atractive de a lucra cu preșcolarii, deoarece mediul educațional în care ne desfășurăm activitatea este unul extrem de important. Întru-cât am vorbit despre avantajele și mai ales dezavantajele lucrului la grupe combinate, consider că prin demersul nostru didactic de a implementa o alternativă educațională inovativă la grupă, am reușit să înlăturăm dezavantajele, transformându-le în oportunități și avantaje.

Astfel pot afirma că coordonând o grupă eterogenă de copii mi-am depășit condiția de cadru didactic, am pășit pe un teren necunoscut, dar în plină expansiune, mi-a deschis noi orizonturi și oportunități, preșcolarii sunt într-un proces continuu de învățare naturală iar rezultatele nu au întârziat să apară. Această experiență este unică, inovatoare și benefică pentru toți participanții la actul educațional: cadre didactice, preșcolari, părinți și comunitate!

Bibliografie:

- *** Curriculum pentru educație timpurie, 2019
- Curiureanu M.- *Educația altfel*- Petersen și modelul Panul Jena, Editura Cartea Universitară, București, 2006
- <https://www.supermamici.ro/invatamant-alternativ-waldorf-step-by-step-montessori-planul-jena-freinet/4/>
- <https://revistacultura.ro/pedagogiile-alternative-un-alt-mod-de-a-face-educatie>

FENOMENUL „BULLYING”- ACTUALITATEA ȘI IMPORTANȚA SA

Prof. Liviu LAZĂR
Școala Gimnazială „Teodor Bălășel” Ștefănești, jud. Vâlcea

Bullying-ul este definit ca fiind un comportament ostil/de excludere și de luare în derâdere a cuiva, de umilire. Deseori un copil este tachinat, batjocorit de către colegi, care îl etichetează într-un anumit fel (se face astfel referire la aspectul său fizic sau la situația sa medicală sau familială). Uneori aceste tachinări se pot transforma în adevărate îmbrânceli sau în atacuri mult mai violente la integritatea fizică a copilului.

Bullying reprezintă o formă de abuz emoțional și fizic, care are trei caracteristici:

- Intenționat - agresorul are intenția să rănească pe cineva;
- Repetat - aceeași persoană este rănită mereu;
- Dezechilibrul de forțe - agresorul își alege victima cea mai vulnerabilă, slabă, din punctul lui de vedere și care nu se poate apăra singură.

Fenomenul „bullying” este mult mai prezent în mediu școlar decât ne dorim. Acesta se regăsește, în multiple forme, pe coridoarele școlii, în curte, pe străzi și, din păcate, și în sălile de clasă. Nedepistat la timp, bullying-ul poate lăsa traume și poate cauza repercusiuni ireversibile asupra gradului de adaptabilitate a copilului în societate.

Conform precizărilor profesorului Olweus, au fost identificate trei forme de comportament tip bullying:

- fizic: lovire, împingere, pocnire, ciupire, constrângerea celuilalt elev prin contact fizic;
- verbal: amenințări, tachinare, insulte, bătaie de joc, șantaj, poreclire, împrăștierea de zvonuri și minciuni;
- emoțional sau psihologic: excluderea intenționată a cuiva dintr-un grup sau activitate, manipulare, ridiculizare.

Totuși, în era vitezei, există și un alt tip de bullying: cyber-bullying sau bullying cybernetic. Aceasta pare a fi cea mai răspândită formă de bullying, ținând cont de puterea pe care social media o deține în ultimii ani. Prin intermediul rețelelor de socializare, bullyingul devine mai rapid, mai cunoscut și mai puternic. Manipularea, controlul, intimidarea, umilirea și stricarea imaginii publice sunt doar câteva dintre scopurile cyberbullying-ului. Spre deosebire de bullying-ul tradițional, o trăsătură specifică a celui din urmă este anonimatul frecvent al agresorilor cibernetici. Mediile electronice, precum internetul, telefoanele inteligente, email-urile, Facebook-ul și alte rețele de socializare, pot genera, cu ușurință, acțiuni denigratoare pentru elevi și nu numai. Aceste acțiuni pot include mesaje de intimidare, insulte, hărțuire sexuală sau ridiculizare și ocară.

Numeroși copii se manifestă astfel pentru a se simți puternici (când ceilalți se tem de ei). Pentru alți copii, comportamentul de bullying reprezintă o cale ușoară de a fi percepuți de ceilalți ca fiind „cool”. Dorința de a fi “la modă” derivă din nevoia de integrare în diferite cercuri de amici. Deseori, copiii se comportă astfel pentru a fi acceptați de cei cu o popularitate mai mare. Există și situații când copiii imită modelele învățate - ei acționează în același mod în care au fost tratați și ei

în contextele lor de viață. Și mai există și categoria copiilor care interpretează greșit diferențele culturale și etnice.

De-a lungul timpului au fost efectuate mai multe sondaje în cadrul elevilor și adolescenților pe această temă.

Astfel, în perioada octombrie 2011 - octombrie 2013, Asociația Telefonul Copilului a înregistrat un număr de 2.907 de cazuri de bullying în România. Conform informațiilor obținute prin intermediul Telefonului Copilului (116 111), fenomenul bullying este asociat următoarelor forme:

- bullying fizic - 45,72%,
- bullying verbal - 22,86%,
- bullying emoțional - 15,24%,
- bullying relațional - 14,28%
- bullying online - 1,90%.

Printre efectele fenomenului bullying, s-au înregistrat:

- depresii și tulburări de comportament (33,15%),
- excludere și dificultate în relaționare (29,78%),
- gânduri suicidale (15,17%),
- frică și anxietate (12,92%),
- criză de identitate (4,49%),
- criză de singurătate (4,49%).

Victimele fenomenului de bullying au fost astfel identificate: adolescenți (fete 12 - 17 ani - 28.58%, băieți 12 - 17 ani - 57.14%), dar și preadolescenți (fete 8 - 11 ani - 6.67%, băieți 8 - 11 ani - 7.61%). Deci, în mediul școlar, aceste grupe de vârstă sunt predispuse să sufere din cauza acestui flagel social, care a devenit viral în comunitățile școlare.

Deși a dobândit o amploare internațională, comportamentul de bullying poate fi combătut prin strategii bine alese în mediul școlar, dar și în viața de zi cu zi. Primul pas îl reprezintă convingerea elevilor de a comunica orice acțiune violentă fizic sau verbal exercitată asupra lor. Adulții, respectiv cadrele didactice, vor cunoaște astfel situația cu care se confruntă și vor acționa în consecință. Cu toate acestea, copiii pot avea multe **motive** care îi împiedică să le spună adulților despre situațiile de bullying:

- le este rușine că au fost agresați;
- se tem de răzbunare;
- nu cred că adulții îi pot ajuta;
- au fost abuzați de adulți și cred că este ceva normal să fii abuzat;
- nu vor să fie etichetați ca „turnători”sau „trădători”.

În aceste situații, adulții trebuie să intervină, pentru că multe dintre cazurile de bullying pot degenera în evenimente care nu mai pot fi gestionate și este nevoie de intervenția specialiștilor. O problemă nerezolvată poate conduce la un lanț de probleme din ce în ce mai greu de gestionat sau la gesturi extreme. Pentru a învăța cum să facă față experiențelor neplăcute, elevii au nevoie de o îndrumare corectă și clară din partea profesorilor și părinților.

În lipsa acestor îndrumări, consecințele bullying-ului pot fi majore, precum:

- echimoze, excoriații și alte traumatisme inexplicabile;
- obiecte personale sau vestimentare pierdute sau distruse;
- dureri prefăcute de cap sau de stomac, frecvente înainte de a merge la școală;

- schimbări în tabieturile alimentare, cum ar fi mâncatul în exces sau săritul peste mese (copiii pot veni flămânzi de la școală pentru că nu și-au mâncat pachetul);
- coșmaruri frecvente;
- scăderea interesului pentru școală, fobie școlară;
- pierderea prietenilor sau evitarea situațiilor sociale;
- sentimente de neajutorare și scăderea stimei de sine;
- fuga de acasă, auto-mutilare sau preocupare legată de suicid.

Majoritatea strategiilor anti-bullying presupun existența a două **principii** pentru combaterea fenomenului:

1. Elevii trebuie să informeze profesorii atunci când au loc situații de bullying.
2. Pedepsirea agresorilor.

Măsurile anti-bullying din cadrul tuturor unităților școlare ar trebui să vizeze următoarele aspecte și este indicat să fie prevăzute în R.O.I.

1. Nu îi vom agresa pe colegii noștri.
2. Vom încerca să-i ajutăm pe elevii care sunt agresați.
3. Vom încerca să-i includem pe elevii care sunt excluși.
4. Dacă știm că cineva este agresat, îi vom spune unui adult din școală și unui adult de acasă.

Prevenirea fenomenului “bullying” în mediul școlar trebuie să se refere la o serie de măsuri la nivelul școlii, dar și la nivelul clasei de elevi. Astfel, în primul caz - **la nivelul școlii**, putem identifica câteva strategii:

- crearea unui sistem integrat de supraveghere a elevilor în școală;
- întâlniri periodice între cadre didactice, pentru dezvoltarea unor proceduri de intervenție în situații de bullying;
- crearea unei rețele de instituții suport;
- realizarea unor materiale de prevenire a fenomenului bullying;
- întâlniri periodice conducerea școlii - părinții reprezentanți ai claselor.

La nivelul clasei de elevi, pot fi identificate alte măsuri, precum:

- întâlniri periodice cadru didactic / diriginte - părinți - elevi;
- reguli împotriva fenomenului bullying - inserate în “regulile clasei”;
- activități / discuții despre bullying la ora de dirigiență;
- identificarea potențialelor victime și a potențialilor agresori.

După cum se poate constata, rolul profesorului - diriginte este unul major în prevenirea, identificarea, soluționarea situațiilor conflictuale din clasa de elevi. Colaborarea între cadrele didactice ale școlii și părinți poate “ține în frâu” acest flagel de anvergură internațională. Unul dintre cele mai eficiente moduri de a combate și preveni **fenomenul bullying** este să oferim elevilor „înțelepciunea” de a cunoaște cum să reacționeze față de agresori.

Astfel, colaborarea profesori - elevi se dovedește vitală în acest demers. În consecință, fenomenul bullying va dispărea repede, iar copiii vor fi mai fericiți și mai încrezători în ei înșiși, Scandalurile legate de agresivitatea din mediul școlar sunt niște exemple grăitoare despre cum acest fenomen poate ajunge la niște extreme. Este de datoria noastră, fie profesori, fie părinți, să gestionăm astfel de episoade violente și să reușim să reinstaurăm climatul de liniște și pace în mediul școlar, dar și în familie.

Bibliografie:

-Neamțu, C., *Devianța școlară - Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor*, Ed.Polirom, Iași, 2003.

-Olweus, Dan, *Bullying at School: What We Know and What We Can Do*, Wiley - Blackwell, New-York, U.S.A., 1993.

-Roșan, A., *Comportamentul violent - screening și strategii de intervenție*, Ed. Alma Mater, Cluj - Napoca, 2009.

MOȘII DE VARĂ: DE CE SE LEAGĂNĂ, LA PARASTAS, POMENILE PENTRU CEI ADORMIȚI?

Prof. Liviu LAZĂR
Școala Gimnazială „Teodor Bălășel” Ștefănești, jud. Vâlcea

Început de iunie... au trecut, deja, aproape două luni de la Slăvitul Praznic al Învierii Domnului și iată că, după ce „i-am salutat” pe cei dragi ai noștri care s-au dus în lumea celor drepți, cu salutul pascal „Hristos a înviat!”, după ce am aprins candelile pe morminte la Prohod și în noaptea Paștilor, zarva din preajma cimitirelor se simte iarăși în aceste zile. Iar motivul pentru care se întâmplă aceasta, motivul pentru care florile mormintelor își recapătă frumusețea de la început de martie, împraștiind peste tot mireasma lor, motivul acesta poartă un nume: **Sâmbăta Moșilor de vară.**

După cum bine știm, în cadrul Bisericii noastre, comuniunea nu se limitează la dimensiunea aceasta fizică, ci ea depășește granițele lumii văzute, unindu-le cu realitățile cele de sus, ale veșniciei. De aceea, părinții Bisericii au hotărât ca dintre toate zilele unei săptămâni, sâmbăta să fie consacrată prin excelență pomenirii celor adormiți întru dreapta credință, zi în care noi, rudele lor și toți cei care le suntem urmași să ne amintim de ei prin slujbele de parastas și prin milosteniile pe care le facem pentru sufletele lor. Dintre toate aceste zile de sâmbătă de pe parcursul anului bisericesc, două sunt dedicate prin excelență pomenirii celor trecuți la Domnul. având denumirea de „Moși”, adică zile în care îi pomenim pe părinții, moșii și strămoșii noștri trecuți la cele veșnice.

De ce ducem la biserică vin, colaci și colivă?

În primul rând, trebuie să stabilim – de ce avem nevoie de vin, pâine și colivă pentru pomenirile celor adormiți? Pe scurt, vinul este necesar la slujba parastasului deoarece el nu simbolizează altceva decât Sângele Domnului, care s-a jertfit pe Cruce, dar și sângele care circulă mereu în trupul nostru în timpul vieții și-i dă acestuia puterea biologică de a trăi, de a se mișca și de a lucra cele de zi cu zi. Apoi, din punct de vedere duhovnicesc, colacul sau pâinea închipuie trupul celor adormit, întrucât hrana cea mai importantă a corpului omenesc o

constituie grâul, din care se coace pâinea.

Totodată, colacul, fiind făcut din grâu, este și un simbol al învierii: așa cum bobul de grâu, ca să încolțească și să aducă rod bogat, trebuie ca mai întâi să fie îngropat în țărână și să putrezească, așa și trupurile noastre, întâi sunt înmormântate, apoi se descompun întru cele din care a fost făcut de Domnul, pentru ca mai apoi să învieze spre viața de veci. Nu în ultimul rând, coliva este expresia vizibilă a credinței noastre, a celor vii, în nemurirea apropiaților noștri trecuți în lumea celor drepti. Una dintre cele mai profunde explicații ale pregătirii colivei pentru sufletele celor trecuți în veșnicie îi aparține Părintelui Nicodim Măndiță, care spunea că grăuntele de grâu îndulcitate cu zahăr sau cu miere înseamnă credința și nădejdea că sufletul celui ce a murit va avea o viață dulce și plăcută, dincolo de mormânt. Zahărul și mierea întrebunțate în colivă ar simboliza faptul că pentru toți creștinii ortodocși va sosi un timp de dulceață și fericire.

De ce legănăm pomana?

Așa cum știm, în cadrul slujbei de parastas, în timp ce în biserică se cântă „Veșnica pomenire” credincioșii țin coliva, colacii și sticlele cu vin în mâini și, împreună cu preotul, le leagă de sus în jos. Cei care nu pot atinge platoul colivei, ating cu mâna pe cei din fața lor. Cei din rândurile din spate fac același lucru și practic toți se unesc atingând coliva. În câteva cuvinte, gestul acesta simbolizează comuniunea celor rămași în viață cu cei plecați din această lume și unirea tuturor cu Dumnezeu.

Potrivit tradiției bisericii noastre, gestul acesta are rădăcini într-un obicei evreilor, care își înălțau sau legău jertfele la templul iudaic. „*Să mai iei o pâine, din cele cu untdelemn, o turtă cu untdelemn și o azimă din panerul ce este pus înaintea Domnului; Să le pui toate pe brațele lui Aaron și pe brațele fiilor lui, ca să le aducă, legănându-le, înaintea Domnului*”, citim în Ieșire 29, 23-24, ca o expresie de supunere în fața Domnului.

Odată cu Întruparea Domnului, însă, și cu instituirea religiei creștine, totul a căpătat noi sensuri. Așa se explică faptul că, după unii liturgiști, gestul acesta al mișcării pomenilor de la parastas are o semnificație mult mai profundă, trimitându-ne cu gândul la cutremurul petrecut atunci când îngerul a prăvălit piatra de la mormântul Domnului: „*Și iată s-a făcut cutremur mare, că îngerul Domnului, coborând din cer și venind, a prăvălit piatra și ședea deasupra ei*” (Matei 28, 2). Astfel, mișcarea aceasta este asociată cu Învierea celor adormiți și la comuniunea tuturor cu Hristos cel Înviat a treia zi din mormânt. Gestul acesta îl întâlnim și la Sfânta Liturghie, când preoții leagă Sfântul Aer deasupra Darurilor la citirea Crezului până la momentul în care se rostesc cuvintele „Și a înviat a treia zi, după Scripturi”, având același simbolism: cutremurul care a avut loc cu prilejul morții și Învierii Domnului.

Nu în ultimul rând, Părintele Mihail Daniliuc, egumenul schitului Vovidenia din județul Neamț, a dat, de asemenea, o explicație deosebit de interesantă acestui obicei, spunând că, legănând coliva, „*ne mai amintim și de mama ce-și leagă pruncul ca să adoarmă și să aibă un somn lin. Or, tocmai acest lucru dorim să exprimăm și noi purtând în mâini coliva: ne rugăm pentru odihna și pacea celor adormiți*”.

Bibliografie:

- Iulian Voicu, *Moșii de vară - îmbinare de tradiții păgâne și creștine*, 22 iunie 2013, în *Ziare.com*;
- Adrian Cocoșilă, *Moșii de vară, pomenirea generală a morților*, 22 mai

2010, *CrestinOrtodox.ro*

- Oana Rusu, *La Moșii de Rusalii se dădeau de pomană străchini cu fructe, colaci și lumânări*, în *Ziarul Lumina*, 6 iunie 2009, p. 6.

TRIODUL ÎN BISERICA ORTODOXĂ: 5 CURIOSITĂȚI DESPRE ACEASTĂ PERIOADĂ SPECIALĂ

Prof. Liviu LAZĂR
Școala Gimnazială „Teodor Bălășel” Ștefănești, jud. Vâlcea

Odată cu Duminica Vameșului și a Fariseului, calendarul Bisericii noastre Ortodoxe ne informează că a început perioada Triodului. Pregătirea deosebită pentru Postul Învierii Domnului începe, așadar, în această duminică a cărei pericopă evanghelică ne îndeamnă să nu ne mândrim cu faptele noastre bune, să nu defăimăm pe aproapele, ci să fim totdeauna smeriți. Căci, așa cum știm, **„Domnul celor mândri le stă împotriva, iar celor smeriți le dă har”**.

Perioada de pregătire continuă în cele trei duminici care vor veni: Duminica Fiului Risipitor, Duminica Înfricoșătoarei Judecăți și a Izgonirii lui Adam din Rai (duminica lăsatului sec pentru Postul Mare).

În total, perioada Triodului cuprinde zece săptămâni, dintre care, în primele trei credincioșii încep să „simtă adierea Postului Mare”, pregătindu-se trupește și sufletește pentru această aleasă vreme duhovnicească, iar restul de șapte săptămâni sunt cele ale postului propriu-zis. Câteva curiozități sau lucruri mai puțin cunoscute despre perioada aceasta a Triodului am dorit să vă aducem înaintea și noi, pentru a vă ajuta să înțelegeți mai bine rațiunea practică și duhovnicească a acestor zile premergătoare Slăvitului Post al Paștilor. Vă invităm să le descoperiți în rândurile de mai jos:

1. Termenul de „Triod” provine din termenul grecesc „triodion”, format din cuvintele „tria” (trei), și „odi” (odă), adică o cântare alcătuită sau organizată în trei ode/strofe. Așadar, numele de Triod dat atât perioadei liturgice cu același nume, cât și cărții utilizate la strană în acest segment de timp, își are originea în cele trei cântări de la rânduiala slujbei Utreniei. O rânduială aparte, deci, întrucât în restul anului bisericesc, la Utrenie se cântă opt sau nouă stihiri/cântări pe care le regăsim în cărțile numite Octoih și Minei. Reducerea numărului cântărilor de la opt sau nouă la numai trei nu înseamnă că Biserica a simplificat slujba Utreniei în această perioadă, ci pune accentual pe un element atât de specific Postului Mare: pocăința.
2. Începând cu perioada Triodului se schimbă și melodicitatea cântărilor de la strană, prin utilizarea modulațiilor și contrastelor de genuri melodice, menite să conducă direct sufletul nostru la starea de căință și de meditare asupra Pătimirilor și a Jertfei Mântuitorului. Bunăoară, începând cu Duminica Vameșului și a Fariseului, în fiecare biserică auzim că se cântă la slujba Utreniei: **„Ușile pocăinței, deschide-mi mie, Dătătorule de viață, că mănecă duhul meu la Biserica Ta cea sfântă, purtând locaș al trupului cu totul întinat. Ca un îndurat, curățește-l cu mila milostivirii Tale.”** Înțelegem, așadar, că dacă ușile Raiului au fost zăvorâte din pricina neascultării, dar deschise prin Jertfa lui Hristos și prin Învierea Sa, acum ele se deschid pentru fiecare dintre cei ce ajung până la ele pe calea pocăinței. **„Să știți că la aceste uși se ajunge prin altele – ușile îndurerării și frângerii inimii. Trebuie să trecem mai întâi prin acestea ca să ajungem la ușile milostivirii. Îndurerează-te și frânge-ți inima, și Domnul te va primi!”**, spunea Sfântul Teofan Zăvorâtul, într-o explicație deosebit de frumoasă a acestei cântări.

3. Cartea Triodului dă și îndrumări de tipic, nu numai asupra felului cum se săvârșesc unele slujbe ale sfinților, ci și îndrumări privind veșmintele pe care trebuie să le îmbrace preoții în perioada Triodului. Astfel, aflăm că în zilele de rând se îmbracă veșminte de culoare neagră sau purpurie, în timp ce sâmbăta și duminica sunt recomandate veșminte luminoase. Recomandările vizează și acoperămintele din biserică (al Sfintei Mese, al proscomidarului, al tetrapodului și al analogului) și dvera, care trebuie să fie toate de culoare închisă – vișinie sau stacojie.
4. Triodul este și perioada în care catehumenii (persoanele adulte pregătite pentru primirea botezului) din primele secole ale creștinismului începeau să se pregătească pentru botez, căci știm că botezul celor ce veneau la creștinim în primele veacuri se făcea de Paști. Astăzi, când nu mai există mase întregi de necreștini ce candidează la Botez, perioada Triodului este considerată perioada pregătirii pentru cel de-al „doilea Botez”, al pocăinței. Sfântul Simeon al Tesalonicului numește Taina Pocăinței „un al doilea Botez”, locul apei Botezului fiind luat de lacrimile pocăinței, care au puterea de a curăți păcatele săvârșite după Botez.
5. Cele mai multe dintre canoanele Triodului, precum și așezarea lor în cadrul cultului Bisericii noastre sunt atribuite Sfântului Teodor Studitul și fratelui său, Sfântul Iosif Studitul (secolul al IX-lea), de la Mănăstirea Studion, închinată Sfântului Ioan Botezătorul, un așezământ monahal ctitorit în anul 462 de către consulul Studios, un patrician roman originar din Italia, dar stabilit în Constantinopol. Cei doi sfinți au completat cântările mai vechi ale Sfinților Cosma al Maiumei și Andrei Criteanul, din secolul al VIII-lea. De altfel, însuși numele de „triod” a fost „inventat” și menționat pentru prima dată de către Sfântul Teodor Studitul.

Așadar, este important să reținem că perioada Triodului este un fel de cale, un soi de traseu menit să ne arate tuturor starea duhovnicească în care ne aflăm, ca un soi de radiografie sufletească, apoi ne ajută să înțelegem că Împărăția lui Dumnezeu, starea paradisiacă a omului s-a pierdut prin păcatul neascultării și că, cea mai bună „cheie” care ne poate face să deschidem iar ușile Raiului este pocăința, împletită cu dorința noastră de reînnoire și de înviere a sufletului.

Am intrat, deci, într-o perioadă specială, în care suntem chemați să intensificăm căința și postul autentic, înfrânarea și fapta bună pentru aproapele, dar și spovedania și Împărtășirea mai deasă cu Trupul și Sângele lui Hristos, care „*seamănă în trupul cel stricăcios sămânța Învierii, arvuna vieții veșnice și leacul nemuririi*”, așa cum spunea Părintele Petroniu Tănase.

Bibliografie:

- Triod*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001, p.121.
- Diac. Ciprian Bâra, *Ușile pocăinței deschide-ne nouă...*, 5 februarie 2012, în *Ziarul Lumina*, p.6.
- Arhim. Chiril Lovin, *Triodul - călăuză duhovnicească spre Înviere*, 24 ianuarie 2010, în *Ziarul Lumina*, p.12.

POVESTEA CĂTANELOR NEGRE DIN NĂSĂUD

Prof. Viorelia-Diana LUP

Scoala Gimnazială Dumitra, jud. Bistrița Năsăud

Clubul Sportiv „Cătanele Negre”² de la Năsăud, județul Bistrița Năsăud este foarte cunoscut în zona Transilvaniei pentru performanțele sportivilor pe care îi pregătește. Realizările sportivilor au condus la promovarea imaginii acestor locuri³ și au adus în prim plan numele clubului care i-a descoperit și i-a lansat. Dar de unde provine numele acesta și la ce face referire?

Cătanele Negre⁴ sau Regimentul II grăniceri valahi de la Năsăud (denumit din anul 1848 Regimentul II nr. 17 grăniceri români) a fost o unitate militară a armatei austriece din Transilvania în secolele al XVIII-lea – al XIX-lea, constituită aproape integral din români. Regimentul a fost înființat la 12 aprilie 1762 (după unele surse la 16 aprilie 1762), în urma unui decret imperial emis de împărăteasa Austriei, Maria Tereza, care prevedea înființarea „milițiilor de graniță”, adică a regimentelor de grăniceri austriece. În Transilvania urmau să fie înființate, în urma decretului imperial, două regimente de grăniceri români, două regimente de grăniceri secui, un regiment de dragoni români și un regiment de husari secui. Regimentul II grăniceri români de la Năsăud a fost înființat simultan cu un regiment de dragoni români, recrutat din aceeași zonă. Regimentul de dragoni va fi însă desființat după puțină vreme. Numele Regimentului II grăniceri valahi de la Năsăud purta numele, în limba germană în original, 2 Walachen Grenzinfanterieregiment.⁵ Români din satele aflate astăzi pe teritoriul județului Bistrița Năsăud s-au înrolat în armată pentru că au beneficiat astfel de câteva avantaje esențiale. În primul rând grănicerii, căci așa erau numiți, erau considerați oameni liberi, ei fiind scutiți de taxe, pe când românii acelor vremuri erau iobagi. Grănicerii sau urmașii lor pe linie masculină primeau aproximativ 8 hectare de pământ pe care îl lucrau după bunul plac. Copiii grănicerilor aveau dreptul de a merge la școală și de a studia, acest drept avându-l doar populația austriacă sau maghiară. Grănicerii primeau și o sumă de bani pentru serviciile aduse Imperiului Austro-Ungar. Rolul acestui regiment era de a apăra granițele imperiului pe timp de război și de a asigura un cordon sanitar în cazul eventualelor epidemii de ciumă sau holeră, des întâlnite în acele vremuri. Despre înființarea acestui regiment de graniță scrie în anul 1925 în revista Arhiva Someșană și Virgil Șotropa⁶. În acest document se face referire la soarta grea a românilor persecutați nedrept de generalul Adolf Nikolaus von Bucow⁷, cel care a organizat regimentul de grăniceri din ordinul împărătesei Maria Tereza. Acești grăniceri români au fost trimiși în război pentru a apăra granițele imperiului, dar s-au remarcat în special prin participarea la Bătălia

² <https://arhiva.bistriteanu.ro/2018/foto-mam-antrenat-cu-catanele-negre-si-am-inteles-de-ce-se-urca-pe-corzi-dupa-victorii-1487378927767.html> văzut la 13.06.2022

³ <https://rasunetul.ro/victorii-pentru-catanele-negre-la-supreme-night-fight> văzut la 13.06.2022

⁴ <https://drive.google.com/file/d/1ngpj2HjECYAlx3BIDr2FWNOz8SSRVJQ/view?usp=sharing> văzut la 13.06.2022

⁵ https://ro.wikipedia.org/wiki/Regimentul_II_de_Grani%C8%9B%C4%83_de_la_N%C4%83s%C4%83ud văzut la 13.06.2022

⁶ https://documente.bcucloj.ro/web/bibdigit/periodice/arhivasomesana/pdf/BCUCLUJ_FP_279098_1925_002_002.pdf văzut la 13.06.2022

⁷ https://ro.wikipedia.org/wiki/Adolf_Nikolaus_von_Buccow văzut la 13.06.2022

de la Arcole⁸ când au respins cu succes armatele conduse de tânărul general Napoleon Bonaparte. Pentru că nu aveau bani suficienți spre a achiziționa uniforma de grăniceri, românilor li s-a permis să lupte în hainele tradiționale. Cum românii purtau peste cămașă un suman negru lucrat în casele lor, li s-a dat denumirea de „cătanele negre” și așa sunt menționați⁹ în diferite documente ale vremii. Muzeul Grăniceresc din Năsăud păstrează¹⁰ documente ale înființării acestui regiment de graniță, imagini, obiecte care au aparținut cătanelor negre.

Amintirea vitejiei cătanelor negre este încă vie în memoria localnicilor năsăudeni care își cinstesc înaintașii așezând cu mândrie în semn de curaj și recunoștință numele vechi de 250 de ani peste cunoscutul club sportiv din localitatea Năsăud.

⁸ http://istoria.md/articol/682/B%C4%83t%C4%83lia_de_la_Arcole_rom%C3%A2nii_care_l-au_oprit_pe_Napoleon văzut la 13.06.2022

⁹ <https://drive.google.com/file/d/1UvpHBkeZrGkkEZh4cwK8eocZxZV5RY9/view?usp=sharing> văzut la 13.06.2022

¹⁰ <https://ms-my.facebook.com/RFI.Romania.FM/videos/napoleon-%C5%9Fi-c%C4%83tanele-negre-din-n%C4%83s%C4%83ud/319421156298453/> văzut la 13.06.2022

FIINȚE MITOLOGICE ÎN LITERATURA ROMÂNĂ

Prof. Viorelia-Diana LUP

Școala Gimnazială Dumitra, jud. Bistrița Năsăud

Ion Pop Reteganul este cel mai cunoscut folclorist din Ardeal, născut la Reteag, care cutreieră județul ca învățător și publică în 1888 „Povești ardelenesti”. Acestei culegeri de cinci volume îi urmează în 1895 „Povești din popor”, iar în 1903 „Povești de la moară”.

În „Povești ardelenesti”¹¹ se regăsesc personaje specifice mitologiei românești integrate în lumea satului și privite ca ființe obișnuite. Printre acestea sunt ursitoarele, Baba Cloanța, calul fermecat care poate zbura, calul șolomonar, Ileana Cosânzeana, Crăiasa iadului, lupul cu cap de fier, zânele, Sfânta Miercuri, Sfânta Joi, Sfânta Vineri, Sfânta Duminică. Întâmplările se petrec într-un spațiu real, tărâmul oamenilor și un spațiu imaginar, în țara zânelor sau în iad, în timpuri străvechi pe când umblau pe pământ Dumnezeu cu Sfântul Petru.

Într-unul din basmele culese de Ion Pop Reteganul, numit „Torceți, fete, c-a murit Baba Cloanța²!” Baba Cloanța este descrisă (pag.63) ca o bătrână înfricoșătoare care în mod misterios o ajută pe Ileana să-și îndeplinească prima dintre cele trei sarcini primite de la împărăteasă:

„...Atunci vede că se deschide ușa singură și intră în casă o babă lungă, seacă, gheboasă, cu nește dinți lungi ca și colții de la greblă, era-n-adevăr deșirată de nu o poți numi mai potrivit ca Miezul-noptii, ori Marți-seara ori Mama-huciului. Era baba Cloanța. Fiind însă că întâmplarea o aduse chiar într-o marți seara, Ileana credea că o vede pe Marțolea. Cât ce intră baba în casă, suflând greu în degete și răzimată pe-o cârjă, începe a încuraja pe Ileana.

- Nu te teme, draga mătușii, va fi cum va rându Dumnezeu, știu eu de ce plângi, știu eu ce supărare ai, cunosc eu năcazul care te-a ajuns, dar nu te supăra pe nimic, culcă-te și dormi în pace, voi isprăvi eu tot lucrul, apoi trăind în săcreata asta de lume, îmi vei răsplăti tu cândva osteneala”.

Personajele fantastice sunt cunoscute poporului român din cele mai vechi timpuri și au înfățișări diferite. Zânele sunt și ele nelipsite din basmele românești.

Iată cum e prezentată întâlnirea unor oameni simpli cu o zână¹²: „Se-apropiase destul ca să zărească mai bine făptura. Iar ce începu să ghicească îl îngheță de groază. Căci omul, să vezi și să

¹¹ Ion Pop Reteganul, „Povești ardelenesti”, Editura George Coșbuc, Bistrița, 2003 ²

Idem, pagina 61

¹² Ioana Nicolaie, „Cartea Reghinei”, roman. Editura Humanitas, București, 2019, pag. 148

nu crezi, nu era bărbat, ci femeie. Și-avea o rochie albă care, ajungând pe drum mai drept, se arăta tot mai limpede. Până-n pământ, din borangic subțire, acoperind numai dintr-o latură cărarea. Și-n partea cealaltă, în dreptul drumeagului, ce se petrecea? Tălpile acelea ca sideful oare pe ce se sprijineau? Nu pe pietricele, nu, nici pe pământ. Nici pe smocuri de iarbă. Nici pe bureți otrăviți care-ți iau viața. Femeia aceea prelungă pășea pe aer! Aluneca peo șină de nimic. Ca nimicul, ca nelumea [...] O dungă de lumină i se lăbărță tocmai atunci în curte, printre oi, dincolo de fereastră.

-Nu te uita! Atât a bălmăjit Maxim, după care a căzut în nesimțire.

Mărioara n-a dat fereastră în lături să vadă arătarea [...]. Așa că luă primul țol de pe pat și se sui pe laviță să-l agațe cumva peste fereastră. Prin el, nădăjduia Mărioara, n-avea să răzbată zâna.

Căci fata prelungă, cu ochi sclipitori, pe care-a zărit-o numai o clipă, când potrivea colțul țolului în cui, o zână trebuia să fie”.

Spre deosebire de textul anterior, în poeziile lui George Coșbuc, zânele sunt tinere fete de o deosebită frumusețe, ele sunt luminoase, emană căldură, bucurie, veselie. În poezia Crăiasa Zânelor¹³ aflăm că ele locuiesc într-un palat minunat și au o viață aproape la fel cu a muritorilor de rând. Spre deosebire de aceștia, zânele nu se căsătoresc niciodată pentru a nu-și pierde magia. Unii muritori au încercat să treacă peste orice încercare pentru a fi aproape de ele, pentru a intra în lumea zânelor și chiar pentru a se căsători cu ele. Probele, în număr de trei, sunt pierdute de către crăiasa zânelor, ea trebuind să se renunțe la țara ei și să se căsătorească :

„Orcanul însuși stă domol Și-n
gânduri dulci se pierde,
Când zânele cu pieptul gol Răsar pe
lunca verde.
Ușoare, ca de neguri, fug
Prin liniștea adâncă,
Obrajii lor, ca flori de rug,
Sunt nesărutați încă.

Vezi tu departe-n Răsărit
Aprins lucind ca focul
Palatul lor? Împrejmuît Cu zid
d-argint e locul:
Acolo ele-n veci nu mor
Și vara-n veci nu moare,

¹³ George Coșbuc „Balade și idile”, Editura Didactica Educațional, Cluj- Napoca, 2005, pag.27

Iar ele-și au crăiasa lor

Și toate sunt fecioare.”

Crăiasa zânelor este cu siguranță cea mai chipeșă dintre toate:

„P-un nor de aur lunecând A
zânelor crăiasă Venea cu părul
râurând,
Râu galben de mătăasă.

Crăiasa-n purpur și-n smarald

S-ascunde, nu s-ascunde, Străbați
cu ochii viul cald Al formelor
rotunde.
Ard flacări ochii ei crăiești...”

În basmul popular „Aflatul”¹⁴ „În vremurile cele bătrâne, când umblau ursitoarele în lume printre oameni și le urseau soarta pe viața-ntreagă, de la leagăn până la mormânt, în acele vremi a avut loc întâmplarea...”. În acele vremuri un boier se afla în călătorie și a poposit peste noapte în casa unui om nevoiaș. Nevasta acestuia a născut un fecioraș, iar ursitoarele au venit noaptea ca să ursească la fereastră. Întâmplător, boierul care era treaz le-a auzit „Cântatul cocoșului de la miezul nopții nu-l auzise nimeni din căseni, afară de boierul care nu dormea-n toată casa. Când încetă cocoșul cu cântatul, vin ursitoarele la fereastră și încep a ursi. Una zice: prin multe va trece acest copil, dar bine va ajunge cu vremea”, alta zice: voinic și frumos se va face și foarte cuminte, dar și norocul i se arată, a treia ursitoare zice: și va moșteni toată averea boierului ce azi e în casa aceasta”. Boierul încearcă să schimbe destinul băiatului.

Un episod important trebuie analizat și anume când boierul îl reîntâlnește peste ani pe

băiat și înțelegând cine este, se sperie. Apoi amintindu-și ce au spus ursitoarele hotărăște să-l omoare. Îi scrie un bilet cu care îl trimite la curtea boierească. Tânărul adoarme pe drum, însă Dumnezeu și Sfântul Petru, care atunci umblau mult pe pământ, îl văd dormind și sunt curioși să afle ce scrie pe biletul din mâna lui. Boierul a scris așa: « Dumneata, jupâneasa mea, să știi că flăcăul, ce aduce cartea aceasta, se cheamă Aflatul, și eu doresc și poruncesc, ca-ndată ce ajunge acasă, să-l mâni în pivniță după ceva, iar țiganul nostru să fie ascuns după ușa pivniții și cum va vedea că intră acolo Aflatul, să-i taie capul. Dacă nu vei face cum îți poruncesc eu,

¹⁴ Ion Pop Reteganul, „Povești ardelenesti”, Editura George Coșbuc, Bistrița, 2003, pagina 19

să nu mă aștepti acasă, fără să mergi cât te vor ține doi ochi. Peste o săptămână și eu merg acasă. Nime, afară de țiganul nostru, nu are să știe de tot lucru».

Dar cei doi au schimbat biletul băiatului cu altul pe care Dumnezeu însuși a scris:

«Să știi că flăcăul care aduce cartea asta se cheamă Aflatul, e din neam mare și voiesc să poruncesc ca îndată ce va sosi cartea la mâna ta, tu să chemi preotul satului și să-i spui să-l cunune cu coconița noastră Săftica .Asta e dorința și porunca mea și dacă nu o vei împlini, să mergi cât te vor duce doi ochi, să nu te aflu acasă. Eu voi sosi acasă peste vreo săptămână. » Jupâneasa a îndeplinit întocmai porunca soțului ei. Acesta s-a întors după o săptămână. Cum crezi că a reacționat boierul aflând ce s-a întâmplat în lipsa lui?

Boierul a fost mirat de întorsătura pe care au luat-o lucrurile, dar era prea târziu să mai poată schimba ceva.

Înainte de a muri, boierul spune: „ Împotriva ursitoarelor să nu se pună om pământean, fie chiar și boier, iată că eu m-am pus, dar mi-am pus capul!”

O MÂNĂ DE AJUTOR!

Prof. înv. primar Anca MICA-PRUNDEANU
Colegiul Național "Vasile Goldiș" Arad, jud. Arad

De-a lungul carierei mele didactice de peste 30 de ani, cu diferite serii de elevi, am promovat grija față de mediul înconjurător și acțiunea practică proprie a fiecăruia dintre noi, în acest scop.

Una dintre activitățile desfășurate în urmă cu mulți ani a fost ecologizarea unei porțiuni a bulevardului pe care este situată școala noastră, împreună cu elevii unei clase a III-a, la care eram învățătoare. Am pornit cu elan, dotați cu mănuși de cauciuc, saci de plastic mari, șervețele umede și... multă răbdare. La început copiii au avut nevoie de îndrumare, în sensul că a fost nevoie să li se arate ce anume adunăm (tot ce însemna hârtie, mucuri de țigări, resturi alimentare etc.). A durat câteva ore, a fost solicitant pentru copii, dar pot spune cu drag, uitându-mă în urmă în timp, că, spre finalul acțiunii, spiritul de observație al elevilor era atât de ascuțit și antrenat, încât ei vedeau mult mai repede decât noi, adulții profesori, ce trebuia aruncat. A fost o acțiune pe care copiii au ținut-o minte cu plăcere.

Un alt aspect pe care l-am avut în vedere este curățenia și ordinea în sala de clasă proprie. Fără să mă laud, dar clasa mea, după 8 ore de cursuri și efectuarea temelor după ore împreună cu un grup de elevi, este foarte curată (tot ce trebuie aruncat e în coș, nu există resturi în bănci, nu există pe parchet hârtii), iar obiectele copiilor din pupitru (caiete, auxiliare școlare, manuale) sunt ordonate și curate. Inclusiv ordinea pe bancă în timpul orelor și a pauzelor e la cote înalte. O mare bucurie a fost când elevii uneia dintre generațiile mele de elevi din primii mei ani de învățământ, care acum sunt părinți ei înșiși, mi-au spus că le-a folosit ce i-am învățat legat de ordinea de la "locul de muncă" până au terminat toate formele de învățământ pe care le-au absolvit. Mi-a crescut inima în piept de emoție, pentru că a fost una dintre primele confirmări ale muncii mele venită de la propriii mei elevi. Am mai primit apoi și altele, legate de bagajul de cultură generală, care m-a bucurat mult, din nou.

De asemenea, am avut mereu în clasă plante de apartament pe care le-am îngrijit: pe dulapuri, pe suporturi lângă fereastră etc.. La început, până când elevii cresc suficient de înalți ca să poată uda singuri plantele, dar și până au capacitatea de a reține și îndeplini constant o sarcină de îngrijire a unei ființe, am eu grijă de florile clasei. Apoi acest lucru trece în grija copiilor. La început îi grupez în echipe mai mari, să le fie mai ușor, iar spre finalul clasei a IV-a ajung responsabili individual cu îngrijirea plantelor din clasa noastră, prin rotație, ca să ajungă toți să răspundă pentru starea de bine a acestora.

Există, de asemenea, la orele de Științe ale naturii dar și la Limba și literatura română, ore dedicate plantelor și informațiilor despre ele. Întotdeauna am aplicat partea practică a acestor lecții, punând semințe la încolțit, întâi în clasă, apoi acasă, urmând ca ei să noteze observații despre creșterea plantelor lor, în familie.

Am fost în excursii cu fiecare serie de elevi, urmărind obiective istorice, literare, dar și legate de Științele naturii. I-am făcut atenți la plantele din jur, le-am arătat care sunt unele specii de arbori, de plante de primăvară sau de toamnă, cum arată copacii abia înfloriți sau înmuguriți.

Deși sunt mici elevii mei, trăind într-o eră a tehnologiei sunt la curent cu tipuri de mașini și autoturisme. Și pentru că acest aspect îi interesează, mai ales pe băieți, mi se pare potrivit să le explic cum stau lucrurile și cu combustibilii folosiți de automobile, deci până și aici se poate duce discuția inclusiv la ciclul primar.

WEBGRAFIE:

www.filmeserialeflix.com/romania-salbatica/

www.explore.org

www.manuale.edu.ro

TRADIȚII INEDITE DE PAȘTI ÎN LUME

Prof. înv. primar Anca MICA-PRUNDEANU
Colegiul Național "Vasile Goldiș" Arad, jud. Arad

Slujbe și procesiuni religioase, parade biblice, festivaluri, vânători de ouă, târguri, mese în familie și fel de fel de alte obiceiuri tradiționale marchează peste tot în lume cea mai mare sărbătoare creștină a anului, Învierea Domnului.

În **Italia**, Postul Paștelui este precedat de carnavaluri, baluri mascate, parade și jocuri de artificii. În timpul Postului, se pune grâu la încolțit. În Duminica Floriilor, oamenii duc la biserică ramuri de măslin și palmier pentru a fi sfințite. După ce toți oamenii intră în biserică, ușile se închid, ca și porțile Ierusalimului. Preoții bat de 3 ori, ușile se deschid, iar oamenii flutură ramurile de măslin, comemorând intrarea triumfală a lui Iisus în Ierusalim. În Vinerea Mare, în biserici se reconstituie ritualul spălării picioarelor lui Iisus. Sunt aleși 12 bărbați săraci din parohie, simbolizându-i pe cei 12 apostoli, iar preotul, ca și Iisus Hristos, le spală picioarele. Duminica de Paște este zi a fericirii și a speranței. La **Vatican**, în fața a mii de credincioși, Papa celebrează mesa de Înviere, în Piața San Pietro. De la balconul basilicii, Suveranul Pontif rostește în zeci de limbi tradiționalul mesaj de Paște și binecuvântarea "Urbi et Orbi". Liturghia zilei de Paște se celebrează cu solemnitate. În locul actului penitențial, se face stropirea cu apă binecuvântată, pentru a aminti de botez. De Paști, aproape toate comunitățile au festivaluri. Familia se adună la masa de prânz și se mănâncă agnellino - miel fript, cu piper și salată de ouă fierte, iar copiii primesc oul pascal, cu o surpriză înăuntru. Tot pentru copii se pregătește un cozonac în formă de coroană, acoperit cu bomboane colorate, ovale. Napolitanii pregătesc o plăcintă specială, umplută cu brânză și presărată cu fructe zaharisite.

În **Spania**, se respectă Postul Mare ca perioadă de meditație și rugăciune pentru purificare. În Duminica Floriilor, oamenii merg la biserică, iar copiii duc ramuri și frunze de palmier pentru a fi binecuvântate de preot. În Sâmbăta Mare, toata lumea merge la biserică, iar duminică se ia masa în familie sau se merge în vizită la rude. Cele mai multe dintre orașe și sate au propriile obiceiuri, păstrate de secole, care combină procesiunile religioase și festivalurile pline de culoare. Participă întreaga comunitate. În nordul **Portugaliei**, în seara de Paști, un preot trece pe la casele oamenilor cu un crucifix, celebrând Învierea. În orașul **Ponte de Lima**, în fiecare an se alege un "mordomo", care plătește masa de Paști pentru tot satul. În sud, în dimineața zilei de sâmbătă, păstorii își duc turmele de oi în centrul orașului pentru a fi binecuvântate. Între specialitățile culinare tradiționale se numără frigănelele de bacallao, un pește oceanic, și folar, o prăjitură care are un ou fiert în mijloc. În Duminica Paștilor se mănâncă miel.

În ziua de Paști, clopotele sună cu putere în toată **Franța**, vestind Învierea, iar oamenii se îmbrățișează și se felicită. Copiii se trezesc de dimineață și caută ouăle împrăștiate prin camere sau în grădină. Meniul tradițional de Paști include iedul cu garnitură de legume. Familiile se adună pentru masa de Paști, care durează cel puțin 5 ore.

În gospodăriile din **Germania** se face curățenia de primăvară și se decorează casele cu ramuri înmugurite, narcise, salcie și mlădițe de grâu, iar copacii sunt împodobiți cu ouă. Copiii se

întrec în rostogolirea ouălor colorate prin iarbă sau le ciocnesc la capetele ascuțite. Copilul al cărui ou nu s-a spart îl obține și pe cel spart. În unele regiuni se crede că iepurașul aduce ouăle roșii în Joia Mare și pe cele colorate în noaptea dinaintea Paștilor. În casele fermierilor există obiceiul ca fetele tinere să ofere ouă roșii băieților care le plac. În **Austria** se pregătesc ouă pentru decor - unele se agață la ferestre pe crenguțe de salcie, și ouă pentru consum. Potrivit tradiției, copiii trebuie să găsească ouăle, dulciurile și micile cadouri ascunse bine de iepurașul de Paști în casă sau în grădină, și se organizează concursuri de ciocnit ouă. Se face o prăjitură în formă de miel, Osterlamm, pe care nașii o oferă copiilor.

În **Olanda**, la masa ceremonială din Duminica Paștelui, decorată cu ouă colorate și flori de primăvară, se servește Paasbrood, o prăjitură cu stafide. În estul țării, în fiecare sat se aprinde un foc pe un deal sau un loc mai înalt. Olandezii adună lemne cu multe săptămâni înainte și se întrec pentru cel mai mare foc. Luni, a doua zi de Paști, copiii caută ouăle colorate ascunse în jurul casei sau în grădină, iar cei mari fac întreceri de spart ouă, numite eiertikken.

În **Ungaria**, în Duminica Paștilor, copiii găsesc sub pat cadouri, urmează un mic-dejun tradițional cu ouă de Paște, șuncă și kalács - un fel de pâine dulce cu ouă, nuci și ciocolată. Credincioșii poartă prin parohie statuia lui Iisus și bannere religioase, intonând imnuri religioase. A doua zi de Paști, băieții stropesc fetele cu parfum sau cu apă parfumată și își urează noroc unii altora, iar fetele îi recompensează cu ouă vopsite.

În **Polonia** celebrarea Învierii Domnului începe în Joia Mare și continuă până a doua zi de Paști. Cel mai important moment este micul-dejun din dimineața Paștilor, când se consumă mâncarea binecuvântată sâmbătă. Coșul tradițional cuprinde câteva simboluri: mielul, ouăle, cărnații. Nu lipsesc sarea, hreanul și pâinea. A doua zi de Paști se celebrează un obicei tradițional polonez, śmigus-dyngus, Lunea Umedă. Nimeni nu rămâne uscat în această zi, iar polonezii pot trăi surpriza unor dușuri neașteptate chiar pe stradă.

În **Finlanda**, Paștile sunt o culminare a unor succesiuni de festivaluri de primăvară cu date variabile. În noaptea de Paști, în sud-estul țării, copiii merg prin localități însoțiți de un instrument muzical gălăgios. Zgomotul semnifică sfârșitul unei săptămâni tăcute. Cel mai vechi și mai neobișnuit fel de mâncare tradițional finlandez este mämmi, un terci de ovăz făcut din apă și secară dulce. În Vinerea Mare, în nordul **Suediei** există obiceiul ca băieții, echipați cu mlădițe de mesteacăn, să meargă pe la fiecare fermă, unde "biciuiesc" fetele până când acestea le dau ceva de băut. În seara dinaintea Paștilor, băieții și fetele se îmbracă în vrăjitori și merg în vizită la vecini. Unii lasă o felicitare decorată, sperând că vor primi o bomboană sau o monedă în schimb. Obiceiul de a face scrisori de Paști este răspândit în special în partea vestică a Suediei, unde misiva este lăsată în căsuța poștală sau sub ușă, iar identitatea expeditorului rămâne secretă. În provinciile din vest, suedezii se întrec să facă focuri în aer liber. Tradițional, în **Norvegia**, Paștile nu sunt marcate religios. Casele sunt împodobite cu flori de primăvară și ouă colorate. Se sărbătorește în aer liber, se merge în vacanță sau la schi și se petrece timpul cu familia, din Miercurea Mare până marți, după Duminica Paștilor.

Majoritatea familiilor din **Danemarca** sărbătoresc Paștile întâlnindu-se la masa festivă, împodobită cu decorațiuni colorate, narcise și șervete galbene și roșii. Copiii primesc ouă din ciocolată de la părinți și bunici. Cine vrea să primească mai multe ouă de Paști scrie unui membru al

familiei sau unui prieten o gækkebreve, o scrisoare sub forma unui mic poem, fără numele autorului, care trebuie ghicit de cel ce o primește. Gækkebreve-ele pot fi decorate cu picturi, fulgi de nea sau colaje. Dacă persoana care primește misiva nu ghicește identitatea expeditorului într-o anumită perioadă de timp, va trebui să-i dea un ou de Paști.

În multe părți ale **Angliei**, "dansatorii Morris" fac spectacol în Duminica Paștilor pentru a alunga spiritele rele ale iernii. Dansatorii poartă pantaloni albi, eșarfe roșii, pantaloni negri și pălării din paie cu multe flori.

În **Grecia**, Paștile sunt o mare sărbătoare. Se fac ouă roșii, care pentru greci simbolizează sângele lui Iisus și sunt un simbol al belșugului. În Sâmbata Mare se fac pregătirile acasă, iar bisericile sunt decorate de sărbătoare. Seara, oamenii merg la slujba religioasă, iar la miezul nopții iau lumina sfântă și își spun "Hristos anesti!" ("Hristos a înviat!"). În prima zi de Paște, au loc diferite manifestări de bucurie pentru Învierea Domnului. Se consumă friptură de miel, ouă, salate și prăjituri speciale. De asemenea, grecii mănâncă o pâine rotundă (lipie), ornată cu o cruce făcută din ouă roșii, care se numeste Hristopsomon. În **Rusia** se merge la biserică în noaptea de Înviere. La miezul nopții se înconjoară locașul de cult și se intonează cântece religioase. După ce sunt binecuvântați de preot, oamenii se întorc acasă, unde servesc masa încărcată cu produse tradiționale.

În **Australia**, simbolul Paștelui este bilby, un rozător mic cu urechi lungi și nas lung, care seamănă cu iepurașul. Părinții ascund ouă de ciocolată și bilbies în curțile și grădinile lor, pentru a fi găsite de copii în dimineața de Paști. La Perth și Sydney sunt organizate mari festivaluri de Paști. În **Mexic**, sărbătoarea se concentrează pe aspectul religios. În Săptămâna Mare, cele mai multe dintre comunități au procesiuni religioase și piese de teatru. În Duminica Paștilor se merge la biserică și apoi se ia masa împreună cu familia. În **Statele Unite ale Americii**, Paștile sunt sărbătorite în diferite moduri, în funcție de confesiunea religioasă. În marile orașe au loc parade vesele sau cu temă religioasă. Sunt foarte populare vânătorile de ouă ascunse în iarbă, organizate în fiecare an pentru copii, chiar și pe pajiștea din fața Casei Albe.

Webografie:

<http://stiri.tvr.ro/sarbatoarea-pastelui-in-lume-traditii-si-obiceiuri-inedite>
www.wikipedia.ro
www.pinterest.com

PLAN DE DEZVOLTARE PERSONALĂ PENTRU PERSOANE CARE SE CONFRUNTĂ CU MANAGEMENTUL TIMPULUI

Prof. înv. primar **Andrea NAGY**
Școala Gimnazială „Kadar Marton” Pănet, jud.Mureș

Informații despre client

- I. este mama copilului de 9 ani. Mama a aflat de la doamna învățătoare că de o vreme copilul nu se pregătește la ore, nu-și face temele, de multe ori lipsește caietul, nu are stilou încărcat cu cerneală, creioane ascuțite. În ultima vreme a devenit foarte dezordonat.
- B. este un copil voios, deștept și curios. Îi plac experiențele noi. El ajunge acasă primul, mai întâi își sună pe mama lui, spunând că totul e în ordine. După aceea mănâncă ce găsește la îndemână chipsuri, napolitane, biscuiți și în timp se uită la televizor sau se joacă pe telefon mobil. Stă singur 3-4 ore până când sora lui mai mare sau mama ajunge acasă, atunci iau prânzul. Se face târziu până ce se apucă de învățat, este deja obosit. Mama uneori se simte depășită de a învăța copilul cum să-și organizeze timpul. Ea aș dori ca copilul să-și îmbunătățească notele la învățătură.

Evaluarea situației

- Starea de tensiune s-a instalat atunci când B. a primit calificative de insuficient la matematică și suficient la română. În acel moment mama a hotărât să înceapă demersurile pentru a schimba atitudinea copilului față de învățătură.
- Mama își dorește să obțină mai multe informații despre diverse modalități de învățare pentru a-l ajuta pe copilul lui, nu doar în plan academic. De asemenea, ea ar dori să știe cum îi poate implica pe B. în mai multe activități, care se vor contribui la dezvoltarea lui personală.

Stabilirea obiectivelor

- Să clarificăm și să enumerăm toate activitățile zilnice a lui B.
- Să enumerăm sarcinile pe care le are de îndeplinit și să le prioritizăm
- Să identificăm metode și strategii de învățare conform vârstei
- Să identificăm un program zilnic adecvat vârstei școlare
- Să-i prezentăm lui B. programul zilei și lista activităților dintre care poate să alege
- Să realizăm programul zilnic stabilit
- Să re-evaluăm situația împreună cu B. și mama sa

Intervenția propriu-zisă

- În prima etapă a intervenției s-a analizat modalitatea în care s-a pregătit B. la școală: a început să rezolve temele întotdeauna după ora 6. A făcut ce a putut până la ora 8. După ora

8 era deja foarte obosit, nu putea concentra destul. De obicei începea cu cele ușoare, și din acest motiv nu i-a rămas timp pentru a învăța materialul mai greu. B. a identificat faptul că spre seară se face obosit, poate ar fi mai bine să învețe după ce ajunge acasă. A constatat că sunt teme pe care nu poate să rezolve singur, fără ajutor. A împărțit temele și materialul de învățat în 3 categorii: ușor de învățat, de rezolvat, care necesită mai mult timp, și care necesită ajutorul unui adult.

- După împărțirea temelor în cele 3 categorii B. și-a conturat un program de învățare: a rezolvat temele ușoare după ce a ajuns acasă de la școală, a lăsat pentru târziu temele pe care nu le putea rezolva singur. Intervenția a continuat în direcția stimulării și sprijinirii prin feedback-uri pozitive menținerea constantă a ritmului pentru învățare și eliminarea factorilor perturbatori. Pe parcursul timpului B. și a realizat că ar fi un avantaj pentru el dacă reorganizează programul zilei. În loc de a distra pe internet folosind telefonul, a apucat să citească cărți adecvat vârstei. Ca recompensă pentru calitative mai bune, mama a cumpărat un câine pentru el (pe care B. a vrut demult) cu scopul de a dezvolta responsabilitatea față de ceva, să aibă grijă de animal.

Pregătirea pentru încheiere și încheierea planificată

- Încheierea procesului de consiliere a avut loc în momentul în care starea de tensiune a mamei a trecut. Mama s-a simțit mai liniștită și a dobândit un sentiment de control și siguranța mai mare în ceea ce privește dezvoltarea pozitivă la învățatură a lui B.

PARTICULARITĂȚI ALE ÎNVĂȚĂRII LA ELEVII DE CLASA A IV-A

Prof. învă. primar Daniela-Nicoleta NICHIFOR
Școala Gimnazială Romanu, jud. Brăila

Etapa terminală a ciclului primar, clasa a patra ocupă o poziție sui-generis în evoluția proceselor educaționale și, implicit, în dezvoltarea personalității elevului. Transmiterea conținuturilor de învățare continuă să formeze obiectul activității de predare-învățare de către cadrul didactic unic, învățătorul, care contează ca lider al proceselor instrucțional-educaționale pe parcursul ciclului primar.

Ceea ce complică și mai mult lucrurile, în planul proceselor de instruire și învățare, este nu numai creșterea numărului de discipline față de clasele anterioare și al volumului informațional la fiecare disciplină în parte, ci și faptul că, sub raportul organizării, cunoștințele din clasa a patra tind să apară, în mai mare măsură, ca mode întrepătrunse prefigurând o interdisciplinaritate care presupune o restructurare și amplificare a competiției didactice.¹⁵

Limba și literatura română, cu toate componentele sale – gramatica, lectura, compunere - oferă un teren favorabil exersării și stimulării potențialului cognitiv și creativ al elevului. Conținuturile acestora vizează trei mari categorii de procese mentale – mnezice, verbalo-logice și imaginative - configurând o prelucrare din mai multe unghiuri de vedere a materialului lecturat.

Caracterizat printr-un plus de maturizare și experiențe care îl plasează aproape de stadiul inteligenței reflexive, școlarul din clasa a patra (care scrie, citește, gândește, compune mai mult decât cel din clasa a treia) este sensibil la faptul literar și lingvistic, la eventualele oscilații și inconsecvențe ale modului în care este învățat să se raporteze la ele.

La matematică, temele care îi introduc pe elevi în învățarea noțiunilor de fracție, ca moduri de redare a relației parte-întreg, ca și problemele de aflare a distanței, vitezei și timpului sau cele ce implică în rezolvare metoda retrogradă, a mersului invers, oferă mai bune ocazii de educare a gândirii matematice. Ilustrările, explicațiile și generalizările care se aduc în procesul predării pot să se constituie ca metode susceptibile să-i conducă pe elevi la surprinderea esenței matematice.

Prin intermediul noțiunilor de geografie, elevul pătrunde în sfera unei învățări în care acțiunea pe baza de imagine perceptivă și de observare a realului sau a substituenților lui- harta, globul - are mare importanță. Învățătorul trebuie să-i introducă pe elevi în specificul cognitiv al domeniului geografic, unde perceptivul se îmbină cu imaginarul, cu evocarea și cu acțiunea prezumtivă, dedusă la scara mișcării într-un spațiu convențional, cel al hărții.

Procese senzoriale declanșate (vizuale, chinestezice, tactile, olfactive) legate de aspecte fizice ale reliefului- înfățișare, asperități, floră, distanțe- stârnesc interesul pentru drumeție, excursie. Contactul elevilor cu noțiunile despre formele de relief poate fi împletit cu ilustrația, descrierea, lectura geografică.

Ca disciplină nouă în clasa a patra, istoria îi introduce pe elevi într-un univers inedit, cel al manifestărilor de viață ale colectivităților umane. De aici, câteva caracteristici ale învățării istoriei:

¹⁵ Schiopu V., Verza E., 1995, Psihologia varstelor ,ciclurile vietii,EDP,Bucuresti, pag.139.

evenimente trecute la care copiii nu au asistat; cunoașterea se face exclusiv indirect. Astfel că, elevilor trebuie să li se formeze un ansamblu de abilități constând în: perceperea și evaluarea corectă a timpului și spațiului istoric, capacitatea de a extrage semnificații din materialul supus învățării precum și operarea cu aceste semnificații.

În formarea gândirii științifice, un rol important îl au științele naturii. În acest fel, elevii sunt orientați către integratori conceptuali cu o amplă sferă de cuprindere - corpurile și fenomenele naturii- care sugerează împletirea între ideea de corp, ca entitate existentă la un moment dat, și ideea de fenomen, ca transformare și trecere a corpului de la o stare la alta. Noțiunile despre apă și circuitul apei în natură oferă posibilitatea învățării sistematice care are o bază senzoriomotorie, continuând cu experiențe de observare a procesualității multifazice (fierbere, evaporare, înghetare) și condensând în definiții succinte conținutul fiecărei noțiuni.

Structurate și integrate în sistem, cunoștințele despre natură, devin un preambul și un facilitator al însușirii ulterioare de către elevi a cunoștințelor mai complexe despre om și societate.

Prin observarea atentă a copiilor și prin identificarea intereselor și a potențialului acestora, dascălul îi ajută să-și rezolve problemele prin metode care se potrivesc cu stilurile lor de învățare. Decât să privești un copil ca pe un "vas gol", pe care învățătorul îl "umple" cu informații, modul de învățare individualizată consideră atât elevul, cât și profesorul, ca fiind cei care construiesc o bază de cunoștințe împreună. În felul acesta se oferă cadrelor didactice o cale de a ajuta copiii să-și folosească întregul lor potențial, care este diferit la fiecare copil.¹⁶

Abordând stilul învățării individualizate, clasa devine un mediu dinamic și mereu în schimbare.

Școala și principala activitate pe care aceasta o presupune, învățarea, produc numeroase modificări la nivelul personalității școlarului mic. Grațielă Sion notează în lucrarea sa "Psihologia vârstelor" că "la începutul acestei perioade, copilul părăsește faza narcisismului și afirmării personalității, pentru a intra puțin câte puțin în lumea cunoașterii". Prin activitățile școlare se fixează și se consolidează componentele personalității care debutaseră în preșcolaritate, dar se formează și altele noi.

Atenția pe care o acordă învățătorul în această perioadă dezvoltării unei imagini de sine corecte reprezintă condiția principală pentru integrarea și adaptarea școlară a copilului. Activitățile desfășurate de către cadru didactic trebuie să se desfășoare într-un cadru prielnic, prin care școlarul mic să deprindă calități precum sângele, conștiința, perseverența, organizarea.

Dezvoltând în continuare nevoia școlarului mic de socializare, de apartenență a unei colectivități, de a stabili relații cu cei din jur, școala crește nivelul de socializare al elevului și implicit gradul de integrare și adaptare școlară.

Aplicând cunoștințele psihologice și pedagogice de care dispune, dând dovadă de răbdare, tact și respect față de elevi, cadrul didactic are la îndemână diverse metode de a cunoaște școlarul mic și de a-l sprijini în procesul de adaptare școlară. Evaluând și cunoscând foarte bine potențialul fiecărui elev în parte, procesul instructiv-educativ se va îmbunătăți considerabil, în timp ce aptitudinile elevilor pot fi dezvoltate și mai mult prin intervenția părinților.

Cu scopul de a facilita tranzițiile acestei perioade a școlarității, de a stimula integrarea și adaptarea școlarului mic, procesul de cunoaștere psihologică a elevului reprezintă una dintre cele

¹⁶ Revista Invatamantul primar, nr.2-3/2001,Editura Discipol,Bucuresti,pag 94

mai importante misiuni cu care este responsabilizat cadrul didactic. Cunoașterea școlarului mic trebuie să aibă loc cu acordul acestuia, colaborând cu el, într-un climat de încredere și afecțiune reciprocă, antrenând în acest proces colaborarea familiei din care face parte elevul.

În acest proces educatorul stimulează participarea tot mai activă a forțelor interne ale elevului, ajutându-l să se cunoască, să depună eforturi pe măsura puterilor sale pentru autodepășire.

Bibliografie:

1. Mircescu Mihai, Antrenamentul creativității. Ghid practic de metode, procedee și exerciții, Editura Eurobit S.R.L., Timișoara, 1997, p.84
2. Revista Învățământul primar, nr.2-3/2001, Editura Discipol, Bucuresti, pag 94
3. Schiopu V.,Verza E.,1995, Psihologia vârștelor ,ciclurile vietii, EDP, Bucuresti, pag.139.
4. Stanciu M.,1999,Reforma conținuturilor învățământului, Editura Polirom, Iasi, p. 66.
5. Woolfolk A.,1990, Psihologia educațională, Editura didactica și pedagogică, București,p 229.

MOTIVAȚIA DE A DEVENI UN DASCĂL ȘI MAI BUN FORMAREA CONTINUĂ A CADRELOR DIDACTICE

Prof. Delia-Cristina PETROVA
CSEI NR. 2 SIBIU

Motto: „*Nimeni, niciodată, nu și-a finalizat ucenicia*”. – Goethe

În prezent, se pune foarte mult accentul pe învățarea activă, constructivă care să îi determine pe elevi să își formeze propria înțelegere a materialului educativ și propria perspectivă. Ca atare, se folosesc strategii de învățare activă pentru a prezenta elevilor noi cunoștințe, precum: problematizarea, învățarea prin descoperire, dezbateră, bulgărele de zăpadă, mozaicul (*Jigsaw*), brainstormingul, jocurile de rol, experimentul gândului, modelarea, demonstrația, S.I.N.E.L.G., jurnalul dublu, cubul, turul galeriei. Rolul profesorului este unul foarte important în cadrul învățării active, întrucât el verifică/revizuieste cunoștințele anterioare, stabilește scopuri, sarcini de lucru, dar și întrebări, întocmește un plan al modului de lucru, înregistrează progresul și înțelegerea, evaluează și verifică nivelul de înțelegere a noilor conținuturi.

Pentru un cadru propice învățării este nevoie de o autocunoaștere a personalității, aptitudinilor, caracterului. Comunicarea și abilitățile sociale, în egală măsură, contribuie la a recepta și a fi receptați, a înțelege și a fi înțeleși, a accepta și a fi acceptați și, nu în ultimul rând, a provoca reacții. Ținând seama de rigurozitatea actuală a procesului educațional, este indispensabilă formarea cadrelor didactice, atât de specialitate, psihopedagogică și metodică cât și formarea managerială. Rolul de profesor-manager nu îl diminuează pe cel de profesor-educator, ci îl susține în eficiență. Profesorul, ca manager, supraveghează întreaga activitate din clasă, asigură consensul cu ceilalți profesori, cu părinții și cu ceilalți factori. O manageriere corespunzătoare a clasei și a informațiilor transmise în cadrul procesului de predare- învățare-evaluare conduc la o dezvoltare a capacității de gândire critică și creativă a elevilor.

Calitatea profesională a dascălilor este o condiție *sine qua non* pentru asigurarea calității procesului complex de formare a elevilor. Profesorul este cel care coordonează procesul de instruire-educare, de formare-dezvoltare a elevilor. Formarea educațională a acestuia nu se finalizează odată cu studiile sale universitare, ci trebuie să fie un proces perpetuu, care continuă în același timp cu exercitarea profesiei: *lifelong learning* (LLL) – adică educația în formă permanentă, pe parcursul întregii vieți. Aceasta se traduce prin dorința voluntară, automotivată și continuă de a învăța, de a obține cunoștințe și deprinderi noi, o provocare de autodepășire și de ieșire din șablonul cotidian de lucru, suplețe în gândire.

De aceea, este necesar ca profesorul să se autoevalueze cât mai realist, pentru a-și cunoaște propriile resurse, limite și pentru a se autoforma, propunându-și să promoveze un învățământ calitativ și, în același timp, creativ și stimulativ pentru elevi.

În era în care trăim, este tot mai facil accesul la programe de formare și educare permanentă, paleta formelor de organizare a formării continue a personalului didactic din învățământul preuniversitar fiind foarte vastă și ofertantă: activitățile metodic-științifice realizate la nivelul unității de învățământ sau pe grupe de unități; sesiunile metodic-științifice de comunicări, conferințe, mese rotunde, simpozioane și schimburi de experiență; stagiile periodice de informare științifică de specialitate și în domeniul științelor educației; cursurile organizate de societăți

științifice și alte organizații profesionale; cursurile de perfecționare a pregătirii de specialitate, metodice și psihopedagogice; stagii/programe realizate prin activități de mentorat pentru dezvoltarea profesională; cursurile de pregătire și examenele pentru obținerea definitivării în învățământ sau a gradelor didactice; bursele de perfecționare și stagiile de studiu și documentare, realizate în țară și în străinătate; cursurile postuniversitare de specializare; studiile universitare de masterat; studiile universitare de doctorat și postdoctorat.

Evaluarea și validarea achizițiilor dobândite de cadrele didactice în urma acestor programe de formare continuă se realizează prin sistemul de recunoaștere, echivalare și acumulare a creditelor profesionale transferabile.

În mod cert există și impedimente privind participarea educatorilor la astfel de programe, cum ar fi, de pildă: motivațiile (trebuințele, sentimentele, aspirațiile, așteptările) insuficiente, rezistența la schimbare, comoditatea, taxa ridicată de participare, numărul de credite transferabile primite în urma frecventării cursurilor, situarea necorespunzătoare în timp a acestora, persistența imaginii tradiționale a organizării procesului educativ, în care profesorul este *magistrul*, iar elevii – spectatorii, autosuficiența (suficiența de sine).

Totuși, beneficiile pe termen lung ale formării continue a cadrelor didactice cântăresc, în opinia mea, mai mult decât "obstacolele" menționate mai sus: îmbunătățirea imaginii de sine și a încrederii în sine, reînnoirea auto-motivării, depășirea rutinei, descoperirea de noi hobby-uri, găsirea unor viitoare oportunități, dezvoltarea creativității și adaptabilității, iar lista ar putea continua.

Educatorul trebuie să dea dovadă de flexibilitate, adaptabilitate, dar și entuziasm. Propria experiență la catedră m-a învățat că rezultatele elevilor depind într-o foarte mare măsură de calitățile și dorința de autodepășire ale profesorilor lor și în psihologia acestora de a descoperi în sufletul copiilor dorința de a descoperi și învăța mereu ceva nou!

În ceea ce mă privește, pentru a nu fi acuzată că fac doar teorie, am participat la majoritatea programelor de perfecționare oferite, cu ocazia cărora mi-am dezvoltat anumite competențe care folosesc drept instrumente de instruire în procesul instructiv-educativ. Cursurile au fost axate pe strategii didactice, gestionarea situațiilor de criză –managementul clasei, metode interactive de predare-învățare, educație nonformală, conducerea orelor de consiliere și orientare.

De exemplu, am învățat despre importanța formării și dezvoltării gândirii critice la copii, gândirea critică fiind o abilitate cognitivă superioară și presupunând capacitățile de : a fi sceptic, a formula întrebări, a lua în calcul contra- exemple, a cerceta fapte, a ridica obiecții, a accepta eroarea, a avansa ipoteze. Am pus în practică metode didactice pentru dezvoltarea gândirii critice, cum sunt: știu/vreau să știu/am învățat, S.I.N.E.L.G. (Sistemul Interactiv de Notare pentru Eficientizarea Lecturii și a Gândirii), jurnalul dublu, organizatorul grafic, cubul, cvintetul, ghidul de anticipație. De asemenea, am fost încurajată să utilizez metode de învățare prin cooperare, după cum urmează: gândiți/lucrați în perechi/comunicați, predarea reciprocă, mozaicul, rețeaua de discuții, linia valorilor, turul galeriei.

Ca o concluzie, programele de formare continuă au un puternic impact asupra dezvoltării personale și profesionale a cadrelor didactice, impulsionându-le să renunțe la postulatul stării de indiferență *a priori* și să observe beneficiile educației de-a lungul întregii vieți *a posteriori*. Important este ca fiecare educator să aibă motivația necesară – intrinsecă sau/și extrinsecă - pentru a urma aceste programe și apoi a le aplica cu succes la clasă. Henry Ford afirma că „*Oricine renunță să învețe, este bătrân, chiar dacă are 20 sau 80 de ani. Oricine continuă să învețe, rămâne tânăr.*” Eu îmi doresc să rămân pururi tânără...

Bibliografie:

Cerghit, I., (1997), *Metode de învățământ*, Ediția a III-a, Editura Didactică și Pedagogică, București.

Crețu, D., Nicu, A., (2004), *Pedagogie și elemente de psihologie: pentru formarea continuă a cadrelor didactice*, Editura Universității "Lucian Blaga", Sibiu.

Ionescu, M., (2000), *Demersuri creative în predare și învățare*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.

EDUCAȚIA PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ

Prof. Alina-Raluca POPOV
Școala Gimnazială „Otilia Cazimir” Iași

Indiferent de locul în care ne situăm din punct de vedere geografic, suntem afectați de problemele globale din ce în ce mai grave prezente în societate. Desigur, în unele regiuni, oamenii trăiesc în mod direct războaie, foamete, lipsa unor facilități sau sărăcie extremă. Unul dintre efectele globalizării este rapiditatea cu care știrile circulă, astfel încât elevii pot deveni mai conștienți de problemele curente, chiar dacă nu sunt direct afectați de către acestea.

În cadrul Conferinței Organizației Națiunilor Unite de la Rio de Janeiro din 2012 având ca temă *Dezvoltarea durabilă* a fost elaborat set de obiective care să conducă la rezolvarea problemelor urgente cu care se confrunta (și încă se confruntă) populația la nivel global. Aceste neajunsuri se reflectă în domenii legate de mediul înconjurător, cel politic și economic.

Astfel, de la 1 ianuarie 2015, în mod voluntar, aproape 200 de țări, printre care și România, și-au luat angajamentul de a pune în aplicare *Agenda 2030* ce are în centru cele *17 Obiective ale dezvoltării durabile*, pe scurt ODD-uri în limba română sau SDGs în limba engleză. Acestea sunt: ODD 1- Eradicarea sărăciei, ODD 2- Zero foamete, ODD 3- Sănătate și stare de bine, ODD 4- Educație de calitate, ODD 5- Egalitate de gen, ODD 6- Apă curată și sanitație, ODD 7- Energie curată și la prețuri accesibile, ODD 8- Condiții decente de muncă și creștere economică, ODD 9- Industrie, inovație și infrastructură, ODD 10- Inegalități reduse, ODD 11- Orașe și comunități sustenabile, ODD 12- Consum și producție sustenabile, ODD 13- Acțiune climatică, ODD 14- Viața subacvatică, ODD 15- Viața terestră, ODD 16- Pace, justiție și instituții puternice și ODD 17- Parteneriate pentru realizarea obiectivelor.

În urma acestui demers la nivel global, era normal ca îndeplinirea obiectivelor să fie urmărită și prin educarea tinerei generații, având în vedere faptul că esența dezvoltării durabile, concept dezvoltat încă din anii '70, se traduce în "satisfacerea nevoilor prezentului fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi" (*Raportul Brundtland*). Astfel, a apărut educația pentru dezvoltare durabilă, care transcende dincolo de educația ecologică deja prezentă în școli, o încorporează și realizează conexiuni între diferitele domenii ale vieții, permițând abordări interdisciplinare atât de necesare în dezvoltarea elevilor.

Școala Gimnazială "Otilia Cazimir" Iași a identificat oportunitatea implementării acestui tip de educație rezultând, astfel, proiectul Erasmus+ 2022-1-RO01-KA121-SCH-000055602 ce urmărește dezvoltarea competențelor- cheie ale elevilor în domeniul sustenabilității. În urma analizei programelor școlare pentru gimnaziu, am constatat că educația pentru dezvoltare durabilă este abordată explicit doar la disciplina biologie pentru clasa a VIII-a, deși este un domeniu deosebit de generos din punct de vedere al conținutului și cu puternice valențe formative. Conform UNESCO, "educația pentru dezvoltare durabilă îi ajută pe elevi să ia decizii informate și să acționeze responsabil în vederea atingerii integrității mediului înconjurător, viabilității economice și a unei societăți juste pentru generațiile prezente și viitoare, respectând diversitatea culturală".

Astfel, una dintre activitățile proiectului a constatat în participarea a trei cadre didactice la cursul *Education for Sustainable Development*, în urma căruia profesorii sunt capabili: să identifice cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) și legătura lor cu disciplinele școlare, să

implementeze în clasă proiecte pe teme de dezvoltare durabilă, să promoveze dezvoltarea elevilor în domeniul sustenabilității și să utilizeze tehnici și metode de dezvoltare a competențelor elevilor în domeniul dezvoltării durabile.

Înainte de a aborda în detaliu teme ale dezvoltării durabile, este necesară o familiarizare a elevilor cu noțiunea în sine, în cadrul lecțiilor de dirigenție, limba engleză. Săptămâna verde, Școala altfel Vă prezentăm, mai jos, un posibil demers didactic pentru îndeplinirea acestui obiectiv.

Vârsta elevilor: 12-15 ani

Durata activității: 3 ore

Competențe-cheie: competențe sociale și civice, spirit de inițiativă și antreprenoriat

Scopul lecției: familiarizarea elevilor cu denumirile și scopurile Obiectivelor dezvoltării durabile.

Rezultate: orașe sustenabile create din deșeuri

Resurse materiale: deșeuri, poster ODD-uri, jetoane cu imaginile ODD-urilor

Resurse digitale:

- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/news/communications-material/>
- <https://www.footprintcalculator.org/home/en>
- <https://www.youtube.com/watch?v=jfsWI8XgQyo>
- <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>
- <https://www.baamboozle.com/game/1491543>
- <https://jamboard.google.com/>

Desfășurarea activității:

Activitatea 1

Elevii alcătuiesc o listă cu problemele cu care se confruntă societatea la nivel global. Profesorul le poate pune la dispoziție imagini sugestive care să îi ajute în formularea răspunsurilor. Posibile răspunsuri: *sărăcie, foamete, războaie, lipsa apei, acces îngrădit la educație, schimbări climatice, poluare, etc.*

Elevii analizează posterul <https://www.un.org/sustainabledevelopment/news/communications-material/> și identifică legătura dintre problemele globale și conținutul imaginii: *Agenda 2030* și *Obiectivele dezvoltării durabile*. Această activitate se poate desfășura și folosind *Strategii de gândire vizuală* (<https://vtshome.org/>).

Activitatea 2

Elevii participă la o activitate de *brainstorming* răspunzând la cele două întrebări din tabel. Profesorul colectează răspunsurile și le consemnează în tabel. Exemple de răspunsuri ale elevilor:

Ce este dezvoltarea?	Ce este durabilitatea/ sustenabilitatea?
-progres -înțelegerea schimbărilor -echilibru -creșterea calității vieții	-utilizarea resurselor -managementul deșeurilor -acceptarea schimbărilor comportamentale -viitor mai bun -responsabilitate

Elevii vizionează videoclipul *Two minutes to understand sustainable development* pentru a identifica definiția *dezvoltării durabile*: <https://www.youtube.com/watch?v=jfsWI8XgQyo> și răspund la următoarele întrebări:

- *Ce motive au determinat apariția conceptului de dezvoltare durabilă?*
- *Ce este dezvoltarea durabilă?*

- În ce mod se poate atinge dezvoltarea durabilă?

Videoclipul poate fi utilizat și în aplicația *Edpuzzle* pentru a-l transforma într-unul interactiv (<https://edpuzzle.com/>).

Activitatea 3

Pentru a înțelege importanța *Obiectivelor dezvoltării durabile*, elevii parcurg chestionarul următor: <https://www.footprintcalculator.org/home/en>. În final, vor afla care este amprenta lor ecologică, adică ce efecte au acțiunile lor zilnice asupra planetei și dacă modul de viață este unul sustenabil.

Reflecție: *Ce schimbări ați putea aduce stilului de viață pentru a scădea amprenta ecologică?*

Activitatea 4

Fiecare elev va aduce două obiecte care reprezintă deșeurile. Elevii sunt împărțiți în grupe de câte patru. Fiecare elev extrage un bilet pe care este scris un *Obiectiv al dezvoltării durabile* și păstrează secretul. Elevii accesează documentul care conține descrierea Obiectivului primit și citesc informațiile <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>. Sarcina fiecărui grup este de a crea un oraș sustenabil folosind materialele aduse. Fiecare participant din grup va contribui la îndeplinirea obiectivului extras fără a preciza care este acesta (Exemplu: un elev care a extras *ODD 3 – Sănătate și stare de bine* va dori ca orașul să aibă și un spital. Un elev care a extras *ODD 7- Energie curată și la prețuri accesibile* va include panouri solare. Un elev care a extras *ODD 15- Viața terestră* va dori ca orașul să includă spații verzi, etc.). Elevii vor nota drepturile și obligațiile locuitorilor orașului și îi vor da un nume sugestiv.

Când lucrările sunt finalizate, membrii grupului vor ghici ce ODD a extras fiecare participant. Fiecare grup va prezenta orașul.

Reflecție pentru fiecare grup: *Cu ce oraș ai dori să te învecinezi și de ce?*

Activitatea 5

Această activitate are ca scop creșterea gradului de conștientizare a problemelor specifice la nivel global: <https://www.baamboozle.com/game/1491543>. Exemplu de întrebare: *Câte țări din lume au atins pe deplin egalitatea de gen?* a)niciuna; b)100; c)53; d) 2.

Activitatea 6

Elevii primesc un set de jetoane ce reprezintă imaginile celor 17 ODD-uri. Elevii aleg un ODD care reprezintă o prioritate pentru propria persoană și explică alegerea făcută. Ulterior, ordonează celelalte ODD-uri în funcție de importanța acestuia, conform propriei aprecieri.

Se poate utiliza și varianta digitală a activității, cu ajutorul extensiei Jamboard, ce permite atât lucrul colaborativ, cât și individual. (<https://jamboard.google.com/>). Profesorul crează tot atâtea pagini Jamboard câți elevi are. Fiecare elev lucrează pe pagina sa.

Activitatea 7

Evaluarea (formativă) se poate realiza prin următoarele tipuri de activități:

- *Glows and grows* (pentru a primi feedback pozitiv și critic); *glows* se referă la aspectele pozitive ale activității, lucrurile de care elevul a fost mândru pe parcursul activității; *grows* nu este opusul cuvântului *glows* ci se referă la aspectele la care elevul poate reflecta.
- *3-2-1*: elevilor li se cere să enumere în scris 3 idei pe care le-au învățat, 2 întrebări pe care încă le mai au și 1 lucru care le-a plăcut referitor la lecție.

- *I used to think, now I think...* (Credeam, acum cred...) îi ajută pe elevi să reflecteze asupra asupra unei teme, dezvoltarea durabilă în cazul nostru, și să exploreze modul în care gândirea lor s-a schimbat referitor la acea temă. Această strategie este utilă pentru consolidarea noilor cunoștințe deoarece elevii identifică noi sensuri ale unor concepte, opinii, credințe. Examinând și explicând cum și de ce li s-a schimbat părerea despre un anumit subiect, elevii își dezvoltă abilitățile de recunoaștere a relațiilor de cauzalitate.

Posibilitățile de abordare a temelor educației pentru dezvoltare durabilă rămân nesfârșite. Incluzându-le în lecții, profesorii promovează starea de bine la nivel individual și social, dezvoltă noi perspective, asigură noi oportunități de învățare, cresc gradul de participare a elevilor la activități, îmbunătățesc gândirea critică și capacitatea de rezolvare de probleme. Schimbările substanțiale în ceea ce privește societatea actuală, care a devenit mai multiculturală și eterogenă în ceea ce privește cunoștințele și abilităților, au condus la noi provocări și noi obiective pentru cadrele didactice. În general, este necesar un grad crescut de flexibilitate și personalizare a demersurilor didactice în vederea atingerii potențialului fiecărui elev.

Bibliografie:

- Bianchi, G., Pisiotis, U., Cabrera Giraldez, M. (2022). *GreenComp. The European Sustainability Competence Framework*. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Booth, W., Deradji- Brown, K. (2022). *Education for Sustainable Development and Global Citizenship Textbook. Lessons and Activities for Ages 9 to 13*. Sustainability Sphere. London.
- Covre, D., Segal, M. (2006). *Green English. Environmental Education in English*. ELI. Recanti.
- Maley, A., Peachey, N. (2017). *Integrating global issues in the creative English language classroom: With reference to the United Nations Sustainable Development Goals*. British Council. London.
- Sampedro, R., Hillyard, S. (2008). *Global Issues*. Oxford University Press. Oxford.

INTERFERONUL

Prof. Ana-Monica PRUNDUȘ
Colegiul Național „Andrei Mureșanu” Dej, jud. Cluj

Istoric:

Interferonul a fost descoperit în 1957 de **Al. J. Levine, Jean Lindenmann și Stuart M. Salk**. Acești oameni de știință au efectuat o serie de experimente care au arătat că anumite celule din organism se pot apăra împotriva virusurilor prin producerea unei proteine numite **interferon**.

Această descoperire a fost de mare importanță pentru înțelegerea funcției sistemului imunitar și pentru dezvoltarea tratamentelor pentru infecțiile virale. Interferonul a fost primul medicament biologic aprobat pentru tratamentul infecțiilor virale și este utilizat în prezent ca parte a unui tratament complet pentru multe infecții virale și cancer. Această descoperire a dus la dezvoltarea de noi medicamente și la o mai bună înțelegere a funcționării sistemului imunitar și a importanței acestuia pentru sănătatea umană.

Caracteristici generale:

Interferonii - sunt proteine naturale produse de către celule ale sistemului imunitar, ca răspuns la provocări ale agenților străini, cum ar fi virusuri, paraziți și celule tumorale. Interferonii aparțin mării clase de glicoproteine cunoscută sub numele de **citokine**.

Interferonii asistă răspunsul imun prin inhibarea replicării virale în celulele gazdă, activarea celulelor natural killer și a macrofagelor, determinând rezistența celulelor gazdă la infecții virale. Interferonii sunt numiți astfel, datorită abilității lor de a interfera cu replicarea virală din celulele gazdă.

Tipuri de interferoni:

Pe baza tipului de receptor prin care acționează, interferonii umani se clasifică în 3 tipuri majore:

- Interferon **tipul I**: toți interferonii tipul I se leagă de un complex receptor celular de suprafață specific numit IFNAR constituit din lanțurile IFNAR1 și IFNAR2. Interferonii tipul I prezenți la om sunt alfa-IFN, beta-IFN și omega-IFN.
- Interferon **tipul II**: se leagă de IFNGR. La om din acest tip de interferon face parte gama-IFN.
- Interferon **tipul III**: acționează prin intermediul unui complex receptor constând din IFNLR2 și IFNLR1

Mod de obținere:

- **Interferon recombinant**: Acesta este cel mai frecvent mod de obținere a interferonului pentru tratament. Interferonul recombinat este produs cu ajutorul tehnologiei genetice, în care o genă producătoare de interferon este inserată într-o bacterie sau într-o drojdie, care apoi îl produce. Această producție este apoi transformată într-un medicament care poate fi utilizat pentru tratament.

- **Interferon de origine umană:** este o modalitate mai puțin frecventă de obținere a interferonului, dar este utilizată uneori. Interferonul poate fi extras din țesuturi umane, de exemplu din celule hepatice sau din celule sanguine, și apoi transformat într-un medicament.
- **Interferon din surse naturale:** aceasta este cea mai puțin frecventă modalitate de obținere a interferonului pentru tratament. Interferonul poate fi obținut din surse naturale, cum ar fi țesuturile animale sau vegetale, și apoi transformat într-un produs terapeutic.

Toate aceste metode de obținere a interferonului sunt utilizate pentru a produce medicamente, care sunt apoi folosite pentru a trata diferite tipuri de boli și infecții. Este important de subliniat faptul că fiecare medicament care conține interferon este specificat cu precizie și aprobat pentru utilizarea în tratamentul unei anumite boli sau infecții.

Mod de acțiune:

Toți interferonii au în comun unele efecte - **sunt agenți antivirali și antitumorali.**

- Când o celulă infectată moare datorită unui virus citolitic sunt eliberate particule virale care pot infecta celule învecinate. Totuși celulele infectate pot să avertizeze celulele învecinate de prezența virusului eliberând interferon. Ca răspuns la interferon celulele învecinate produc mari cantități de protein kinaza R (PKR). Această enzimă fosforilează o proteină numită eIF-2 care este un factor de inițiere a translației în celulele eucariote. Proteina eIF-2 formează un complex inactiv cu o altă proteină numită eIF2B pentru a reduce sinteza proteică în celulă. O altă enzimă celulară L-ARN-aza distruge ARN-ul din celulă pentru a reduce sinteza atât a proteinelor virale, cât și a celor proprii. Inhibarea sintezei proteice distruge atât virusul cât și celula infectată. Interferonii induc de asemenea producerea a sute de alte proteine cu rol în combaterea virusurilor. Limitează răspândirea virusurilor prin stimularea activității care omoară celulele infectate viral prin promovarea apoptozei.
- O altă funcție a interferonului este de a stimula complexul major de histocompatibilitate moleculele MHC I și MHC II și crește activitatea imunoproteazelor. Expresia a MHC I crește prezentarea peptidelor virale limfocitelor T citotoxice, în timp ce imunoproteazele procesează peptidele virale care vor fi atașate moleculelor MHC I crescând recunoașterea și omorârea celulelor infectate de către limfocitele T. Expresia a MHC II crește prezentarea peptidelor virale limfocitelor T helper; acestea eliberează citokine care semnalează și coordonează activitatea altor celule imune cum sunt macrofagele și celulele natural killer.
- Interferonii au și alte funcții: activează imunitatea celulară reprezentată de celulele natural killer și de macrofage; cresc recunoașterea infecțiilor și a celulelor tumorale prin stimularea prezentării de antigene limfocitelor T și cresc abilitatea celulelor neinfectate de a rezista unei noi infecții virale.

Utilizari:

Interferonul, este o opțiune de tratament atât în afecțiunile virale cât și în patologii tumorale benigne sau maligne;

- **Intreruperea replicării virale**, în special a virusurilor ce afectează hepatocitele, dar nu numai, din acest motiv într-o infecție acută sau puternică cu virus hepatic B sau C, interferonul reprezintă o variantă plauzibilă. Așadar interferonul este folosit în tratamentul hepatitei B, C și D. În mai mult de jumătate din cazuri tratamentul dă un răspuns favorabil în stabilizarea și încetinirea hepatitei virale.

- **Tratamentul în celulele tumorale**, fie că vorbim de celule tumorale maligne dar și benigne. Administrarea tipului I de interferon este utilizat și în intercalarea dezvoltării celulelor tumorale. Aceasta înseamnă că tipul I de interferon nu va bloca formarea de celule tumorale ci mai degrabă va bloca dezvoltarea sau multiplicarea celulelor tumorale. Deoarece aceste celule tumorale au o replicare mult accelerată fie că vorbim de cele benigne sau de cele maligne, replicarea neoplaziilor se produce atât de rapid încât interferonul va sista această multiplicare accentuată. Astfel, acest tip de interferon poate fi utilizat în: cancerul hepatic, renal, gastric, esofagian, ovarian sau melanoame maligne.
- **Tot printr-un mecanism asemănător de intrerupere a replicării celulare**, se va folosi interferonul atât cel de tip I cât și cel tip II, pentru oprirea dezvoltării sclerozei multiple. Interferonul va interveni nu numai în replicarea celulelor organismului (celule tumorale sau celule din scleroză) dar și în interacțiunea virală deoarece, va distruge atât agenții patogeni cât și celulele infectate.
- **Imunomodulatoare:** În cazul patologieilor imunitare, dar și în alte dereglări imunologice, fie dobândite (HIV), fie congenitale, interferonul va fi folosit ca și imunomodulator și imunoreglator. Această interacțiune se va produce printr-o intervenție în mecanismul citotoxic al celulelor T și mai precis în activitatea de eliberare a citokinelor, declanșată de către celulele T-helper. În același timp, interferonul gamma va activa în mod direct celule imunitare precum macrofage sau celulele NK (natural killer).

Administrare:

Deși este o substanță proprioceptivă (adică secretată și în componența organismului uman), este o substanță care nu trebuie administrată decât la indicația medicului, care o va recomanda pentru o serie de patologii. Însă trebuie ținută sub control această utilizare a interferonului, deoarece simptomele nu este obligatoriu să apară instant, ci pot să apară ulterior, după o utilizare mai îndelungată.

Interferonul este o substanță care trebuie dozată cu precauție, deoarece tocmai că nu intervine în mod direct în sistemul imunitar, ci este o interacțiune în cadrul acestui sistem. Poate cauza modificări severe și trebuie administrat cu precauție, iar dozajul necesar în funcție de patologie trebuie calculat cu finețe, pentru că o diferență mică de cantitate, atât în plus cât și în minus, poate să însemne o modificare a răspunsului imunitar.

Administrarea interferonului poate fi recomandată și pe o perioadă mai îndelungată, care poate varia de la câteva săptămâni, dar poate să țină și câteva luni. Însă de cele mai multe ori, dacă perioada este îndelungată, va fi necesară o perioadă de spitalizare pe o durată de 3-6 luni.

Efecte secundare:

Interferonul are o serie de efecte adverse, mai ales pentru că este un tratament îndelungat, oferind astfel efectelor secundare șansa să se dezvolte și să se înrăutățească în timp. Un alt motiv pentru care terapia cu interferon are atât de multe efecte nedorite, constă în faptul că adesea acesta este folosit în asociere cu ribavirina, care la rândul ei are multe efecte adverse.

Efecte adverse ce apar la începutul terapiei cu interferon

La începutul tratamentului pe bază de interferon, pacientul poate experimenta efecte adverse blânde, care se ameliorează pe măsură ce trece timpul. Este vorba despre simptome similare cu cele provocate de o gripă:

- Febră
- Frisoane
- Dureri musculare și articulare
- Palpitații

Efecte adverse ce apar în timpul terapiei cu interferon

Pe măsură ce tratamentul este continuat apar și simptome precum:

- Insomnii
- Greață
- Vărsături
- Diaree
- Oboseală accentuată
- Pierderea apetitului
- Irascibilitate
- Mâncărimi la nivelul pielii

Efecte adverse severe ale terapiei cu interferon, pe termen lung

În cazuri mult mai rare, adică la 2 pacienți din 10, pot apărea și efecte adverse mult mai agresive în timpul terapiei pe bază de interferon;

- Anemie
- Risc crescut de infecție
- Boală autoimună
- Depresie severă
- Accident vascular cerebral

Rezistența virusurilor la interferon:

Multe virusuri au dezvoltat mecanisme de rezistență la acțiunea interferonului. Ele împiedică răspunsul la IFN prin blocarea sistemelor de semnalizare, prevenind producerea de IFN și prin inhibarea funcțiilor proteinelor stimulate de IFN.

Virusurile care inhibă semnalizarea prin IFN sunt **Japanese Encephalitis Virus (JEV)**, virusuri din familia Herpetoviridae cum sunt **virusul citomegalic (CMV)** și **herpesvirusurile asociate sarcomului Kaposi**. Proteinele virale care afectează semnalizarea prin IFN sunt: antigenul nuclear EBV1 și antigenul nuclear EBV2 aparținând virusului Epstein-Barr, antigenul T al virusului Polyoma, proteina E7 al virusului HPV.

Unele tipuri de **Poxvirusuri** produc omologi ai receptorilor pentru IFN, care se leagă de aceștia și împiedică legarea IFN de receptorul său celular.

Reovirusurile codifică o proteină care se leagă de ARN-ul dublu-catenar pentru a preveni activitatea proteinkinazei ARN-dependente. Abilitatea IFN de a produce proteine prin interferon stimulated genes (ISGs) poate fi de asemenea afectată.

Unele virusuri evită activitatea antivirală a IFN prin mutații genetice. **Virusul gripal H5N1** este rezistent la acțiunea IFN și a altor citokine printr-o schimbare a unui singur aminoacid din structura proteinei Non-Structurale 1.

Bibliografie:

Dorofteiu M, Fiziologie- Coordonarea organismului uman, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1992

Pitiș M, Endocrinologie, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1985

Bedeleanu D.D, Manta I, Biochimie Medicală și Farmaceutică. Vol.I, Ed. Dacia, Cluj- Napoca, 1985.

Programă pentru opționalul MÂINI ÎNDEMÂNATICE Grupa mijlocie

Prof. înv.preșc. Ștefania-Mădălina ȚIGĂNUȘ
Grădinița Nr.45 Galați

Nota de prezentare

În primii ani ai dezvoltării generale a copilului, începând de la naștere și până la mijlocul școlii primare, abilitățile motrice se configurează într-un ritm relativ constant și predictabil. Procesul debutează în primele luni de viață, când bebelușul de 2-3 luni leagă prima dată o jucărie atârnată în câmpul său vizual, progresând apoi la apucarea, la și la transferarea unor obiecte dintr-o mână în alta. Progresul următor se înregistrează atunci când degetele pot fi folosite pentru a explora obiecte, a așeza în turn cuburi, când copilul se poate hrăni sau îmbrăca și mai apoi când poate folosi instrumente școlare specifice (creioane, lipici, foarfece).

Cert este că, până când copilul ajunge la ciclul primar, ar trebui să demonstreze o serie de abilități motrice fine într-un mod relativ bine integrat și spontan. Nivelul acestora și calitatea lor vor depinde strict de experiența acumulată și de expunerea la diferite activități.

Dezvoltarea motricității reprezintă o condiție esențială pentru instituirea normală a celorlalte paliere ale dezvoltării umane, cognitive, afectiv, motivațional, volitiv, tocmai prin prisma faptului că mobilitatea îi permite copilului să exploreze mediul și să preia controlul asupra propriului corp și a posibilităților sale de acțiune. Motricitatea fină se referă la un set de abilități și de activități ce implică folosirea mâinilor și degetelor, adică acele abilități motrice pentru realizarea cărora toți mușchii fini ai mâinii

lucrează ca să ducă la îndeplinire mișcări precise, rafinate. Niciuna dintre abilitățile motrice fine nu se poate dezvolta dacă nu s-au format abilitățile motrice grosiere concurente. Dezvoltarea unor umeri stabili și a membrelor superioare constituie baza solidă pentru deprinderea unor abilități precum autohrănirea sau folosirea foarfecelor și a instrumentelor de scris. Fără o bună dezvoltare a soldurilor și a musculaturii trunchiului, va fi greu de menținut poziția dreaptă în scaun, ceea ce mai departe are un impact negativ asupra unor activități ce implică musculatura fină.

Copii ca re întâmpină dificultăți în coordonarea grupelor musculare mici de la nivelul mâinilor au totodată dificultăți și în realizarea unor activități esențiale precum îmbrăcarea, hrănirea, manipularea creioanelor sau foarfecilor. Prin urmare, copiii sunt dependenți de alții, sunt mai expuși ridiculizării de către semenii și mai puțin capabili să răspundă solicitărilor de la grădiniță și apoi de la școală,unii dintre copii probând *sentimente intense de eșec*.

Deși se știe că abilitățile motorii fundamentale joacă un rol esențial în dezvoltarea și în sănătatea copiilor, în ultimii ani se constată un declin al acestora la copii. Comportamentul lor s-a schimbat, în sensul adoptării unui stil de viață sedentar, cu activitate fizică de nivel redus.

La prima vedere, în percepția adulților din jur copiii de vârsta prescolară sunt în permanent mișcare,par foarte active din punct de vedere motor. De fapt, ei petrec cea mai mare parte a zilei în activități sedentare: privit la televizor, jocuri pe tabletă, manipulare de obiecte în

poziții statice. Episoadele scurte de activitate motorize explozivă și manipularea frecventă a obiectelor, deplasările rapide de aici-colo, pe distanțe mici solicită de fapt mult prea puțin motricitatea copiilor. Efortul motor de durată și de intensitate mare este redus, diminuarea impicării copiilor în activități fizice în raport cu decadele anterioare determinând creșterea în greutate încă de la vârsta preșcolară.

Stilul de viață activ din punct de vedere motor pare a fi condiționat de o bună dezvoltare a abilităților motorii - de locomoție și de manipularea obiectelor. Combaterea sedentarismului vizează dezvoltarea la copii mici a acestor abilități motorii fundamentale.

În acest context, prezenta programă ar putea avea beneficii reflectate în starea lor de sănătate, în succesul lor școlar și, mai târziu, a celui social.

Activitățile din aceasta programă urmează modelul lui Carvel care abordează stadiul dezvoltării motricității fine prin referire strict la membrele superioare și la ritmul în care acestea devin implicate. Astfel, în legătura cu brațele el propune patru etape :

Brațul întreg. Dezvoltarea motricității fine începe cu întărirea și cu rafinarea musculaturii întregului braț. Pe măsură ce copilul participă la activități de amplitudine, care îi solicită întregul braț, se pun bazele pentru a doua etapă, dezvoltarea mâinii.

Mâna întreagă. Dezvoltarea musculaturii mâinii se realizează prin mișcări de tip turnarea unui lichid dintr-un recipient în altul. Întărirea mușchilor mâinii este esențială pentru viitoarea coordonare a mișcărilor mai fine a degetelor.

Pensa policei index. Aceasta etapă se reflectă în posibilitatea copilului de a apuca obiectele prin apăsarea degetului mare de index. Activități precum ruperea hârtiei sau prinderea unor cârlige de un pahar de plastic stimulează dezvoltarea acestei pence.

Controlul pencei. Etapa care exprimă controlul pencei reprezintă stadiul final al dezvoltării motricității fine. Copilul este pregătit acum să prindă corespunzător instrumentele de scris și astfel să se implice în primele activități autentice de scris. Coordonarea dobândită la acest ultim nivel permite policelui, indexului și degetelor mijlocii să acționeze ca un tripod, adică permite suportul necesar pentru apucarea, ținerea, folosirea instrumentelor de scris și face posibilă o multitudine de alte mișcări fine, de mică amplitudine și cu o bună coordonare a degetelor.

Dimensiuni ale dezvoltării și comportamentele vizate

Motricitate grosieră și motricitate fină în contexte de viață familială

- 1.1. Își coordonează mușchii în desfășurarea unor activități diversificate, specifice vârstei
- 1.2. Participă la activități fizice variate, adecvate nivelului de dezvoltare
- 1.3. Utilizează mâinile și degetele pentru realizarea de activități variate

Sănătate (nutriție, îngrijire, igienă personală) și practici privind securitatea personală

- 3.2. Manifestă deprinderi de păstrare a igienei personale
- 3.3. Demonstrează abilități de autoprotecție față de obiecte și situații periculoase
- 3.4. Utilizează reguli de securitate fizică personală

Activități de învățare:

- exerciții de manipulare a unor obiecte

- jocuri și exerciții de mutare a unor obiecte (de dimensiuni mai mari) dintr-un recipient într-altul.
- exerciții de utilizare a lingurii pentru mutarea obiectelor (de dimensiuni mici) dintr-un recipient într-altul.
- activități de mânuire a paharului/căni pentru turnarea lichidelor dintr-un recipient într-altul.
- exerciții de prehensiune (prindere corectă a instrumentelor/ustensilelor de lucru)
- exerciții de încheiere – descheiere (arici, capse, nasturi, fermoar)
- exerciții de rulare, răsucire a materialelor de diferite grosimi
- exerciții de manipulare/folosire a unei ustensile (clește, cârlige haine) pentru mutarea obiectelor (de dimensiuni mai mari) dintr-un recipient într-altul.
- jocuri și activități senzoriale
- exerciții de antrenare-stimulare a musculaturii fine a mâinilor/degetelor (finețe, precizie, coordonare oculo-motorie și control motric)

Planificarea conținuturilor:

Semestrul I

Săptămana	Perioada	Conținuturi	Tema
1	13.09-17.09	<i>Evaluare inițială</i>	<i>Cutia cu jucării</i> -manipularea obiectelor mari și mici
2	20.09-24.09	<i>Evaluare inițială</i>	<i>Cadoul</i> -deschiderea cutiilor de diferite dimensiuni având diverse sisteme de închidere
3	27.09-01.10	<i>Exerciții pentru întărirea și rafinarea musculaturii întregului braț</i>	<i>Grămada de frunze</i> -manipularea obiectelor mari:grebla, coșul, mătura, lopata
4	04.10-08.10		<i>La cules de fructe</i> -apucarea obiectelor cu palma întreagă, transportul obiectelor grele singur și în perechi
5	11.10-15.10		<i>Taraba cu legume</i> -manipularea obiectelor mici și mari, ridicarea de greutate
6	18.10-22.10		<i>Cămara plină</i> -transport de obiecte, plasarea obiectelor pe spații înguste,

			aranjarea obiectelor sub formă de turn
7	01.11-05.11		<i>Căratul lemnelor</i> -transportul obiectelor pe brațe
8	08.11-12.11		<i>Cărucioare cu provizii</i> -tragerea și împingerea obiectelor mari și grele
9	15.11-19.11	<i>Exerciții pentru dezvoltarea musculaturii mâinii</i>	<i>Dulcețuri și murături</i> - închiderea și deschiderea borcanelor cu capac
1	22.11-26.11		<i>Sticle colorate</i> -umplerea sticlei cu lichide folosind pâlnia
1	29.11-03.12		<i>Servirea ceaiului/sucului</i> -turnarea lichidelor dintr-un recipient mare în recipiente mai mici
1	06.12-10.12		<i>Oceanul</i> -întinderea și băgarea elasticelor pe un suport cilindric
1	13.12-17.12		<i>Bolul cu orez</i> -mutarea obiectelor dintr-un recipient în altul folosind lingura
1	20.12-22.12		<i>Turtă dulce</i> -întinderea aluatului cu făcălețul și decuparea lui cu diverse forme

Semestrul al II-lea

Săptămana	Perioada	Conținuturi	Tema
1	10.01-14.01	Exerciții pentru dezvoltarea pazei polare index	<i>Pușculița</i> -introducerea obiectelor(monede, nasturi) printr-un orificiu
2	17.01-21.01		<i>Turnulețe</i> -introducerea mărgelilor pe un suport vertical(bețisor, frigăruie)
3	24.01-28.01		<i>Părul monstrului</i>

			-introducerea sârmei sau a bețișoarelor în orificii mici
4	31.01-04.02		<i>Vehicule spațiale</i> -introducerea paielor prin orificii
5	07.02-11.02		<i>Zig-zag colorat</i> -plasarea nasturilor pe linie
6	14.02-18.02		<i>Coadă animalelor</i> -prinderea cleștisorilor
7	21.02-25.02		<i>Ceasul</i> -prinderea cleștisorilor
8	28.02-04.03		<i>Alegem fasolea/semințele</i> -prinderea obiectelor de mici dimensiuni
9	07.03-11.03		<i>Floarea fermecată</i> -îngheierea și descheierea nasturilor
1	14.03-18.03		<i>Copacul magic</i> -prinderea obiectelor de pluș cu penseta
1	21.03-25.03		<i>Cutia cu jeleuri</i> -prinderea obiectelor moi cu penseta
1	28.03-01.04		<i>Mr. Microb</i> -prinderea obiectelor tari cu penseta
1	04.04-08.04		<i>Frigărui</i> -introducerea colii gumate pe creion
1	11.04-14.04	Școala altfel	
1	02.05-06.05	Exerciții pentru dezvoltarea controlului pensei	<i>Buburuza</i> -poansonare
1	09.05-13.05		<i>Laleaua</i> -poansonare
1	16.05-20.05		<i>Linii groase</i> -trasarea liniilor (orizontale și verticale)folosind carioci sau creioane groase
1	23.05-27.05		<i>Linii subțiri</i> -trasarea liniilor (orizontale și verticale) folosind instrumente de scris subțiri
1	30.05-03.06		<i>Forme geometrice</i> -desenarea conturului cu ajutorul șablonului
2	06.06-10.06		<i>Numele meu</i> -trasarea literelor cu ajutorul șablonului

Sugestii metodologice

Fiecare etapă a dezvoltării motricității fine are anumite indicații și particularități.

Exerciții pentru întărirea și rafinarea musculaturii întregului braț

În această etapă, considerată baza dezvoltării motricității fine, preșcolarii vor fi antrenați în activități de amplitudine, care să solicite musculatura întregului braț, accentul punându-se pe corectitudinea efectuării mișcării și cea a poziției corpului în timpul efectuării mișcării. Preșcolarii pot fi antrenați în activități care presupun mutarea obiectelor, prinderea, transportul, plasarea obiectelor mari unul peste celălalt, ridicarea, tragerea și împingerea acestora. De asemenea se pot desfășura exerciții de urcare și coborâre pe scară, scuturare (preș, pătură, sticle senzoriale), toate desfășurate ca jocuri care permit atât exersarea deprinderilor motrice, dar și manifestarea creativității motorii permițându-le copiilor să inventeze modele de acțiuni pentru sarcini și provocări motorii. Având posibilitatea să aleagă mișcările dobândesc senzația de control. ”Exprimarea cognițiilor și emoțiilor prin gesturi motorii este naturală și de obicei preferată preferată exprimării prin cuvinte.”(Trevals et al. 2003)

Exerciții pentru dezvoltarea musculaturii mâinii

În această etapă copiii se vor folosi doar de degetele de la mână și palma pentru a muta materialele (pe rând, câte unul) dintr-un recipient în altul. Înainte de fiecare exercițiu se realizează o demonstrație: arătați copiilor cum anume trebuie să procedeze și explicați în termeni cât mai simpli. Fiți atenți și corecți mișcările, explicați că scopul jocului este de a muta corect obiecte . Ca material se pot folosi diverse obiecte, jucării pe care le avem în casă: lego, cuburi de lemn, pompoane colorate, arahide, capace de la sticlele de plastic, bomboane ambalate, etc Pentru a complica exercițiul folosiți un recipient în care sunt amestecate două tipuri de materiale/obiecte și cereți copiilor să le sorteze și să le așeze în recipiente diferite.

Dacă cei mici sunt dornici să continue, schimbați materialele și repetați de câte ori își doresc.

O activitate nu va depăși mai mult de 30 min, în funcție de particularitățile de vârstă ale copilului, concentrarea atenției poate fi cuprinsă între 20-30 minute.

Aceste tipuri de jocuri se pot repeta de mai multe ori până când se va observa că deprinderea este stăpânită corect, apoi se poate trece la următoarea etapă.

Exerciții pentru dezvoltarea pensei police index

Aceste jocuri se realizează ca și cele din prima etapă, singur diferență fiind că, în această etapă, vom folosi indexul și policele pentru prinderea materialelor/obiectelor. Pentru început realizați câteva exerciții în gol cu cleștele/cârligul , pentru a-și obișnui mâinile cu acest tip de mișcare. Acesta este un exercițiu care necesită multă concentrare, tocmai de aceea este nevoie de multă răbdare până când cei mici vor reuși să stăpânească mecanismul coordonării vizuale și motrice. Demonstrați exercițiul de câteva ori explicând fiecare acțiune.

Fiind un exercițiu mai dificil, copiii vor avea nevoie de cuvinte de încurajare și aprecieri pentru fiecare reușită, cât de mică. Dacă cei mici nu reușesc din primele încercări și doresc să renunțe, lăsați-i și reveniți asupra acestui tip de exerciții în alt moment al zilei sau chiar în altă zi. Pentru început puteți folosi materiale moi, ușor de prins cum ar fi pompoane sau ghemotoace de hârtie creponată.

O dată stăpânită mișcarea, complicați jocurile, încercând și cu materiale cu textură mai dură, de exemplu arahide. Pentru a face jocul mai distractiv, așezați capacele de plastic într-un recipient cu apă și puneți copiii să “pescuiască” capacele cu ajutorul cleștelui. Aceste exerciții sunt grozave pentru antrenarea musculaturii fine, așa că încurajați perseverența. Ca și la prima etapă, aceste tipuri de jocuri se vor repeta până când veți observa că deprinderea este stăpânită corect, apoi se poate trece la etapa următoare.

Exerciții pentru dezvoltarea controlului pencei .

Deoarece grupa de copii cărora le este destinată aceasta programă este de nivelul I, 4-5 ani, vom considera aceasta etapa ca una incipientă în dezvoltarea controlului pencei. Astfel primele exerciții se vor efectua cu poansonul fals, obținut din pixuri cu vârful subțire a căror pastă s-a terminat. Folosirea acestui instrument permite exersarea prinderii corecte a instrumentelor de scris, iar poansonarea este o activitate motivantă care permite exersarea mănuirii instrumentului de scris. Având siguranța prinderii corecte a instrumentului de scris copiii pot trasa acum linii diverse, după modelul educatoarei folosind mai întâi carioci groase și apoi subțiri.

Pentru a motiva copiii să deseneze forme cu șablonul se vor folosi formele obținute în scopuri distractive care să stimuleze creativitatea copiilor: transformarea acestora în monștri, colorarea decuparea acestora și realizarea unor ghirlande, folosirea hârtiei colorate etc. Când preșcolarii stăpânesc trasarea mai multor tipuri de linii se pot desfășura jocuri în perechi în care copiii vor realiza desene folosind modele grafice sau zaruri cu linii și culori, exersându-și astfel abilitățile grafice în cel mai plăcut mod.

Bibliografie:

- 1) Curriculum pentru educație timpurie, MEN, 2019
- 2) Albu, A & Albu, C, *Psihomotricitatea*, Ed. Spiru-Haret, 1999
- 3) Stan, Liliana, *Dezvoltarea copilului și educația timpurie*, Ed. Polirom, 2016

IMPORTANȚA DEZVOLTĂRII STIMEI DE SINE LA COPIII CU CES

Prof. Mihaela-Eugenia CIOFU
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava

*“O bună educație cere ca educatorul să inspire elevului
stimă și respect, și nu se poate ajunge la aceasta prin
nimicirea individualității elevilor și prin asuprirea
stimei de sine. Educația este cea mai puternică armă
care poate schimba lumea”.*

Nelson Rolihlahla Mandela

Copiii cu dizabilități reprezintă o categorie vulnerabilă a populației. Astfel, integrarea lor în comunitate devine una dintre cele mai stringente probleme psihopedagogice, fiind mereu obiect al cercetării specialiștilor din diferite ramuri ale științei.

În vederea incluziunii sociale ulterioare, se pune accent pe calitatea educației și recuperării acestora.

Copiii cu dizabilități fac parte din categoria copiilor cu cerințe educative speciale (CES). Gama cerințelor speciale este mai vastă și cuprinde, pe lângă categoria „dizabilități”, încă alte două categorii: „dificultăți” și „dezavantaje” (OECD, 2003: 14). Din punct de vedere statistic, „dizabilitățile” sunt reprezentate de 2–5% dintre populația școlară, în timp ce celelalte categorii reprezintă între 10–20% din elevi (Vrăsmaș, 2010: 17). În categoria „dificultăți” sunt incluși elevii cu probleme de învățare, deficit de atenție și tulburări de comportament. Categoria „dezavantaje” este legată de proveniența copilului dintr-o familie defavorizată socioeconomic, sau dintr-o etnie minoritară, cum este, de exemplu, cea rromă. În astfel de familii nu se pune accent pe educație, copilul nu frecventează grădinița, având un decalaj față de alți copii din clasă, pe care nu îl poate recupera singur.

Copilul subnormal, respectiv copilul cu CES, nu este altceva decât o dimensiune reală a diversității, fără de care umanitatea nu poate exista. În conștiința acestei ființe coexistă aspirația de a deveni un individ tipic, alături de evidența dureroasă a unui eșec raportat la performanțele modelului „normal”. Prin urmare, conștientizarea dizabilităților, dificultăților sau dezavantajelor face ca balanța să fie înclinată permanent către eșec. În sufletul copilului se naște un conflict interior, între dorința de realizare, de atingere a „normalității” și obstacolele impuse de dizabilitatea sa. (Grigore, 2002, p. 13).

Descoperirea de către copil a propriei „unicități” în sens negativ, conduce adesea la trăiri contrarii și tensionate. De timpuriu este nevoit să ia contact cu deficiența sa, să o considere ca pe ceva deosebit, rușinos, iar mai târziu devine „biciul” cu care ceilalți copii îl lovesc și umilesc (Grigore, 2002, p. 14).

Persoanele cu dizabilități, conștientizând handicapul propriu, se revoltă și încearcă să scape de eticheta care le urmărește existența. Pană la acceptarea condiției de persoană cu dizabilitate, drumul este mult mai lung decăt la restul persoanelor.

Cunoașterea și acceptarea de sine sunt variabile fundamentale în funcționarea și adaptarea optimă la mediul social, în menținerea sănătății mintale și emoționale.

Sinele este o componentă esențială a personalității, care este o entitate foarte complexă. La baza sinelui stă experiența noastră, stocată în memoria de lungă durată, care menține relativ stabilă schema sa, care implică *organizarea informațiilor pe care oamenii le au despre ei înșiși, caracteristici, atribute, principii, statut social, statut familial, sex*, adică *cine și ce sunt?* (cf. Ross, 1992, apud Bonchis și Secui, 2004, p.261).

Stima de sine este una dintre nevoile psihice de bază ale omului. Nivelul sau lipsa acesteia are impact asupra tuturor aspectelor majore ale vieții: gândire, emoții, speranțe, valori, alegeri, scopuri. Abaterile de la o stimă de sine echilibrată pot duce la probleme psihice, care, la rândul lor, pot afecta nivelul acesteia, dovedind faptul că între ele există o relație reciprocă. Este o dimensiune fundamentală pentru orice ființă umană. Ea se referă la modul în care ne evaluăm pe noi înșine, cât de buni ne considerăm în comparație cu propriile expectanțe sau cu alții. Este de fapt o dimensiune evaluativă și afectivă a imaginii de sine (Băban, 2003, p. 72)

Conceptul de dezvoltare se referă la modificările care apar în organism din momentul nașterii până la moarte, modificări datorate fie unor procese biologice, fie interacțiunii cu mediul. Cercetătorii au încercat să stabilească o scală de dezvoltare etalon care să cuprindă ceea ce este caracteristic fiecărei vârste. Raportându-se la aceasta, au observat că există copii care nu pot urma fiecare etapă la standardele stabilite și acest lucru se datorează unui deficit sau unei depriveri de ordin familial sau cultural (Băban, 2003, p. 38).

Copiii cu CES au o dezvoltare atipică, foarte greu de raportat la o anumită „schemă”. Ei sunt diferiți și „unici” în același timp. Dezvoltarea lor normală este îngreunată din cauza unui alt ritm de evoluție, propriu. O dizabilitate odată apărută, duce la un handicap, care, la rândul lui, provoacă o altă dizabilitate și lanțul continuă adâncind diferențele dintre copil și colegii săi, recuperarea lui fiind și mai dificilă. Capcanele care îi asteaptă sunt depresia, izolarea, lipsa de motivație. După Goffman, efectul fundamental al stigmatului constă în reducerea șanselor vieții persoanei stigmatizate prin intermediul acțiunilor discriminatorii.

Experiența respingerii este foarte dureroasă. Să fii respins din cauza a ceea ce ești, să ai sentimentul că oamenii te evită fiindcă ai o anumită rasă, naționalitate, religie, clasă socială, infirmitate sau tulburare reprezintă o mare suferință distructivă. Pană și respingerea de către persoane necunoscute și nevăzute, sau în situații fără miză concretă, faptul de a fi ignorat într-o discuție oarecare, pot provoca perturbări ale stimei de sine (Andre, 2010, p. 235).

Considerat la început un deziderat al normalizării, mai apoi ca integrare și recent ca incluziune, efortul comun de punere în practică a șansei de educație pentru toți copiii, de a le oferi condiții normale de viață, este aplicabil și util în cadrul oricărei societăți, deoarece poate fi adaptat oricăror schimbări sociale. Integrarea semnifică faptul că relațiile dintre indivizi sunt bazate pe o recunoaștere a integrității lor, a valorilor și drepturilor comune ce le posedă. Relația care se instaurează între individ și societate stă la baza integrării, care se realizează pe mai multe niveluri, de la simplu la complex (Popovici, 1999, p. 19): integrarea fizică, integrarea funcțională, integrarea socială, integrarea personală, integrarea în societate, integrarea organizatorică.

Obiectivul final al oricărei activități de integrare îl reprezintă, de fapt, o incluziune totală a copiilor cu CES. Pentru atingerea acestui obiectiv, este necesară rezolvarea respingerii sociale, pe care aceștia o întâmpină din partea societății. În scopul unei reușite depline a integrării copiilor cu cerințe educative speciale este nevoie să se parcurgă câteva etape distincte, prin care se urmărește asigurarea condițiilor optime pentru o nouă formă de organizare a școlii (Gherguț, 2005, p. 273): *sensibilizarea, trainingul, luarea deciziei, tranziția, evaluarea procesului*. Revenind la sensibilizare, experiența noastră ne îndreptățește să apreciem că primii reprezentanți ai școlilor, care ar trebui să fie convinși de necesitatea integrării copiilor cu cerințe speciale ar trebui să fie managerii școlilor respective, deoarece ei au puterea de a decide, a controla și a sprijini, după caz, activitatea unității școlare. Un rol esențial îl au și cadrele didactice din grădinițe și școli, locul în care pentru prima dată copilul se apropie de persoane obiective, străine, intră în contact cu copiii de vârstă apropiată. Atitudinea acestora este extrem de importantă pentru copil. Felul în care este acceptat, privit, încurajat sau dimpotrivă, respins, etichetat, brutalizat, pot afecta întreaga sa viață. Îi pot „trasa”, drumul într-o direcție dorită sau dimpotrivă, îl pot condamna la singurătate și suferință.

Copiii și tinerii vor să fie apreciați, respectați și iubiți, indiferent de rezultatele școlare. Din păcate, părinții și profesorii fac, de cele mai multe ori, aprecieri pozitive numai atunci când văd performanțe. Neîncurajarea celor cu rezultate slabe la învățătură duce la lezarea imaginii de sine, iar remedierea acestei stări se poate realiza numai prin apreciere și recompensă.

Carl Rogers și Abraham Maslow au lansat ideea că fiecare persoană prin natura sa umană își dezvoltă capacitățile pozitive în măsura în care mediul îi permite. În orice copil există ceva bun, de aceea părinții și profesorii trebuie să-l accepte necondiționat. Teoriile psihologiei unanimiste stau la baza învățământului modern, axându-se pe următoarele principii: fiecare copil este unic și are o individualitate proprie, dorește să fie respectat, dar nu revendică atitudini similare de la cei de vârsta lui. Învățământul modern încurajează diversitatea și pune accent pe stima de sine ca premisă în dezvoltarea personală.

Încrederea în sine se dezvoltă în raport cu anumiți factori: mediul particular de viață, evenimentele trăite în diferite etape ale existenței, interacțiunea cu membrii familiei, cu prietenii, etc, iar etichetările negative pot duce la deteriorarea încrederii în sine. În mediul școlar rezultatele la învățătură și disciplină nu ar trebui să-i determine pe dascăli să aibă atitudini negative față de copil, deoarece reproșurile primite sunt indicatori ai valorii de sine a acestuia. Așadar, trebuie să acordăm o grijă deosebită modului în care vorbim copilului sau în prezența acestuia. În schimb o stimă de sine pozitivă și realistă oferă condițiile formării și dezvoltării durabile a capacității de a lua decizii responsabile, de a accepta limitele personale, de a reacționa pozitiv la presiunile grupului sau la eșecurile personale. S-a observat că elevii care au o stimă de sine pozitivă nu se simt complexați în raport cu alții, stabilesc relații bune cu ceilalți în planul comunicării, știu care le sunt limitele, acceptă schimbările și realizează cu ușurință lucruri noi, sunt conștienți că nu știu anumite lucruri, dar sunt dispuși să învețe, pot să minimizeze semnificațiile eșecurilor și să se mobilizeze, oferă ajutor celorlalți, nefiind aroganți sau cinici.

Educarea și corectarea capacității de autoapreciere la vârsta școlară mică, constituie fundamentul psihopedagogic al succesului acestor elevi la învățătură.

Prin tratarea diferențiată, învățătorul poate să creeze pentru fiecare elev premisele necesare ocupării unei poziții în grupul clasei, care să-i atragă stima și prețuirea celorlalți și implicit să-i dezvolte stima de sine.

Așadar, unul dintre cele mai importante aspecte ale învățământului actual este nevoia sa de adaptare la necesitățile copiilor, oricare ar fi acele necesități și oricare ar fi copiii .

Sarcina educatorilor este de a identifica aceste caracteristici ale stimei de sine scăzute și de a-i dezvolta copilului abilitatea de a-și modifica atitudinile negative față de sine. Un eșec nu trebuie perceput ca un simptom al non-valorii, ci ca o situație ce trebuie rezolvată.

Tratarea diferențiată a elevilor este o modalitate de îmbunătățire a stimei de sine prin crearea a cât mai multe oportunități de succes, situații în care copilul să-și identifice punctele tari; crearea unor situații în care elevul să-și exprime în grup calitățile sau punctele tari; crearea de situații în care elevul să aibă ocazia de a oferi ajutor altor persoane; exprimarea unor expectanțe rezonabile în raport cu particularitățile psihice ale elevului; întărirea fiecărui comportament pozitiv și a eforturilor; oferirea de posibilități și opțiuni de câte ori este posibil.

Elevii cu o stimă de sine pozitivă își asumă responsabilități, se comportă independent, sunt mândri de realizările lor, realizează fără probleme sarcini noi, își exprimă atât emoțiile pozitive cât și pe cele negative, oferă ajutor și sprijin celorlalți.

În schimb, elevii cu o stimă de sine scăzută se adaptează cu greu mediului social și se evidențiază prin anumite trăsături: sunt nemulțumiți de felul lor de a fi, evită să realizeze sau să se implice în sarcini noi, se simt neubiți și nevaloroși, îi blamează pe ceilalți pentru nerealizările lor, pretind că sunt indiferenți din punct de vedere emoțional, nu pot tolera un nivel mediu de frustrare, sunt ușor influențabili, nu își asumă responsabilități, par rebeli, nepăsători.

Specialiștii au creat, de-a lungul timpului, o serie de activități menite să crească încrederea copiilor în ei înșiși. Printre aceste activități pot fi numite:

1. AMPRENTELE DIGITALE

Vârsta: 5 -10 ani

Durata: 15 minute

Obiective: distingerea caracteristicilor individuale unice

Echipament: foi de hârtie, cerneală, lupă

Desfășurare:

Fiecare copil realizează, pe o foaie, amprente ale degetelor. Se analizează cu o lupă amprente și se evidențiază faptul că sunt diferite de la o persoană la alta.

Se poate crea un colaj pornind de la aceste amprente.

2. BROȘURĂ DESPRE MINE

Vârsta: 8 - 18 ani

Durata: 60 de minute

Participanți: 4 -20

Echipament: creioane colorate, o foaie de hârtie și o agrafă de birou pentru fiecare copil.

Obiective: creșterea stimei de sine a participanților

Desfășurare:

Foaia de hârtie va fi colorată și împăturită în trei . Participanții decorează prima pagină cu numele lor, scris în maniera în care doresc .

Sunt listate categorii care vor fi abordate în interiorul broșurii (aproximativ 10). De

exemplu: calitatea mea principală, cel mai semnificativ moment, activitatea mea preferată, ceva la ce sunt bun, etc.

După listarea categoriilor, participanții vor furniza un răspuns pentru fiecare. Ei sunt asigurați că nimeni nu va citi ceea ce au scris, deci se pot simți liberi să scrie orice.

Participanții vor împăturea broșura și o vor închide cu agrafa de birou. Apoi, fiecare elev pasează broșura colegului din dreapta. Copilul ce primește broșura de la colegul său o întoarce (nu o deschide) și scrie un comentariu despre acesta pe spate. Însemnările pot fi lucruri simple (pentru persoanele mai puțin cunoscute), ca "Îmi place freza ta" sau pot fi foarte personale pentru persoanele mai bine cunoscute. Pot fi anonime sau pot fi semnate.

Broșurile vor fi date în cerc de la unul la altul, până când toți copiii vor semna și își vor primi broșura din nou. Apoi, petrec 5 minute în liniște și citesc ceea ce ce au scris ceilalți despre ei.

Discuții:

Dacă a fost plăcut să citească lucrurile scrise de alții despre ei;

Dacă cineva a fost surprins de ceea ce a fost scris;

Dacă cineva vrea să-și clarifice ceva ce nu a reușit să citească sau nu a înțeles;

Dacă a fost greu sau ușor să complimenteze pe alții sau să primească complimente;

Sunt încurajați să păstreze broșura și să o recitească atunci când nu se simt bine cu ei înșiși.

3. PUBLICITATE

Vârsta: 8 - 18 ani

Durata: 60 de minute

Participanți: 2 -10

Materiale: ziare, foarfecă, lipici, hârtie, culori

Obiective:

- promovarea creșterii stimei de sine;
- identificarea trăsăturilor de personalitate pozitive

Se discută despre reclame, despre scopul lor și despre modul în care sunt prezentate mesajele (vizual sau prin cuvinte). Se adaugă promovarea aspectelor pozitive ale produsului, calitățile fine. Se abordează, de asemenea, modul în care reclamele conving o persoană să cumpere un produs.

Sarcina participanților este să creeze o reclamă care să fie convingătoare pentru un prieten.

Elevii își vor descrie aspectele pozitive prin pictură, cuvinte sau o combinație a celor două.

La sfârșit, participanții își împărtășesc reclama. Ceilalți sunt lăsați să confirme calitățile pozitive ale prezentatorului.

4. SUNT SPECIAL

Vârsta: 10 - 18 ani

Durata: o ședință, dar și câteva zile sau săptămâni

Materiale: ecusoane roșii și albastre

Obiective:

Să arate participanților că înainte să-i respecte pe alții ei trebuie să se respecte pe sine

Desfășurare:

Activitatea poate fi împărțită în două exerciții în aceeași zi sau desfășurată pe durata a câtorva zile sau săptămâni.

Partea I: fiecare participant primește un ecuson roșu și-și scrie numele propriu pe linia aflată deasupra a două cuvinte: "este special(ă)". De exemplu: Ana va scrie "Ana este specială". Fiecare participant face apoi o listă de trăsături pozitive care-l fac special. Se ridică și spune câte o trăsătură care-l face unic. Participanții poartă ecusoanele cel puțin o zi.

Partea a II-a: fiecare participant își scrie numele pe o bucată de hârtie care este așezată cu fața în jos pe masă. Fiecare elev extrage un nume. Dacă extrage propriul nume, pune biletul jos și extrage altul. Fiecare copil primește un ecuson

albastru și scrie numele extras pe rândul de deasupra cuvintelor "este special". De exemplu: dacă Ana extrage numele lui Ion, ea scrie pe ecusonul albastru "Ion este special". Fiecare participant face o listă cu trăsăturile care o fac pe persoana a cărei nume l-au extras specială. Ei poartă ecusonul cu numele colegilor cel puțin o săptămână. Fiecare elev se ridică în picioare și spune o trăsătură care-l face pe colegul lor special.

5. AFIȘUL PE SPATE

Vârsta: peste 7 ani

Durata: 60 de minute

Materiale: foi de hârtie, bandă de lipit

Obiective: dezvoltarea stimei de sine

Desfășurare:

Se cere fiecărui participant să noteze pe o foaie de hârtie 3 calități personale.

Foaia este lipită pe spatele fiecăruia, cu partea scrisă în jos, astfel încât nimeni să nu poată citi ce este scris.

Fiecare participant se va plimba prin clasă și va nota câte un lucru pozitiv pe foaia de pe spatele fiecărui coleg.

După ce fiecare a scris câte ceva, foile se iau jos și copiii citesc mesajele primite.

Se discută despre concordanța dintre părerea proprie despre sine și părerea celorlalți.

Alte metode utilizate în scopul dezvoltării stimei de sine sunt poveștile terapeutice, deoarece poveștile fac parte integrantă din copilăria celor mai mulți copii. Ele au funcție ludică și

formativă, iar prin intermediul acestora, copiii se pot identifica cu personajele și, totodată, sunt puși în situații dificile, pentru care trebuie să găsească soluții pozitive. Astfel, ei învață să-și înțeleagă emoțiile, să le accepte și să le depășească. De asemenea, aceste povești sunt foarte atractive, iar copiii manifestă un mare interes pentru discuțiile ce pornesc de la situațiile propuse de text.

Dintre poveștile cu rol terapeutic se pot aminti câteva: **The rainbow fish(Peștele curcubeu)** de Marcus Pfister, **Giving tree(Copacul care dăruiește)** de Shel Silverstein, Seria de povești legate de comportament - **Domnul Fericit, Domnul Zgomotos, Domnul Buf, Micuța Domnișoară Obraznică, Micuța Domnișoară Vorbăreață** de Roger Hargreaves, **Broșuța și ursulețul se împrietenesc**. În cartea sa, **Povești raționale pentru copii**, Virginia Waters a cuprins șase povești fermecătoare, care oferă posibilitatea copiilor să învețe moduri de a gândi și de a se comporta rațional într-o formă interactivă. Aceste povești au fost construite de specialiști psihologi, pe baza unor modele cognitiv-comportamentale. Astfel, poveștile din acest volum au fost astfel construite încât funcția formativă să fie explorată la maximum. Prin aceste povești se identifică și modifică credințe iraționale, care generează patologii și suferință copiilor, și, în paralel, se asimilează credințe raționale, care generează o stare de sănătate psihică.

„O inimă înțelegătoare reprezintă totul la un profesor, și nu o putem aprecia îndeajuns. Ne amintim cu stimă de profesorii excelenți, dar cu recunoștință de cei care ne-au influențat sufletește. Planul de învățământ este o materie primă extrem de necesară, dar căldura reprezintă elementul vital pentru planta aflată în creștere și pentru sufletul copilului”. (Carl Gustav Jung)

Bibliografie:

- Andre, Cristophe, (2003), *Cum să-ți construiești fericirea - Psihologia fericirii*, București, Editura Trei
- Andre, Cristophe, (2009), *Imperfecți, liberi și fericiți - Practici ale stimei de sine*, București, Editura Trei
- Băban, A. (2003), *Consiliere educațională - Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere*, Cluj- Napoca, Editura S.C. PSINET SRL.
- Gherguț, Alois, (2001), *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale - Strategii de educație integrată*, Iasi, Editura Polirom
- Gherguț, Alois, (2005), *Sinteze de psihopedagogie specială - Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Iasi, Editura Polirom
- Gherguț, Alois, (2006). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale – Strategii diferențiate și incluzive în educație*, Iasi, Editura Polirom

- Goffman, E. (1990), *Stigma - Notes on the Management of Spoiled Identity*, Penguin Books, New York
- Grigore, Marilena, (2002), *Trăiri afective si compensări - Analiză teoretică – Investigație-Intervenție psihologică*, Bucuresti, Editura: Sapienția
- Popovici, D. V., (1999), *Elemente de psihopedagogia integrării*, Bucuresti: Editura Pro Humanitate
- Vrăsmas, Traian, (2001), *Învățământul integrat și/sau incluziv*, Bucuresti, Editura Aramis

**Încurajarea -
modalitate de
dezvoltare
a stimei de sine a
copiilor**

•Încrederea in sine vine in urma experiențelor trăite.
•Curajul este esențial și oricine poate da dovadă de curaj.
•Gîndirea influențeaza încrederea in sine. Ai grijă ce gîndești, căci gîndurile tale, bune sau rele, sigur se vor materializa.

Dezbatere

Credeți că un bătuș are o stimă de sine ridicată sau scăzută? De ce?

* Cum ar putea cineva cu o stimă de sine scăzută să se simtă important, sau deosebit?

* Ce fel de lucruri faci, ca să fii mulțumit de tine?

IMAGINEA DE SINE

Cei mai mulți oameni nu știu ce vor, iar alții, în mare număr, nu știu ce pot. (I. Ducić)

„Dacă dorești progrese de la copiii tăi, lasă-i să te audă cum spui altora lucruri bune despre ei.”
- Haim Ginott -

PROPUNERI DE OPȚIONALE PENTRU ELEVI: CURSURI UTILE ȘI INTERESANTE CARE ÎI PREGĂTESC PENTRU VIITOR

Prof. Daniela NEDELEA

Colegiul de Arte, Școala Gimnazială „Dimitrie Cantemir” Baia Mare

În fiecare an școlar, elevii sunt nevoiți să aleagă opționalele care îi vor ajuta să își dezvolte abilitățile și să își îmbunătățească performanțele școlare. Din păcate, oferta de opționale nu este întotdeauna pe placul tuturor elevilor, iar mulți dintre aceștia se simt nevoiți să aleagă opționaluri care nu îi pasionează sau care nu le sunt de mare ajutor în viitorul lor profesional.

În acest sens, am discutat cu un grup de elevi și profesori și am adunat câteva propuneri de opționale care ar putea fi interesante și utile pentru elevi.

1. Programare și dezvoltare de aplicații mobile - în era digitală în care trăim, cunoștințele de programare și dezvoltare de aplicații mobile sunt din ce în ce mai căutate pe piața muncii. Acest opțional ar putea fi o oportunitate excelentă pentru elevii care își doresc să își dezvolte abilitățile în acest domeniu și să își pregătească viitorul profesional.
2. Design grafic - într-o lume în care imaginea este totul, cunoștințele de design grafic pot fi foarte utile pentru elevii care își doresc să își dezvolte creativitatea și să își îmbunătățească abilitățile în acest domeniu. Opționalul ar putea include lecții despre teoria culorilor, tipografie, compoziție și alte aspecte importante ale designului grafic.
3. Dezvoltare personală - învățarea de abilități precum gestionarea stresului, comunicarea eficientă și dezvoltarea încrederii în sine pot fi utile pentru toți elevii. Un opțional de dezvoltare personală ar putea fi o oportunitate excelentă pentru elevi să învețe despre aceste aspecte și să își dezvolte abilitățile în aceste domenii.
4. Fotografie și videografie - într-o eră în care multimedia joacă un rol din ce în ce mai important în comunicare, cunoștințele despre fotografia și videografia pot fi extrem de valoroase pentru elevii care își doresc să învețe cum să creeze și să editeze imagini și videoclipuri. Opționalul ar putea include lecții despre compoziție, iluminare, tehnici de editare și alte aspecte importante ale fotografiei și videografiei.
5. Jurnalism și scriere creativă - pentru elevii pasionați de scris și jurnalism, un opțional de jurnalism și scriere creativă ar putea fi o oportunitate excelentă de a-și dezvolta abilitățile de scriere și de a învăța despre jurnalismul modern. Opționalul ar putea include lecții despre tehnicile de scriere, interviuri, investigații jurnalistice și alte aspecte ale jurnalismului.
6. Robotica și automatizarea - cunoștințele despre robotica și automatizarea sunt din ce în ce mai importante în lumea tehnologică de azi. Un opțional de robotica și automatizare ar putea fi o oportunitate excelentă pentru elevi să învețe despre roboți și sistemul lor de programare, cum să creeze roboți și cum să îi programeze.
7. Dezvoltare sustenabilă - cu problemele de mediu și schimbările climatice tot mai presante, cunoștințele despre dezvoltarea sustenabilă pot fi esențiale pentru viitorul nostru și al planetei. Un opțional de dezvoltare sustenabilă ar putea acoperi subiecte precum economia circulară, energiile regenerabile, gestionarea deșeurilor și conservarea biodiversității.

8. Cultură și tradiții - într-o lume diversă și multiculturală, cunoașterea culturilor și tradițiilor altor popoare poate fi esențială pentru înțelegerea și aprecierea lor. Un opțional de cultură și tradiții ar putea acoperi subiecte precum arta, muzica, literatura și dansul, și ar putea oferi elevilor ocazia de a experimenta și de a învăța mai multe despre cultura altor țări.
9. Istorie și patrimoniu cultural - cunoștințele despre istorie și patrimoniul cultural al unei țări pot fi importante pentru a înțelege și a aprecia valorile și tradițiile ei. Un opțional de istorie și patrimoniu cultural ar putea acoperi subiecte precum istoria națională, arhitectura tradițională, arta populară și alte aspecte ale patrimoniului cultural.
10. Cursuri de dezvoltare a abilităților de viață - abilitățile de viață precum comunicarea eficientă, gestionarea timpului și rezolvarea problemelor pot fi esențiale pentru succesul în viață și în carieră. Un opțional de dezvoltare a abilităților de viață ar putea acoperi aceste subiecte și ar putea oferi elevilor ocazia de a învăța mai multe despre cum să își dezvolte aceste abilități.

Bibliografie:

1. "Dezvoltarea aplicațiilor mobile cu React Native" de Emre Ovunc (2019)
2. "Design pentru o lume mai bună" de Victor Papanek (2019)
3. "7 obiceiuri ale adolescenților eficienți" de Sean Covey (2014)
4. "Programare mobilă și dezvoltarea de aplicații" de Cătălin Bătăiosu (2019)
5. "Design grafic - Teorie și practică" de Cristian Nae (2016)
6. "Importanța dezvoltării personale pentru succes în viață," de Andrea Stein, publicat pe site-ul Success.com în 2021.

CUPRINS

Nr. crt.	Titlul materialului publicat, autorul, școala, localitatea, județul	Pag.
1.	INTEGRAREA RESURSELOR WEB LA ORELE DE LIMBA ROMÂNĂ Prof. Mihaela-Vasilica BORSȘ Școala Gimnazială Ploscuțeni, jud. Vrancea	3
2.	PROIECTUL CA METODĂ DE PREDARE-EVALUARE Prof. Mihaela-Vasilica BORSȘ Școala Gimnazială Ploscuțeni, jud. Vrancea	5
3.	STRATEGII DE DEZVOLTARE A COMPETENȚEI CULTURALE A ELEVILOR, PRIN VALORIFICAREA LECTURII OPERELOR LITERARE DIN LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ Prof. Mihaela– Eugenia CIOFU Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava	8
4.	MIHAI EMINESCU-TRECUT, PREZENT ȘI VIITOR Prof. Mihaela– Eugenia CIOFU Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava	14
5.	TRADIȚIONAL VS. MODERN ÎN EDUCAȚIE - STUDIU prof. Daniela-Olga SIMION Colegiul Tehnic „Petru Mușat” Suceava	17
6.	STUDIUL DE CAZ PENTRU VIOLENȚA ÎN ȘCOALĂ STUDIUL DE SPECIALITATE Prof. Cristina-Iulia DINCĂ Școala Gimnazială Ionești, jud. Vâlcea	20
7.	FAMILIA CONTEMPORANĂ ȘI ROLUL EI ÎN EDUCAREA COPIILOR Prof. înv. primar Ramona-Elena DINU Școala Gimnazială Liliеști, Băicoi	24
8.	PERCEPEREA MESAJULUI PROMOȚIONAL Prof. Ec. Oana ICHIM Liceul Tehnologic Onești, jud. Bacău	26
9.	ACTIVITATEA EDUCATOAREI LA GRUPELE COMBINATE-PROVOCĂRI ȘI ÎMPLINIRI Prof. înv. preșcolar Cătălina-Florentina IONESCU Prof. înv. preșcolar Laura SIMION G.P.P. „Luminița” Lumina, jud. Constanța	28
10.	FENOMENUL „BULLYING”- ACTUALITATEA ȘI IMPORTANȚA SA Prof. Liviu LAZĂR Școala Gimnazială „Teodor Bălășel” Ștefănești, jud. Vâlcea	31
11.	MOȘII DE VARĂ: DE CE SE LEAGĂNĂ, LA PARASTAS, POMENILE PENTRU CEI ADORMIȚI? Prof. Liviu LAZĂR Școala Gimnazială „Teodor Bălășel” Ștefănești, jud. Vâlcea	35
12.	TRIODUL ÎN BISERICA ORTODOXĂ: 5 CURIOSITĂȚI DESPRE ACEASTĂ PERIOADĂ SPECIALĂ Prof. Liviu LAZĂR Școala Gimnazială „Teodor Bălășel” Ștefănești, jud. Vâlcea	38
13.	POVESTEA CĂTANELOR NEGRE DIN NĂSAUD	40

	Prof. Viorelia-Diana LUP Școala Gimnazială Dumitra, jud. Bistrița Năsăud	
14.	FIINȚE MITOLOGICE ÎN LITERATURA ROMÂNĂ Prof. Viorelia-Diana LUP Școala Gimnazială Dumitra, jud. Bistrița Năsăud	42
15.	O MÂNĂ DE AJUTOR! Prof. înv. primar Anca MICA-PRUNDEANU Colegiul Național "Vasile Goldiș" Arad, jud. Arad	46
16.	TRADIȚII INEDITE DE PAȘTI ÎN LUME Prof. înv. primar Anca MICA-PRUNDEANU Colegiul Național "Vasile Goldiș" Arad, jud. Arad	48
17.	PLAN DE DEZVOLTARE PERSONALĂ PENTRU PERSOANE CARE SE CONFRUNTĂ CU MANAGEMENTUL TIMPULUI Prof. înv. primar Andrea NAGY Școala Gimnazială „Kadar Marton” Pănet, jud. Mureș	51
18.	PARTICULARITĂȚI ALE ÎNVĂȚĂRII LA ELEVII DE CLASA A IV-A Prof. înv. primar Daniela-Nicoleta NICHIFOR Școala Gimnazială Romanu, jud. Brăila	53
19.	MOTIVAȚIA DE A DEVENI UN DASCĂL ȘI MAI BUN FORMAREA CONTINUĂ A CADRELOR DIDACTICE Prof. Delia-Cristina PETROVA CSEI NR. 2 SIBIU	56
20.	EDUCAȚIA PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ Prof. Alina-Raluca POPOV Școala Gimnazială „Otilia Cazimir” Iași	59
21.	INTERFERONUL Prof. Ana-Monica PRUNDUȘ Colegiul Național „Andrei Mureșanu” Dej, jud. Cluj	63
22.	Programă pentru opționalul MĂINI ÎNDEMÂNATICE Grupa mijlocie Prof. înv. preșc. Ștefania-Mădălina ȚIGĂNUȘ Grădinița Nr.45 Galați	68
23.	IMPORTANȚA DEZVOLTĂRII STIMEI DE SINE LA COPIII CU CES Prof. Mihaela-Eugenia CIOFU Centrul Școlar de Educație Incluzivă Suceava	75
	PROPUNERI DE OPȚIONALE PENTRU ELEVI: CURSURI UTILE ȘI INTERESANTE CARE ÎI PREGĂTESC PENTRU VIITOR Prof. Daniela NEDELEA Colegiul de Arte, Școala Gimnazială „Dimitrie Cantemir” Baia Mare	83
24.	CUPRINS	85

ISSN 2810 – 3173

ISSN – L 2734 – 5939

Editura Educația Azi